

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته بهداشت عمومی

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب نود و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۴۰۳/۴/۲

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی

رشته: بهداشت عمومی

دوره: کارشناسی پیوسته

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی در نود و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۳/۴/۲ بر اساس طرح دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می‌دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می‌شوند.
ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می‌باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.
۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه مؤسسات در زمینه دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می‌شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

رای صادره در نود و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۳/۴/۲ در مورد

برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر غلامرضا حسن زاده

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر حسین درگاهی

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،
بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر ابوالفضل باقری فرد

معاون آموزشی و

دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

رای صادره در نود و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۳/۴/۲ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر بهرام عین اللهی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

فصل اول

برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

اسامی اعضای بازنگری برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

اعضای کمیته ارزشیابی و برنامه ریزی بهداشت عمومی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ارومیه	آقای دکتر حمید رضا فرخ اسلاملو
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین	خانم دکتر سونیا اویسی
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	آقای دکتر غلامرضا اندجی گرمارودی
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اهواز	آقای دکتر مرتضی خفایی
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز	آقای دکتر احمد کوشا
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان	خانم دکتر فیروزه مصطفوی دارانی

مدیران و کارشناسان حوزه معاونت آموزشی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	آقای دکتر غلامرضا حسن زاده
دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی بهداشت و تخصصی	آقای دکتر حسین درگاهی
دبیر شورای آموزش داروسازی و تخصصی	آقای دکتر بهرام دارانی
دبیر شورای آموزش دندانپزشکی و تخصصی	آقای دکتر رضا یزدانی
دبیر هیأت ممیحه و ارزشیابی رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	آقای دکتر علی رمضانخانی
دبیر هیأت ممیحه رشته علوم تغذیه	آقای دکتر محمدجواد حسین زاده عطار
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا...	آقای دکتر هرمز سنائی نسب
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	آقای دکتر علی دل پیشه
معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	آقای نوراله اکبری دستک
کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم راحله دانش نیا
کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم مرضیه محمدی جوزانی

مدیران و کارشناسان حوزه معاونت بهداشت

رئیس مرکز مدیریت شبکه	آقای دکتر عباس علیپور
رئیس مرکز جوانی جمعیت، سلامت خانواده و مدارس	آقای دکتر صابر جبّاری
سرپرست مرکز مدیریت بیماری های واگیر	آقای دکتر شهنام عرشی
مدیر کل دفتر مدیریت بیماری های غیر واگیر	آقای دکتر کوروش اعتماد
رئیس مرکز سلامت محیط و کار	آقای دکتر جعفر جندقی
مدیر کل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد	آقای دکتر حامد مصلحی
سرپرست دفتر آموزش و ارتقاء سلامت	آقای دکتر فرشید رضایی
مدیر دفتر بهبود تغذیه جامعه	آقای دکتر احمد اسمعیل زاده
مدیر کل دفتر سلامت دهان و دندان	خانم دکتر زهرا سید معلمی
کارشناس مرکز مدیریت شبکه	خانم دکتر نگین طاهری
کارشناس مرکز مدیریت شبکه	خانم سیده معصومه کاظمی
کارشناس مرکز مدیریت شبکه	خانم دکتر مهشید احمدیان
کارشناس مرکز جوانی جمعیت، سلامت خانواده و مدارس	خانم دکتر فاطمه اقبالیان
کارشناس مرکز مدیریت بیماری های واگیر	آقای دکتر بابک عشرتی
کارشناس دفتر مدیریت بیماری های غیر واگیر	آقای دکتر علیرضا مهدوی
کارشناس مرکز سلامت محیط و کار	خانم معصومه سادات مدنی
کارشناس مرکز سلامت محیط و کار	آقای احسان فروزش
کارشناس دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد	خانم معصومه سادات موسوی
کارشناس دفتر آموزش و ارتقاء سلامت	آقای دکتر امیر نصیری
کارشناس دفتر بهبود تغذیه جامعه	خانم مریم مشلول

لیست اعضاء و مدعوین حاضر در دویست و نود و دومین
جلسه شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۳/۴/۲

حاضرین:

آقای دکتر غلامرضا حسنزاده
آقای دکتر فریدون نوحی
آقای دکتر بهرام دارابی
آقای دکتر حسین درگاهی
آقای دکتر غلامرضا اصغری
آقای دکتر بهروز عطارباشی مقدم
آقای دکتر رسول فراست کیش
آقای دکتر سیدمهدی رضایت
آقای دکتر سلیمان احمدی
آقای دکتر رضا یزدانی
آقای دکتر بابک ثابت
آقای دکتر کاظم قهرمان زاده
آقای دکتر محمدمهدی نوروزشمسی
آقای دکتر سعید چنگیزی آشتیانی
آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
آقای دکتر علی عرب خردمند
آقای دکتر سیدهاشم دریاباری
آقای دکتر فتح اله ادبی (نماینده معاونت درمان)
آقای دکتر محمدرضا عزیزی (نماینده سازمان نظام پزشکی)
آقای دکتر محمدرضا رهبر (نماینده معاونت بهداشت)
خانم دکتر میترا ذوالفقاری
خانم دکتر حوریه محمدی
خانم دکتر سیده سارا میرفضلی
خانم دکتر سیده ریاب الهامی (نماینده معاونت تحقیقات و فناوری)
خانم دکتر نازیلا یوسفی (نماینده سازمان غذا و دارو)

مدعوین:

آقای دکتر عباس علیپور
آقای دکتر حمیدرضا فرخ اسلاملو
آقای دکتر صابر جباری فاروجی
خانم دکتر فیروزه مصطفوی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی
رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

حاضرین:

آقای دکتر بهرام عین اللهی
آقای دکتر ابوالفضل باقری فرد
آقای دکتر عباس عبادی
آقای دکتر محسن نقر
آقای دکتر غلامرضا حسن زاده
آقای دکتر فریدون نوحی
آقای دکتر نادر ممتاز منش
آقای دکتر سلیمان احمدی
آقای دکتر سید مهدی رضایت
آقای دکتر محمد رحمتی
سرکار خانم دکتر الهه ملکان راد
آقای دکتر بهروز عطار باشی مقدم
آقای دکتر حسین درگاهی
آقای دکتر بهرام دارانی
آقای دکتر کاظم قهرمان زاده
آقای دکتر بابک ثابت
آقای دکتر رضا یزدانی
آقای دکتر سعید چنگیزی آشتیانی
آقای دکتر محمد مهدی نوروز شمس
خانم دکتر حوریه محمدی
آقای دکتر حسن بختیاری

مقدمه:

رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته به عنوان یکی از مهمترین رشته های علوم پایه پزشکی در طول سال های قبل در دانشگاه های علوم پزشکی سطح کشور راه اندازی شده و کارشناسان چند پیشه سلامت نگر را پذیرش و تربیت می کند. نسبت زیادی از دانش آموختگان رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته به عنوان کارشناس ستاد مراکز بهداشت شهرستان و استان، به عنوان "مراقب سلامت" در مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه های سلامت و نیز در خانه های بهداشت به عنوان "بهورز" در سطح کشور جذب شده و به ارائه خدمات سلامت برای گروه های مختلف سنی می پردازند.

از تاریخ ابلاغ برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته در تاریخ ۱۳۸۹/۳/۹ تاکنون تغییرات زیادی در برنامه های بهداشتی کشور با رویکردهای نوین ایجاد شده است. یکی از این برنامه ها "برنامه سلامت خانواده و نظام ارجاع" است که در سطح کشور به مورد اجرا گذاشته شد. در این برنامه، کارشناسی تحت عنوان "مراقب سلامت" به عنوان عضو کلیدی تیم سلامت در قالب نظام پزشکی خانواده در نظر گرفته شده است که بتواند بصورت چندپیشه و همراه پزشک خانواده در پایگاه پزشکی خانواده، بخشی از خدمات بسته مراقبتی و درمانی را بر عهده بگیرد.

باتوجه به تأکید وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر مأموریت محور نمودن دانشکده های بهداشت دانشگاه های علوم پزشکی کشور و لزوم حضور اعضای هیأت علمی و دانشجویان دانشکده های بهداشت در عرصه های ارائه خدمات نظام سلامت و مصوبه شورای محترم معاونین وزارت متبوع مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۱۶ در این خصوص و همچنین در راستای تحقق اهداف برنامه جامع عدالت، تعالی و بهره وری در آموزش علوم پزشکی، بازنگری برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته به امری ضروری تبدیل شد. این بازنگری علاوه بر اعضای کمیته ارزشیابی و برنامه ریزی رشته بهداشت عمومی و مدیران معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با نظر مستقیم و همراهی مدیران حوزه معاونت بهداشت وزارت متبوع با هدف توانمندسازی و ارتقای دانش فارغ التحصیلان این رشته در راستای حل مشکلات نظام بهداشتی کشور و قرار گرفتن در موقعیت "مراقب سلامت" در تیم پزشکی خانواده مطابق با تعاریف "برنامه سلامت خانواده و نظام ارجاع" انجام شد.

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی:

Public Health

بهداشت عمومی

مقطع تحصیلی:

کارشناسی پیوسته (BS)

تعریف رشته:

رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته کارشناسانی را تربیت می‌کند که بتوانند از دانش و مهارت کافی برای پاسخگویی به نیاز "برنامه سلامت خانواده و نظام ارجاع"، ارائه مراقبت‌های سلامت مبتنی بر جامعه در قالب برنامه‌های جاری سلامت و تأمین، حفظ و ارتقای سلامت همه گروه‌های سنی جامعه در ابعاد جسمی، روانی و اجتماعی به عنوان "مراقب سلامت" برخوردار باشد. همچنین، ارتقای سلامت تمامی گروه‌های سنی (جنینی، نوزادی، شیرخوارگی، کودکی، نونهالی، نوجوانی، جوانی، پیش میانسالی، میانسالی، نو سالمندی، سالخوردگی و کهن سالی) در راستای سیاست‌های نظام جمهوری اسلامی ایران و قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مورد هدف این رشته می‌باشد.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

پذیرش دانشجو به صورت متمرکز از بین داوطلبان آزمون سراسری

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در ایران:

بیش از ۳۰ سال که از ایجاد رشته بهداشت عمومی در ایران می‌گذرد، دانش آموختگان این رشته به عنوان مراقب اصلی سلامت مادر و کودک و مراقبت از بیمارها در نظام ارائه خدمات سطح کشور، نقش چشمگیری در تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت افراد جامعه در کشورمان ایفا نموده‌اند. همچنین در رشته‌های مختلف علوم پزشکی در مقطع کارشناسی ارشد بخصوص رشته‌های اپیدمیولوژی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، اقتصاد بهداشت، سلامت سالمندی و بیولوژی و کنترل ناقلین بیماری‌ها به عنوان دبرونداد اصلی نقش مهمی را در تأمین نیروی انسانی متخصص علوم پزشکی در عرصه‌های ارائه خدمات، آموزش و پژوهش کشور ایفا نموده‌اند. اکنون که "برنامه سلامت خانواده و نظام ارجاع" برای ارتقاء هرچه بیشتر سطح سلامت مردم و سازمان دهی بهتر دستیابی به سلامتی هرچه بیشتر و بهتر از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مطرح و به مورد اجرا گذاشته شده است، برنامه‌های جدیدی برای گروه‌های سنی مختلف طراحی و اجرا شده است که ضرورت بازنگری و اصلاح برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته را غیر قابل اجتناب نموده است. همچنین با توجه به سیاست‌های بالادستی مرتبط با جوانی جمعیت، محتوای برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته در راستای تحقق اهداف قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت طراحی و تدوین شده است.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره می‌توانند در جایگاه‌های زیر انجام وظیفه نمایند:

- مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی و پایگاه‌های سلامت به عنوان "مراقب سلامت"
- مراکز بهداشت شهرستان و استان به عنوان "کارشناس ستادی"
- خانه‌های بهداشت به عنوان "بهورز"
- مراکز دندانپزشکی به عنوان "مراقب سلامت دهان و دندان"
- سازمان تأمین اجتماعی و سازمان بهزیستی به عنوان "کارشناس سلامت"
- مهد کودک‌ها و سرای سالمندان به عنوان "امربی سلامت"
- مدارس به عنوان "کارشناس بهداشت مدرسه"
- صنایع مختلف به عنوان "آموزشگر سلامت شغلی و کارشناسی بهداشت"
- سازمان‌های مختلف به عنوان "رابط بهداشتی"
- سازمان هلال احمر به عنوان "کارشناس سلامت"
- شهرداری‌ها به عنوان "کارشناس سلامت"

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

شامل (ارزش‌هایی که در آموزش دوره بر آن‌ها تأکید می‌شوند نظیر: مبانی الهی و معنوی، سلامت‌محوری، کرامت انسانی، کیفیت زندگی، اولویت‌های ملی سلامت، عدالت در سلامت، جامع‌نگری، جامعه‌نگری، اخلاق حرفه‌ای بحران سالخورده‌گی، جوانی جمعیت و نظایر آن).

در بازنگری این برنامه، بر ارزش‌های زیر تأکید می‌شود:

الف: خدمات سلامت یک حق اساسی برای تمام سنین (جنینی، نوزادی، شیرخوارگی، کودکی، نونهالی، نوجوانی، جوانی، پیش میانسالی، میانسالی، نو سالمندی، سالخورده‌گی و کهن سالی) و طبقات اجتماع محسوب می‌شود و پیش شرط تحقق حفظ و ارتقای سلامت است. سلامت بصورت بهزیستی کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه فقدان بیماری تعریف شده است. دانش‌آموختگان رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته نقش اساسی در ارائه خدمات سلامت به آحاد جامعه دارند و لازم است با بینش «سلامت نگر»، «جامعه نگر»، «آینده نگر» و با استفاده از استراتژی‌ها و تکنولوژی مناسب، جلب مشارکت مردم در امور، همکاری‌های بین بخشی و در نظر گرفتن عدالت اجتماعی و اصل برابری انسانها و با در نظر گرفتن اولویت‌های ملی و منطقه‌ای، به ارائه خدمات موردنظر بپردازند. اعتقاد بر این است که خدمات سلامت لازم است به صورت ادغام یافته ارائه شود، لذا دانش‌آموختگان این رشته بایستی اطلاعات و مهارت‌های لازم را به صورت چند پیشه‌ای «Multidisciplinary» کسب نمایند.

ب: "برنامه سلامت خانواده و نظام ارجاع" در حوزه بهداشت علاوه بر پیامدهای بهداشتی و پزشکی برای عموم مردم جامعه، مراکز بهداشتی درمانی فعلی را به «مراکز خدمات جامع سلامت» و پایگاه‌های بهداشتی را به «پایگاه سلامت» تبدیل کرد. همچنین این مراکز و پایگاه‌ها علاوه بر تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت، وظایف دیگری از جمله ارتقای امید به زندگی سالم، پاسخ‌دهی به انتظارات معقول، کاهش نابرابری بین گروه‌های مرفه و مستمند و همچنین محافظت مالی در برابر هزینه‌های بیماری را نیز بر عهده دارند.

ج: سطح اول خدمات و مراقبت‌های مرتبط با سلامت، در نظام سلامت کشور، نیازمند پرسنل چند پیشه می‌باشد. این پرسنل می‌بایستی اولاً دسترسی همه مردم جامعه به خدمات و مراقبت‌های ضروری که ساده‌ترین و در عین حال بیشترین حجم نیازهای سلامت‌شان را در برمی‌گیرد، تسهیل نمایند. آنها باید قادر باشند این نیازها را در افراد و گروه‌های مختلف جامع‌شناسایی و متناسب با هر یک، مراقبت‌های لازم را انجام دهند. موارد نیازمند خدمات و مراقبت‌های تخصصی‌تر را شناسایی و ارجاع دهند. همچنین قادر به انجام همه مراقبت‌های اولیه برای هر فرد در گروه‌های سنی مختلف باشد و فقط بصورت تک پیشه عمل نکنند. در حال حاضر دانشگاه‌ها پرسنل تک پیشه را با برگزاری دوره‌های قبل از استخدام برای چنین نقش‌های شغلی آماده می‌کنند.

دورنما (چشم‌انداز):

دانش‌آموختگان از چنان دانش و مهارتی چند بعدی در بهداشت عمومی برخوردار باشند که اولویت اول جذب در بازار کار نظام ارائه خدمات کشور به عنوان "مراقب سلامت" باشند.

رسالت (ماموریت):

رسالت رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته، تربیت کارشناسانی آگاه به مسائل علمی روز، توانمند، مسئولیت‌پذیر و حساس به سلامت افراد و جامعه در حیطه سلامت عمومی است که در جهت تأمین، حفظ و ارتقای سلامت افراد، خانواده و جامعه در تمامی ابعاد جسمی، روانی و اجتماعی تلاش نمایند.

اهداف کلی:

آموزش و تربیت نیروهایی که:

- با فرد، خانواده، جامعه و همکاران ارتباط مؤثر برقرار نماید.
- سلامت گروه‌های هدف جامعه را بر اساس دستورالعمل‌های کشوری مراقبت و پایش نماید.
- از دانش و عملکرد ارزیابی نیازهای سلامت محیط، جامعه، خانواده و فرد برخوردار بوده و با ارزیابی و کنترل عوامل خطر در سطح سلامت فرد، خانواده و جامعه آشنا باشد.
- از چگونگی اثرگذاری عوامل انسانی، محیطی، اقتصادی و اجتماعی بر چگونگی تأمین، حفظ و ارتقاء سلامتی در سطوح مختلف آشنا باشند.
- از چگونگی مداخله از طریق نیازسنجی‌ها، آموزش بهداشت، کنترل اپیدمی‌ها، مراقبت از چگونگی تغذیه و تغییر در شاخص‌های سلامتی در سطح سلامت جامعه آگاهی داشته باشد.

- توانایی رصد و کنترل نیروها و اقدامات انجام شده در سطوح مختلف را برای رسیدن به اهداف سازمان داشته باشد.
- توانایی برنامه ریزی انجام مداخلات آموزشی در راستای اصلاح رفتار و یا ایجاد تغییرات رفتاری مطلوب را داشته باشد.
- برخورداری از سواد سلامت، سواد رسانه و شناخت فضای مجازی و تکنولوژی به منظور کسب و انتشار اطلاعات
- توانایی استفاده از داده ها، تحلیل و ارزشیابی داده ها را داشته باشد.

نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه:

دانش‌آموختگان بهداشت عمومی در نقش‌های زیر در جامعه ایفای نقش خواهند نمود:

- ۱- مراقبتی
- ۲- آموزشی
- ۳- پژوهشی
- ۴- حمایتی/ مشاوره‌ای
- ۵- مدیریتی

توانمندی‌ها و مهارت‌های مورد انتظار برای دانش‌آموختگان

(Expected Competencies)

الف: توانمندی‌های پایه مورد انتظار: (General Competencies)

توانمندی‌های عمومی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع رشته عبارتند از:

- مهارت‌های ارتباطی- تعامل
- آموزش به مددجو و خانواده
- پژوهش و نگارش مقالات علمی
- تفکر نقادانه و مهارت‌های حل مسئله
- مهارت‌های مدیریت (مشارکت- برنامه ریزی- سازماندهی- پایش، نظارت و کنترل- ارزشیابی) مبتنی بر شواهد
- حرفه ای گرای (Professionalism)
- تعامل بین بخشی
- کار در محیط‌های حرفه ای
- ثبت داده‌ها تبدیل داده‌ها به اطلاعات و ارائه گزارش

دانش‌آموخته رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته با این توانمندی‌ها قادر به انجام مراقبت‌های لازم براساس گروه‌های سنی (جنینی، نوزادی، شیرخوارگی، کودکی، نوجوانی، جوانی، پیش میانسالی، میانسالی، نوسالمندی، سالخوردگی و کهن سالی) خواهند بود.

ب: جدول تطبیقی وظایف حرفه ای و توانمندی های اختصاصی مورد انتظار دانش آموختگان و کدهای درسی مرتبط با آنها

توانمندی های اختصاصی	شرح وظایف حرفه ای	کدهای درسی مرتبط
مراقبتی	مراقبت تمام سنین (جنینی، نوزادی، شیرخوارگی، کودکی، نونهالی، نوجوانی، جوانی، پیش میانسالی، میانسالی، نو سالمندی، سالخوردگی و کهن سالی) مطابق با آخرین دستورالعمل ها و بسته های خدمتی مرکز جوانی جمعیت، سلامت خانواده و مدارس معاونت بهداشت مراقبت ازدواج، باروری سالم و مشاوره فرزندآوری ○ مراقبت های متناسب با گروه سنی (این مراقبت ها باید مطابق با بسته های خدمات، پروتکل ها و دستورالعمل های معاونت بهداشت باشد) تغذیه ○ انجام مراقبت های تغذیه ای مطابق با دستورالعمل های معاونت بهداشت سلامت دهان و دندان ○ انجام مراقبت های سلامت دهان و دندان مطابق با دستورالعمل های معاونت بهداشت حوزه سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد ○ انجام مراقبت های حوزه سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد مطابق با دستورالعمل های معاونت بهداشت بیماریهای عفونی و واگیردار ○ انجام مراقبت های بیماریهای عفونی و واگیردار مطابق با دستورالعمل های معاونت بهداشت مدیریت خطر، بلایا و حوادث ○ مدیریت خطر، بلایا و حوادث مطابق با دستورالعمل های معاونت بهداشت مدیریت سلامت محیط ○ مدیریت سلامت محیط مطابق با دستورالعمل های معاونت بهداشت	۱۸، ۱۶، ۱۵، ۱۱، ۲۳، ۲۲، ۲۰، ۱۹، ۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۰، ۲۱، ۲۵، ۲۷، ۲۶، ۲۰، ۲۱، ۴۱
آموزشی	مراقبت پیش از بارداری تا پس از زایمان و حفظ حریم حیات جنین ○ آموزش تجویز مکملها و واکسیناسیون ○ آموزش بهداشت فردی، عدم مصرف مواد و الکل، زمان مناسب بارداری شدن، فرزند پروری مراقبت ازدواج، باروری سالم و فرزندآوری ○ آموزش فرزندآوری ○ آموزش عوارض اقلام و روش های جلوگیری از بارداری گروه سنی نونهالی و نوجوانی ○ آموزش بلوغ ○ آموزش، نظارت و پیگیری درمان های صحیح دارویی شش بر اساس دستورالعمل مربوطه ○ آموزش اصول بهداشت فردی و محیط به مبتلایان به شش و خانواده آنان گروه سنی جوانان ○ آموزش ازدواج بهنگام، آسان و پایدار ○ آموزش مشاوره فرزندآوری	۸، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱، ۲۰، ۱۸، ۱۶، ۱۶، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۶، ۲۹، ۲۸، ۲۶، ۲۷

توانمندی های اختصاصی	شرح وظایف حرفه ای	کدهای درسی مرتبط
	○ آموزشهای شیوه زندگی سالم و پیشگیری از ناباروری ○ آموزش عوارض استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری - گروه سنی پیش میانسنالی و میانسنالی ○ آموزش ازدواج بهنگام، آسان و پایدار ○ آموزش مشاوره فرزندآوری ○ شیوه زندگی سالم و پیشگیری از ناباروری ○ آموزش عوارض استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری ○ آموزش خودآزمایی پستان - گروه های سنی سالمندی ○ آموزش برای پیشگیری از زمین خوردن و عدم تعادل ○ آموزشهای تغذیه ای، فعالیت بدنی، استفاده از مکمل ها، آموزشهای مرتبط با مراقبت از سالمندان مبتلا به پرفشاری خون و دیابت - تغذیه ○ آموزش تغذیه - سلامت دهان و دندان ○ آموزش سلامت دهان و دندان به همه گروه های سنی - حوزه سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد ○ ارائه مداخلات آموزشی در حوزه سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد ○ انجام مداخلات آموزشی برای کودک و والدین ○ ارائه مداخلات آموزش روانشناختی - مدیریت خطر بلایا و حوادث ○ آموزش آمادگی در برابر بلایا بر اساس پوسترهایی موجود و رسم نقشه خطر ○ آموزش جمعیت تحت پوشش در خصوص پیشگیری از حوادث ترافیکی خصوصا دانش آموزان، والدین، گروههای سنی کودک، نوجوان، جوان ○ آموزش جمعیت تحت پوشش در خصوص پیشگیری از غرق شدگی خصوصا در فصل بهار و تابستان ○ آموزش عمومی در خصوص کنترل عوامل محیطی در بلایای طبیعی تا رسیدن کمک به مردم - مدیریت سلامت محیط ○ آموزش سالمسازی آب آشامیدنی ○ برگزاری جلسات آموزشی عمومی و اطلاع رسانی ○ آموزش و معرفی تجهیزات خانگی مولد اشعه ○ نیازسنجی و آموزش عمومی در زمینه بهداشت محیط (بهداشت و کنترل آلودگی هوا، بهداشت مواد غذایی، کنترل حشرات و جوندگان، آب و فاضلاب، مدیریت پسماند، کنترل و کاهش مواد دخیل و ...) ○ ارائه آموزش های مرتبط با عوارض و بیماری های مرتبط با صدای شغلی ○ آموزش و نظارت بر بکارگیری لوازم حفاظت فردی در برابر پرتوها - آموزش سبک زندگی سالم براساس اصول طب ایرانی	

توانمندی های اختصاصی	شرح وظایف حرفه ای	کدهای درسی مرتبط
پژوهشی	○ کمک به پژوهشهای کاربردی در عرصه‌های سلامت کشور (HSR) ○ ارائه طرحهای پژوهشی در زمینه پژوهشهای کاربردی ○ مشارکت در مصاحبه های پژوهشی و گردآوری داده‌های موردنیاز و تجزیه و تحلیل نتایج ○ تهیه گزارش و کمک به نشر یافته های تحقیق و متون علمی	۲۶، ۲۸، ۲۹، ۳۰
حمایتی/ مشاوره‌ای	مراقبت ازدواج، باروری سالم و فرزندآوری ○ مشاوره فرزندآوری ○ مشاوره پیشگیری از ناباروری ○ تغذیه ○ مشاوره تغذیه	۳۶، ۳۷
(خدمات مشاوره ای بصورت اولیه و مبتنی بر بسته خدمتی، مورد انتظار می باشد. مشاوره های تخصصی از طریق ارجاع مناسب ارائه خواهد شد.)	مهارت برقراری ارتباط با نوجوانان والدین ○ برقراری ارتباط مؤثر و دلسوزانه با مخاطبین ○ ارائه مشاوره به والدین در زمینه سلامت با مدنظر قرار دادن عوامل جسمی، روانی، اجتماعی و فرهنگی ○ ارائه مشاوره به گروههای سنی هدف در نظام سلامت	۳۳
مدیریتی	○ برنامه ریزی برای رسیدن به اهداف مراقبتی با توجه به نیازسنجی و اولویت بندی مشکلات ○ سازماندهی و هماهنگی نیروهای تخصصی مورد نیاز جهت تشکیل واحدهای تخصصی و در کنار هم قرار دادن آنها در راستای نیل به اهداف برنامه ○ پایش و ارزشیابی برنامه جهت تعیین میزان انطباق فعالیتها با برنامه های مراقبتی و بررسی اثربخشی آنها ○ مدیریت و رهبری برنامه تا منابع انسانی حداکثر ظرفیت خود را در خدمت اهداف برنامه قرار دهند. ○ تهیه و تدوین برنامه عملیاتی مبتنی بر تحلیل وضعیت منطقه تحت پوشش ○ پیشگیری نخستین، سطح اول، سطح دوم، سطح سوم، و سطح چهارم مشکلات بهداشتی شایع	۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۲

ج: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills)

ردیف	مهارت	حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری			
		مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات
۱	اندازه‌گیری درجه حرارت*	۵	۵	۱۰	۲۰
۲	اندازه‌گیری نبض*	۵	۵	۱۰	۲۰
۳	اندازه‌گیری تعداد تنفس*	۵	۵	۱۰	۲۰
۴	اندازه‌گیری فشارخون بزرگسالان در حالت‌های نشسته، خوابیده و ایستاده**	۵	۵	۱۰	۲۰
۵	اندازه‌گیری فشارخون کودکان**	۶	۶	۱۰	۲۰
۶	دادن داروی خوراکی	۳	۴	۵	۱۲
۷	ریختن قطره چشم، گوش و بینی	۳	۴	۵	۱۲
۸	تزریق عضلانی ^۱	۵	۱۰	۲۰	۳۵
۹	تزریق داخل جلدی ^۱	۵	۱۰	۲۰	۳۵
۱۰	تزریق زیرجلدی ^۱	۵	۱۰	۲۰	۳۵
۱۱	ارائه رکتال دارو	۳	۳	۳	۹
۱۲	ارزیابی کم‌آبی کودک	۵	۵	۱۰	۲۰
۱۳	ارزیابی وضعیت سوختگی	۳	۳	۳	۹
۱۴	اجرای فرایندهای واکسیناسیون برای همه گروه‌های هدف	۵	۱۰	۲۰	۳۵
۱۵	اجرای فرایندهای مرتبط با زنجیره سرما	۳	۳	۳	۹
۱۶	رسم نمودار پایش ماهانه پوشش واکسن‌ها و آنالیز آن	۳	۳	۳	۹
۱۷	انجام مراحل احیای پایه نوزاد، کودک و بزرگسال	۱۰	۱۰	۲۰	۴۰
۱۸	نحوه باز کردن راه هوایی بزرگسالان و کودکان به روش ساده	۳	۳	۳	۹
۱۹	انجام مانورهای کاربردی در آسیب‌رسانی‌های جسم خارجی	۳	۳	۴	۱۰
۲۰	حمل و نقل مصدومین	۳	۳	۴	۱۰
۲۱	انجام انواع پانسمان و بانداز	۵	۱۰	۲۰	۳۵
۲۲	آتل‌بندی (انجام محدود سازی حرکت در اندام‌ها و ستون فقرات)	۵	۵	۱۰	۲۰
۲۳	کنترل خونریزی	۵	۱۰	۱۰	۲۵
۲۴	شستشوی زخم	۳	۳	۴	۱۰
۲۵	اکسیژن درمانی	۵	۵	۱۰	۲۰
۲۶	گرفتن نمونه مدفوع برای التور	۳	۳	۴	۱۰
۲۷	گرفتن نمونه خلط	۳	۳	۴	۱۰
۲۸	گرفتن لام خون محیطی (بررسی از نظر مالاریا و لیشمانیا)	۵	۵	۱۰	۲۰
۲۹	ارزیابی گروه سنی ۶-۱۷ سال از نظر پوست و مو (کال)	۳	۳	۳	۹
۳۰	بررسی مو در گروه سنی ۶-۱۷ سال از نظر وجود حشره شپش و تخم شپش	۳	۳	۳	۹
۳۱	نمونه‌برداری حشره‌شناسی (براساس دستورالعمل‌های معاونت بهداشت)	۳	۳	۴	۱۰
۳۲	خون‌گیری از پاشنه پا بر کاغذ فیلتر	۵	۵	۱۰	۲۰

ردیف	مهارت	حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری			
		مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات
۳۳	اندازه‌گیری PEF (کار با پیک فلومتر)	۵	۵	۱۰	۲۰
۳۴	انجام تست خون مخفی در مدفوع (FIT)	۵	۵	۱۰	۲۰
۳۵	پوشیدن دستکش استریل	۳	۳	۳	۹
۳۶	تغذیه نوزاد با شیر دوشیده مادر یا شیر مصنوعی	۳	۳	۴	۱۰
۳۷	وضعیت دهی مادر و نوزاد در هنگام شیردهی	۳	۳	۴	۱۰
۳۸	ارزیابی نوزاد از نظر علائم خطر	۵	۵	۵	۱۵
۳۹	ارزیابی وزن برای سن	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۰	ارزیابی قد برای سن	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۱	ارزیابی وزن برای قد	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۲	ارزیابی محیط دور بازو	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۳	ارزیابی کودک از نظر دور سر	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۴	ارزیابی وضعیت تغذیه گروه‌های سنی	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۵	آموزش تغذیه در گروه‌های سنی، فیزیولوژیک و بیماری‌های غیرواگیر	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۶	ارزیابی سلامت و شیردهی مادر	۵	۵	۱۰	۲۰
۴۷	ارزیابی کودک از نظر مصرف مکمل‌ها	۵	۵	۵	۱۵
۴۸	غربالگری تکامل کودک با استفاده از پرسشنامه ASQ	۵	۵	۵	۱۵
۴۹	ارزیابی کودک از نظر بیماری‌های متابولیک ارثی (شامل قنیل کتونوری)	۵	۵	۵	۱۵
۵۰	ارزیابی واکسیناسیون کودک	۵	۵	۵	۱۵
۵۱	ارزیابی کودک از نظر وضعیت شنوایی	۵	۵	۱۰	۲۰
۵۲	ارزیابی کودک از نظر وضعیت بینایی	۵	۵	۱۰	۲۰
۵۳	شناسایی کودکان مشکوک به آسم	۵	۵	۱۰	۲۰
۵۴	رسم نمودار وزن گیری مادر باردار و تفسیر آن	۵	۵	۱۰	۲۰
۵۵	معاینه پستان (ویژه دانشجویان دختر)	۵	۵	۱۰	۲۰
۵۶	اندازه‌گیری ارتفاع رحم مادران باردار (ویژه دانشجویان دختر)	۳	۳	۴	۱۰
۵۷	شنیدن صدای قلب جنین (ویژه دانشجویان دختر)	۳	۵	۷	۱۵
۵۸	ارزیابی حرکات جنین (ویژه دانشجویان دختر)	۲	۲	۲	۶
۵۹	آموزش به مادر در طول بارداری (ویژه دانشجویان دختر)	۳	۳	۳	۹
۶۰	ارزیابی علائم و عوارض یائسگی	۳	۳	۳	۹
۶۱	انجام تست‌های مرتبط با تعادل و زمین خوردن در سالمندان (از جمله TUG)	۳	۳	۳	۹
۶۲	ارزیابی عفونت آمیزشی	۳	۳	۳	۹
۶۳	ارزیابی اختلال عملکرد جنسی زنان میانسالی	۳	۳	۳	۹
۶۴	ارزیابی فعالیت بدنی گروه‌های سنی هدف	۳	۳	۳	۹

ردیف	مهارت	حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری			
		مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات
۶۵	تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه گروه‌های سنی هدف	۳	۳	۳	۹
۶۶	آموزش / مشاوره فرزندآوری	۳	۳	۳	۹
۶۷	پیشگیری و تشخیص بهنگام ناباروری	۳	۳	۳	۹
۶۸	مهارت برقراری ارتباط موثر	۳	۳	۳	۹
۶۹	ارائه مشاوره فردی و گروهی	۳	۳	۳	۹
۷۰	ضد عفونی کردن وسایل و سطوح	۳	۵	۵	۱۳
۷۱	کار با دستگاه‌های فور و اتوکلاو	۴	۴	۴	۱۲
۷۲	آماده کردن سینی معاینه	۲	۳	۵	۱۰
۷۳	برپایی چادر امداد	۲	۳	۳	۸
۷۴	شماره‌گذاری منازل و اماکن عمومی	۲	۲	۳	۷
۷۵	کار با رایانه و به‌کارگیری نرم‌افزارهای Word, Excel, PowerPoint و اینترنت و استفاده از فن آوری های نوین سلامت الکترونیک	۵	۵	۱۰	۲۰
۷۶	کار با نرم افزارهای جاری شبکه و پرونده الکترونیک سلامت	۵	۵	۱۰	۲۰
۷۷	ثبت، بررسی و پیگیری از سامانه‌های نظام اطلاعات سطح ۱	۴	۵	۶	۱۵
۷۸	گردآوری و طبقه بندی اطلاعات بهداشتی	۴	۵	۶	۱۵
۷۹	نمایش داده ها و اطلاعات بهداشتی به صورت نمودار	۴	۵	۶	۱۵
۸۰	محاسبه شاخص‌های بهداشتی	۵	۵	۱۰	۲۰
۸۱	نیازسنجی و مشارکت در طراحی و اجرای مداخلات ارتقاء سلامت جامعه محور	۱	۱	۱	۳
۸۲	طراحی پیام های آموزش بهداشتی	۳	۳	۵	۱۱
۸۳	ارتباط موثر، جلب مشارکت و حمایت طلبی	۲	۲	۳	۷
۸۴	اندازه گیری قند و کلسترول و HbA1c با دستگاه های poc و کسب مهارت (تعداد برای ۳ نوع آزمایش با سه نوع دستگاه قید شده است)	۱۰	۱۵	۱۵	۴۰
۸۵	انجام آزمون های روان شناختی (هر آزمون)	۵	۵	۱۰	۲۰
۸۶	ارزیابی سلامت روانی نوجوانان، جوانان، میانسالان، سالمندان، مادران،	۳	۳	۳	۹
۸۷	ارائه مداخلات آموزشی برنامه سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد گروه‌های سنی هدف	۳	۳	۳	۹
۸۸	ارزیابی سلامت اجتماعی گروه‌های سنی بر اساس بسته خدمتی	۳	۳	۳	۹
۸۹	توانمندی ارزیابی علل اجتماعی بیماریها در جهت نسخه نویسی اجتماعی	۳	۳	۳	۹
۹۰	آموزش سلامت دهان و دندان (فردی و گروهی) به تمامی گروه های سنی	۵	۵	۵	۱۵
۹۱	معاینه و غربالگری بیماری های دهان و دندان (پوسیدگی دندان، بیماری لثه، سرطان های دهان، ضایعات مخاط دهان)	۵	۵	۵	۱۵
۹۲	ارزیابی خطر پوسیدگی دندان در گروه های سنی	۵	۵	۵	۱۵
۹۳	نحوه ارجاع بیماران دارای مشکلات دهان و دندان	۵	۵	۵	۱۵

ردیف	مهارت	حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری			
		مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات
۹۴	وارنیش فلوراید تراپی برای گروه های هدف	۵	۵	۵	۱۵
۹۵	انجام مراقبت های دهان و دندان برای گروه های سنی	۵	۵	۵	۱۵
۹۶	نحوه استفاده از محصولات سلامت دهان و دندان مانند مسواک انگشتی، مسواک، نخ دندان، خمیردندان، دهان شویه ها	۵	۵	۵	۱۵
۹۷	شناسایی اشکال مختلف دارویی	۵	۵	۵	۱۵
۹۸	شناسایی داروهای موجود در نظام شبکه	۵	۵	۵	۱۵
۹۹	نگهداری و انبارش اشکال مختلف دارویی	۵	۵	۵	۱۵
۱۰۰	اندازه گیری کلسیم باقیمانده آب	۳	۳	۶	۱۲
۱۰۱	اندازه گیری PH آب	۳	۳	۶	۱۲
۱۰۲	اندازه گیری ید نمک طعام	۲	۲	۴	۸
۱۰۳	نمونه برداری آب	۲	۲	۶	۱۲
۱۰۴	گندزدایی دستی آب با کلر در مقیاس کوچک	۲	۲	۴	۸
۱۰۵	گندزدایی فاضلاب	۲	۲	۴	۸
۱۰۶	تهیه خاکیرگ از ضایعات گیاهی	۲	۲	۴	۸
۱۰۷	آموزش سموم مناسب برای مبارزه با ناقلین و حشرات بیماریزا	۲	۲	۴	۸
۱۰۸	آموزش اصول مناسب بهداشت مسکن	۲	۲	۴	۸
۱۰۹	ارزیابی ارگونومی شغلی صنایع خانگی	۲	۲	۴	۸
۱۱۰	پایش سموم شغلی مرتبط با کشاورزی	۲	۲	۴	۸
۱۱۱	تعیین مواجهه با عوامل زیان آور فیزیکی	۳	۳	۶	۱۲
۱۱۲	مهارت تکریم کلیه گروههای سنی هدف	۳	۳	۶	۱۲
۱۱۳	آموزش سبک زندگی سالم و طب ایرانی	۳	۳	۶	۱۲

۱. کلیه تزیینات باید با تجویز پزشک یا طبق دستور عمل‌های کشوری باشد.

* موارد ستاره‌دار باید حداقل یک بار برای هر گروه سنی صورت گیرد.

** با توجه به تفاوت اندازه گیری فشارخون در افراد زیر ۱۸ سال و لزوم کسب مهارت در استفاده از جداول قد و جنس و مطابقت فشارخون با محدوده قابل قبول، فشارخون در دو بند نوشته شده است.

Educational Strategies:

راهبردهای آموزشی:

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

- آموزش مبتنی بر وظایف حرفه ای (Task-Based Education)
- آموزش توأم دانشجو و استاد محور (Student-Teacher Oriented Education)
- آموزش مبتنی بر مشکل (Problem-Based Education)
- آموزش جامعه‌نگر (Community Oriented Education)
- آموزش مبتنی بر موضوع (Subject-Based Education)
- آموزش بیمارستانی (Hospital-Based Education)
- آموزش مبتنی بر شواهد (Evidence-Based Education)
- آموزش مبتنی بر ارائه خدمات (Training based on providing services)
- آموزش در کلاسهای آموزشی موظفی (Education in mandatory training classes)

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانسها و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی
- آموزش سرپایی
- استفاده از تکنیک‌های شبیه سازی و مرکز مهارت‌های بالینی (Skill Lab)
- آموزش از راه دور بر حسب امکانات
- آموزش از طریق رسانه های جمعی
- آموزش تعاملی
- آموزش معکوس (Flipped Classroom)
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی
- کار آموزی در عرصه
- کارآموزی در بیمارستان

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود که فراگیران:

- منشور حقوقی (۱) بیماران و مراجعین را دقیقاً رعایت نمایند.
- انگیزه و تعهد قوی به ارتقای سلامت جامعه داشته باشند و این ارزش را به عنوان اولویت بالاتر در فعالیت خود قرار دهند.
- فراگیران باید ادراک داشته باشند به عنوان اعضای جامعه مسئولیتی در قبال بهبود سلامت دارند و باید به انجام وظایف خود با اخلاص و مسئولیت پذیری بپردازند.

- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، مراجعین، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. (این مقررات توسط گروه آموزشی مربوطه بازنگری می شود)
- مقررات مرتبط با Dress Code (۲) را رعایت نمایند.
- حرفه‌ای گرایی (Professionalism)
- از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایط با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهشهای مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- انتظار می رود فراگیران، به مقررات و مواد قانونی مرتبط با سلامت گروه های مختلف سنی در چارچوب قانون جوانی جمعیت و حمایت از خانواده اشراف کامل داشته باشند.
- موارد ۱،۲ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند.

Student Assessment

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی:

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

- کتبی
- شفاهی
- آزمون بالینی ساختارمند عینی (OSCE) Objective Structured Clinical Examination
- مشاهده مستقیم مهارتهای عملی (DOPS) Direct Observation of Procedural Skills
- ارزیابی کارپوشه (port folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log book)، نتایج آزمونهای انجام شده، تشویق‌ها و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است.

ب- دفعات ارزیابی:

- مستمر
- دوره ای
- نهایی
- آزمونهای درون گروهی در اختیار گروه آموزشی قرار دارد.

فصل دوم

حداقل نیازهای برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

حداقل هیأت علمی مورد نیاز:

الف- اعضای هیأت علمی ثابت تمام وقت بر اساس مصوبه شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی با تخصص های:

- PHD بهداشت عمومی
- PHD آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت
- PHD اپیدمیولوژی
- یکی از تخصص های کودکان، عفونی، پزشکی اجتماعی یا داخلی ترجیحاً دارای مدرک MPH
- PHD مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

ب- تخصص های مورد نیاز پشتیبان: (گروه های آموزشی هستند که با گروه مجری همکاری می نمایند).

- گروه بهداشت باروری یا مامایی
- گروه آمار و اپیدمیولوژی
- گروه تغذیه
- گروه سلامت دهان و دندان/دندانپزشکی
- گروه آناتومی
- گروه فیزیولوژی
- گروه بهداشت محیط
- گروه بهداشت حرقه ای
- گروه فوریت های پزشکی / طب اورژانس
- گروه پرستاری
- گروه روانشناسی
- گروه بیماری های داخلی
- گروه بیماری های کودکان
- گروه بیماری های عفونی
- گروه پزشکی اجتماعی
- گروه پزشکی خانواده
- گروه فناوری اطلاعات سلامت
- گروه طب سنتی ایرانی

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاسهای درسی	- اتاق دانشجویان	- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس	- بایگانی آموزش	- کتابخانه
- اتاق استادان	- اتاق رایانه	- وب سایت آموزشی اختصاصی گروه آموزشی

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- مراکز بهداشت شهرستان و استان
- مراکز خدمات جامع سلامت / پایگاه سلامت / خانه بهداشت
- بیمارستانهای آموزشی
- مدارس/مهد کودک ها/خانه های سالمندان
- مراکز ارائه دهنده خدمات بهداشتی درمانی تابعه وزارت بهداشت
- مرکز مهارت‌های بالینی

جمعیتها یا نمونه های مورد نیاز:

- کارکنان و کارشناسان مراکز بهداشت شهرستان و استان
- کارکنان و مراجعین به مراکز خدمات جامع سلامت، پایگاههای بهداشتی و خانه های بهداشت
- بیماران مراجعه کننده به بیمارستانهای آموزشی
- دانش آموزان مدارس و مهدکودکها
- ساکنین سرای سالمندان

تجهیزات اختصاصی عمده (سرمایه ای) مورد نیاز:

- دستگاه AED
- تجهیزات ثابت سازی ستون فقرات
- آتل سخت
- تجهیزات پانسمان و کنترل خونریزی
- مولاز احیای قلبی ریوی بزرگسالان
- مولاز احیای قلبی ریوی کودکان
- مولاز احیای قلبی ریوی نوزادان
- مولاز چوکینگ بزرگسال
- مولاز چوکینگ کودک
- سونیکت
- مولاز دندان و مسواک آموزشی

فصل سوم

مشخصات دوره و دروس برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

مشخصات دوره:

۱- نام دوره:

کارشناسی پیوسته (BS) رشته بهداشت عمومی (Public Health)

۲- طول دوره و ساختار آن:

مطابق آئین نامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی است.

۳- نام دروس و تعداد واحد های درسی:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۱۳۰ واحد است که به شرح زیر می باشد:

تعداد واحد درسی	نوع واحد درسی
۲۴	دروس عمومی
۲۲	دروس پایه
۶۶	دروس تخصصی
۱۸	کارآموزی در عرصه
۱۳۰	جمع کل واحدها

توضیح:

کارآموزی در عرصه در طول دو نیمسال تحصیلی کامل ارائه خواهد شد. به منظور کسب مهارت های ارائه خدمت متناسب با نیاز نظام ارائه خدمات به فارغ التحصیلان رشته بهداشت عمومی تحت عنوان "مراقب سلامت" سعی می شود کارآموزی در هماهنگی کامل با معاونت های بهداشتی دانشگاه های علوم پزشکی سطح کشور و با استفاده حداکثری از ظرفیتهای علمی، آموزشی و فضای فیزیکی آموزشگاه های بهورزی و مراکز جامع خدمات سلامت، پایگاه های بهداشتی و خانه های بهداشت انجام شود.

جدول ۱- دروس عمومی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز یا همزمان
			نظری	عملی	جمع	
۱	دو درس از دروس میانی نظری اسلام*	۴	۶۸	-	۶۸	-
۲	یک درس از دروس اخلاق اسلامی*	۲	۳۴	-	۳۴	-
۳	یک درس از دروس انقلاب اسلامی*	۲	۳۴	-	۳۴	-
۴	یک درس از دروس تاریخ و تمدن اسلامی*	۲	۳۴	-	۳۴	-
۵	یک درس از دروس آشنایی با منابع اسلامی*	۲	۳۴	-	۳۴	-
۶	ادبیات فارسی	۳	۵۱	-	۵۱	-
۷	زبان انگلیسی عمومی	۳	۵۱	-	۵۱	-
۸	تربیت بدنی (۱)	۱	-	۳۴	۳۴	-
۹	تربیت بدنی (۲)	۱	-	۳۴	۳۴	تربیت بدنی ۱
۱۰	دانش خانواده و جمعیت	۲	۳۴	-	۳۴	-
۱۱	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران	۲	۳۴	-	۳۴	-
جمع			۲۲			

* گذراندن این دروس مطابق عناوین دروس عمومی معارف اسلامی مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی (جدول زیر) است:

گرایش	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱- میانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	۲	۳۴	-	۳۴
	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۳۴	-	۳۴
	انسان در اسلام	۲	۳۴	-	۳۴
	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۳۴	-	۳۴
۲- اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۳۴	-	۳۴
	اخلاق اسلامی (میانی و مفاهیم)	۲	۳۴	-	۳۴
	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۳۴	-	۳۴
	عرفان عملی اسلام	۲	۳۴	-	۳۴
۳- انقلاب اسلامی	انقلاب اسلامی ایران	۲	۳۴	-	۳۴
	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۳۴	-	۳۴
	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۲	۳۴	-	۳۴
۴- تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۳۴	-	۳۴
	تاریخ امامت	۲	۳۴	-	۳۴
۵- آشنایی با منابع اسلامی	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۳۴	-	۳۴
	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۳۴	-	۳۴

جدول ۲- دروس پایه برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۰۱	آناتومی	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	-
۰۲	فیزیولوژی	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	-
۰۳	ایمنی شناسی	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	-
۰۴	باکتری شناسی و ویروس شناسی	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	۰۳
۰۵	انگل شناسی و قارچ شناسی	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	۰۳
۰۶	اصول تغذیه	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۷	مبانی اپیدمیولوژی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۸	زبان تخصصی و اصطلاحات بهداشت عمومی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۹	آمار حیاتی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۰	فن آوری اطلاعات و کاربرد آن در نظام شبکه	۳	۱	۲	۱۷	۶۸	۸۵	-
۱۱	آشنایی با بیماریهای شایع	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	۰۱، ۰۲، ۰۳، ۰۴، ۰۵
جمع		۲۲						

جدول ۳- دروس اختصاصی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۱۲	نظام های سلامت در دنیا و ایران (برنامه پزشکی / سلامت خانواده و نظام ارجاع...)	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۱۳	اصول مدیریت نظام سلامت	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۱۴	کلیات بهداشت عمومی	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۱۵	آشنایی با معاینه فیزیکی و آزمون های تشخیصی	۲	۱	۱	۱۷	۲۴	۵۱	۰۱، ۰۲
۱۶	سبک زندگی سالم از دیدگاه طب ایرانی	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۱۷	تعیین کننده های اجتماعی سلامت	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۱۸	برنامه های ملی بیماری های واگیردار	۳	۳	-	۵۱	-	۵۱	-
۱۹	برنامه های ملی بیماری های غیرواگیر	۳	۳	-	۵۱	-	۵۱	-
۲۰	سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد	۴	۳	۱	۵۱	۲۴	۸۵	-
۲۱	روش تحقیق در علوم بهداشتی	۲	۱	۱	۱۷	۲۴	۵۱	۰۷، ۰۹
۲۲	جوانی جمعیت و فرزندآوری	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۲۳	مراقبتهای ادغام یافته سلامت نوزادان و کودکان	۴	۳	۱	۵۱	۲۴	۸۵	۰۱، ۰۲، ۱۵
۲۴	مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران و حفظ حیات جنین	۳	۲	۱	۲۴	۲۴	۶۸	۰۱، ۰۲، ۱۵
۲۵	سلامت نونهالان، نوجوانان، جوانان و بهداشت مدارس	۳	۲/۵	۰/۵	۴۳	۱۷	۶۰	۰۱، ۰۲، ۱۵
۲۶	سلامت گروه های سنی میانسالان و سالمندان	۲	۱	۱	۱۷	۲۴	۵۱	۰۱، ۰۲، ۱۵
۲۷	حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	-
۲۸	آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۲۹	تکنولوژی آموزشی	۱	-	۱	-	۲۴	۲۴	-
۳۰	کمک های اولیه و فوریت های پزشکی	۳	۲	۱	۲۴	۲۴	۶۸	۰۱، ۰۲، ۱۵
۳۱	ایمن سازی	۲	۱	۱	۱۷	۲۴	۵۱	۰۳، ۰۴، ۰۵
۳۲	بهداشت محیط	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۳۳	بهداشت حرفه ای و ارگونومی	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۳۴	اصول مشاوره و مهارت های ارتباطی	۲	۲	-	۲۴	-	۲۴	-
۳۵	بیمارشناسی (مبانی و داروشناسی کاربردی)	۲	۱/۵	۰/۵	۲۶	۱۷	۴۳	-

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۳۶	تغذیه در مراقبتهای بهداشتی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	۰.۶
۳۷	بهداشت و ایمنی مواد غذایی	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	۰.۶
۳۸	اقتصاد بهداشت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	۱.۳
۳۹	اخلاق حرفه‌ای و پاسخگویی در واحدهای ارائه خدمت	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	-
۴۰	مراقبتهای سلامت در بلایا و فوریتها	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	۳.۰
۴۱	سلامت دهان و دندان	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	۰.۱، ۰.۲
۴۲	اصول مشارکت اجتماعی و توانمندسازی جامعه محور	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	-
جمع		۶۶						

جدول ۴- دروس کارآموزی در عرصه‌ی برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته رشته بهداشت عمومی

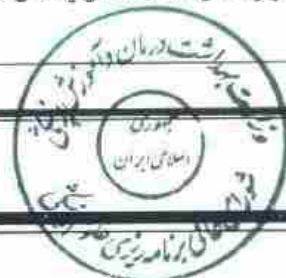
واحدهای کارآموزی		
کد درس	نام درس	تعداد واحد
۴۳	آموزش بهداشت	۱
	بهداشت محیط	۰/۵
	بهداشت حرفه‌ای	۰/۵
	ایمن‌سازی	۱
	بیماری‌های واگیر	۲
	بیماری‌های غیرواگیر	۲
	سلامت دهان و دندان	۱
	سلامت روانی اجتماعی و اعتیاد	۱
	جمع	۹ واحد (۴۵۹ ساعت)
۴۴	مراقبت‌های اقدام یافته حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و فرزند آوری	۱
	مراقبت‌های اقدام یافته سلامت مادران و حفظ حیات جنین	۲
	مراقبت‌های اقدام یافته سلامت نوزادان و کودکان	۲
	مراقبت‌های اقدام یافته سلامت نونهالان، نوجوانان و مدارس	۱
	مراقبت‌های اقدام یافته سلامت جوانان	۱
	مراقبت‌های اقدام یافته سلامت میانسالان	۱
	مراقبت‌های اقدام یافته سلامت سالمندان	۱
	جمع	۹ واحد (۴۵۹ ساعت)
	جمع کل	۱۸

عناوین کارگاههای آموزشی پیشنهادی مورد نیاز دوره:

- پدافند غیرعامل
- کارآفرینی
- نرم افزارهای کاربردی مورد نیاز

کد درس	۰۱		
نام درس	آناتومی	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس، آشنایی دانشجویان با ساختار تشریحی و عملکرد دستگاههای بدن انسان در وضعیت طبیعی و شناخت اختلالات ناشی از بیماری‌ها در این ساختار است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - اصلاحات رایج در آناتومی را توصیف نماید. - کلیات بافت شناسی و استخوان شناسی را توضیح دهد. - خصوصیات تشریحی مفاصل و عضلات را شرح دهد. - خصوصیات آناتومی دستگاههای گردش خون، لنفاوی، عصبی، تنفس، گوارشی، ادراری، تولید مثل و غدد درونریز را شرح دهد. - تکامل جنین را توصیف کند.		
شرح درس	در این درس سلول‌ها، بافت‌ها و سیستم‌های مختلف بدن آموزش داده می‌شود و از اطللس‌ها، مولاژها و اسکلت و سایر امکانات آموزشی برای آموزش عملی استفاده می‌گردد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس شامل آموزش نظری، مطالعه فردی، بحث گروهی، و انجام سایر تکالیف یادگیری خواهد بود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری: (۲۶ ساعت)			
۱- تعاریف و تاریخچه آناتومی			
۲- موقعیت آناتومیک و اصلاحات رایج در آناتومی			
۳- بافت شناسی: بافت پوششی، بافت همبندی، بافت عضلانی و بافت عصبی			
۴- استخوان شناسی: تقسیم بندی استخوان‌ها، استخوانی شدن، رشد استخوان، استخوان‌های اندام بالایی، استخوان‌های اندام پایینی، استخوان‌های تنه (جناغ، ستون مهره‌ای و دنده‌ها) استخوان‌های سر و صورت و استخوان لامی			
۵- مفاصل: مفاصل فیبرو، مفاصل غضروفی و مفاصل سینوویال			
۶- عضلات: نامگذاری و عملکرد عضلات - عضلات نواحی مختلف بدن			
۷- دستگاه گردش خون: قلب، شریان‌ها و وریدها			
۸- دستگاه لنفاوی: عقده لنفاوی - تیموس - طحال - مجاری توراسیک			
۹- دستگاه عصبی: نخاع، اعصاب نخاعی مغز اعصاب مغزی و سیستم عصبی خود مختار			
۱۰- دستگاه تنفس: بینی، سینوس‌های مجاور بینی، حنجره، نای و برونکوس‌ها ریه‌ها، پلورا و مدیا ستینوم			
۱۱- دستگاه گوارش: دهان، حلق، مری، حفره شکم و تقسیمات آن، صفاق، معده، روده باریک، روده بزرگ، کبد و پانکراس			
۱۲- دستگاه ادراری: کلیه‌ها، حالب‌ها، مثانه‌ها، پیشابراه			
۱۳- دستگاه تولید مثل: دستگاه تولید مثل مرد شامل بیضه‌ها، مجاری تناسلی مرد و غدد ضمیمه دستگاه تولید مثل مرد			

۱۴- دستگاه تولید مثل زن: تخمدان‌ها، لوله‌های رحمی، رحم، واژن و پستان

۱۵- غدد درون ریز: هیپوفیز، پینه آل، تیروئید، پاراتیروئید و آدرنال

۱۶- اعضای حواس ویژه: چشم و گوش

۱۷- جنین شناسی: مراحل زندگی انسان، مرحله پیش رویانی، مرحله رویانی، تخمین زمان زایمان و ناهنجاری‌های مادر زادی با تاکید بر حفظ حریم جنین

(ب) عملی: (۱۷ ساعت)

۱- کار با مولاژ و تماشای فیلم مربوط به بخش‌های نظری ارائه شده

۲- انجام سایر تمرینات عملی پیرامون هر یک از فزایندهای آموزشی ذکر شده در مطالب نظر

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ دکتر غلامرضا حسن زاده، یادگیری آناتومی، انتشارات گذر با همکاری انتشارات ابن سینا.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس

- ارائه تکالیف کلاسی

- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای

- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه ای

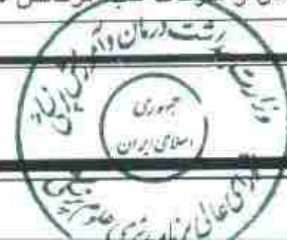
- آزمون میان دوره ای کتبی

- آزمون عملی پایان نیمسال

- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۰۲		
نام درس	فیزیولوژی	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس، آشنایی دانشجویان با عملکرد فیزیولوژیک دستگاه‌های بدن و آشنایی با نارسایی‌های فیزیولوژیک سیستم بدن انسان در مقایسه با حالت سلامت است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - اصلاحات رایج در فیزیولوژی را توصیف نماید. - فیزیولوژی سلولی را توضیح دهد. - فیزیولوژی دستگاه‌های مختلف شامل: گردش خون، لنف، عصبی، قلبی عروقی، گوارش، کلیوی، تولید مثل، تنفسی، و غدد درون‌ریز را شرح دهد.		
شرح درس	در این درس به عملکرد سلول‌ها و دستگاه‌های مختلف بدن شامل قلب و گردش خون، تنفسی، عصبی، ادراری، گوارش، غدد مترشحه درون ریز و پرداخته می‌شود.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس شامل آموزش نظری، مطالعه فردی، بحث گروهی، و انجام سایر تکالیف یادگیری خواهد بود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری: (۲۶ ساعت)			
۱- فیزیولوژی سلولی			
ساختمان و عمل سلول، مایعات بدن، مکانیزم‌های کنترل کننده تعادل درونی بدن، نقل و انتقال آب و مواد در بخش‌های مایع بدن، پمپ سدیم و پتاسیم، پتانسیل‌های غشاء و پتانسیل‌های عمل، انقباض عضلات اسکلتی انتقال ایمپالس‌ها از اعصاب به عضلات اسکلتی، انقباض و تحرک عضلات صاف			
۲- فیزیولوژی خون			
بافت خون (گلبول‌های قرمز، سفید و پلاکت‌ها) گروه‌های خونی هموستاز و انعقاد خون			
۳- فیزیولوژی دستگاه عصبی			
عملکرد سیستم عصبی مرکزی (نخاع و مغز) راه‌های حسی، راه‌های حرکتی، دستگاه عصبی خودکار (سمپاتیک و پاراسمپاتیک) رفلکس‌ها			
۴- فیزیولوژی تنفس			
تهویه ریوی و عوامل موثر بر آن، حجم‌ها و ظرفیت‌های ریوی، عملکرد مجاری تنفسی، گردش خون ریوی، تعادل گازها، انتقال گازها در خون، مایعات بدن و سلول‌ها			
۵- فیزیولوژی غدد درون ریز			
ماهیت هورمون، مروری بر اهمیت غدد درون ریز و هورمون‌ها، هورمون‌های غدد هیپوفیز و نقش کنترل‌کنندگی هیپوتالاموس، هورمون‌های غده تیروئید، هورمون‌های غدد فوق کلیوی، هورمون‌های پانکراس، هورمون‌های غدد پاراتیروئید			
۶- فیزیولوژی قلب و دستگاه گردش خون			
اعمال و حرکات قلب، فرکانس قلب، تغییرات فشار در حفره‌های قلب، یافت گرهی، تعادل یونی، کنترل عصبی، تظاهرات			

الکتریکی قلب، ساختمان عروق، دینامیک خون و عوامل موثر بر آن، نبض سرخرگی، فشارنبض، جریان خون وریدی و عوامل موثر بر آن، کنترل فشار خون، سیستم لنفاوی و جریان خون مویرگی، کنترل موضعی جریان خون و تنظیم عصبی گردش خون

۷- فیزیولوژی کلیه ها

چگونگی تشکیل ادرار گلوмерولی، اعمال نفرون ها، جذب مجدد و ترشح، نقش فیدبک توبولی گلومرولی در تنظیم خودکار (GFR) ، هورمون های موثر بر کار کلیه ها و نقش کلیه ها تنظیم اسمولاریتی و غلظت سدیم در مایع خارج سلولی، تخلیه ادرار

تنظیم تعادل اسید-باز مایعات بدن

۸- فیزیولوژی گوارش

گوارش دهانی و بلع، گوارش معدی (حرکات معده ، تنظیم ترشحات معده، کنترل تخلیه معده) اعمال روده باریک، اعمال روده بزرگ، فعالیت ترشعی دستگاه گوارش، هضم و جذب در دستگاه معده روده ای، تولید و تخلیه مواد دفعی

۹- فیزیولوژی تولید مثل

فیزیولوژی تخمدان، فیزیولوژی سیکل ماهانه، فیزیولوژی بلوغ، فیزیولوژی آبیستی، فیزیولوژی جفت، تفکیک جنسی، فیزیولوژی زایمان، فیزیولوژی رشد پستان شیر سازی و شیر دادن ، فیزیولوژی یائسگی، فیزیولوژی بیضه و بلوغ در پسر ها، فیزیولوژی پروستاگلندین ها

(ب) عملی: (۱۷ ساعت)

۱- کار با تجهیزات آزمایشگاهی

۲- تماشای فیلم مربوط به بخش های نظری ارائه شده

۳- انجام سایر تمرینات عملی پیرامون هر یک از فرایندهای آموزشی ذکر شده در مباحث نظری

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ چکیده فیزیولوژی پزشکی گایتون و هال. ترجمه: دکتر فاطمه نبوی زاده. انتشارات نسل فردا.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون عملی پایان نیمسال
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۰۳		
نام درس	ایمنی شناسی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس، آشنایی دانشجو با سیستم دفاعی بدن در سلامت و بیماری و کاربرد آن در رشته بهداشت عمومی است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مولکولها، سلولها، و ارگانهای سیستم ایمنی و عملکرد آنها در سلامت و بیماری را توضیح دهد. - ایمنی ذاتی، بیگانه خواری، آنتی ژنها، آنتی بادی ها، و سیستم کمپلمان را شرح دهد. - پاسخ های ایمنی هومورال و سلولی را متمایز کند. - واکنش ایمنی به عفونتهای باکتریال، ویروسی و قارچی را شرح دهد. - انواع مختلف واکنشهای حساسیت را توضیح دهد.		
شرح درس	در این درس اصول و مبانی ایمنی شناسی، اجزای سیستم ایمنی، پاسخ های ایمنی هومورال و سلولی آموزش داده می شود تا دانش آموخته رشته بهداشت عمومی بتواند با دانش و درک بهتری مراقبت واکسیناسیون را بعمل آورد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس شامل آموزش نظری، مطالعه فردی، بحث گروهی، و انجام سایر تکالیف یادگیری خواهد بود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
نظری (۱۷ ساعت)			
۱- مولکولها، سلولها، و ارگانهای سیستم ایمنی و عملکرد آنها ۲- ایمنی ذاتی، بیگانه خواری، آنتی ژنها، آنتی بادی ها، و سیستم کمپلمان ۳- پاسخ های ایمنی هومورال و سلولی ۴- واکنش ایمنی به عفونتهای باکتریال، ویروسی و قارچی ۵- پتانسیل پیشگیری از بیماریهای باکتریال و ویروسی ۶- اصول ایمنی شناسی ویروسی و باکتریال ۷- دوام پاسخهای ایمنی ۸- انواع مختلف واکنشهای حساسیت			
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)			
✓ وجگانی، م. ایمونولوژی، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی ایران			
شیوه ارزشیابی دانشجو:			
دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:			

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۰۴		
نام درس	باکتری شناسی و ویروس شناسی	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ایمنی شناسی ۰۳
تعداد واحد	۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس، آشنایی دانشجویان با اهمیت، انتشار، سیر تکاملی و راههای انتقال، بیماری‌زایی، اصول تشخیص آزمایشگاهی، پیشگیری، کنترل و طبقه بندی باکتریها و ویروسهای بیماری‌زای مهم برای انسان است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - خانواده های مختلف باکتریها و ویروسهای بیماری‌زا و غیر بیماری‌زا را توصیف نماید. - خصوصیات مهم و نحوه تکثیر باکتریها و ویروسهای بیماری‌زای مهم را توضیح دهد. - روشهای انتقال بیماریهای باکتریایی و ویروسی را شرح دهد. - چگونگی کنترل باکتریها و ویروسهای بیماری‌زای مهم را شرح دهد. - اکولوژی باکتریها و ویروسها در طبیعت را توصیف کند. - روشهای فیزیکی و شیمیایی سترون سازی و استریلیزاسیون را شرح دهد.		
شرح درس	میکروارگانیسمهای بیماری‌زا بخصوص باکتریها و ویروسها می توانند سلامت انسان را مورد تهدید قرار دهند. در این درس، دانشجویان با ویژگیهای مورفولوژیک، چرخه حیات، خصوصیات اکولوژیک و اپیدمیولوژیک، همچنین مکانیزمهای بیماری‌زایی باکتریها و ویروسهای بیماری‌زا برای انسان و راههای مقابله با آن آشنا می شود.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس شامل آموزش نظری، مطالعه فردی، بحث گروهی، و انجام سایر تکالیف یادگیری خواهد بود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری: (۲۶ ساعت)			
• باکتری شناسی ۴- کلیاتی درباره جایگاه، ساختمان تشریحی و شیمیایی باکتری‌ها ۵- اکولوژی باکتریها در طبیعت ۶- مواد ضد میکروبی ۷- آشنایی با استافیلوکوکها، استرپتوکوک‌ها (پنوموکوک، گونوکوک و مننگوکوک)، باسیل دیفتری، باسیل سیاه زخم، باسیل سل و جذام، کلسترییدیومها (تتانی، بوتولیسم و پرفرانژنس)، باسیلهای گرم منفی روده ای (سالمونلا، شیگلا، کلی باسیل و ...)، هموفیلوس، بروسلا، پاستورلا و بیبروها، پزدوموناس، اسپروکنتها (تروپوماپالیدوم و ...)، کلامیدیا، ریکتزیا و میکوپلاسما ۸- روشهای مختلف سترون سازی و استریلیزاسیون • ویروس شناسی ۱- کلیاتی درباره ساختمان و خصوصیات ویروسها ۲- روشهای تشخیص بیماریهای ویروسی ۳- بیماریهای ویروسی دستگاه تنفس و راه انتقال آنها (آنفلونزا، سرماخوردگی، RSV، پارانفلونزا، سرکشی) ۴- بیماریهای ویروسی دستگاه گوارش (روتاویروسها، آدنوویروسها، کالسیسی ویروسها)			

۵- بیماری‌های ویروسی کبدی (هپاتیت A, B, C) و مواد بثورات پوستی (هرپس، آبله)

۶- بیماری‌های ویروسی دستگاه عصبی (پولیو، هاری)

۷- بیماری‌های ویروسی منتقله بوسیله حشرات

۸- ویروس‌های مولد ناهنجاری در جنین

۹- راه‌های مختلف پیشگیری و واکسیناسیون بر علیه بیماری‌های ویروسی

(ب) عملی: (۱۷ ساعت)

۳- آشنایی با مورفولوژی باکتریها

۴- انواع رنگ آمیزی

۵- انواع محیط‌های کشت و نحوه کشت دادن

۶- آشنایی با نحوه تعیین هویت باکتری‌های پاتوژن ذکر شده در درس نظری

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ مورای، QR مرجع سریع و خلاصه میکروب شناسی پزشکی مورای، ترجمه مجید ترابی، تهران: انتشارات اندیشه رفیع.

✓ جاوتز، خلاصه میکروب شناسی پزشکی جاوتز، ترجمه میلاد عبدی، امیرعلی رمضانی، مجید ترابی، تهران: انتشارات اطمینان.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس

- ارائه تکالیف کلاسی

- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای

- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه ای

- آزمون میان دوره ای کتبی

- آزمون عملی پایان نیمسال

- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۰۵		
نام درس	انگل شناسی و قارچ شناسی	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی	پیش نیاز	ایمنی شناسی ۰۳
تعداد واحد	۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس، آشنایی دانشجویان با اهمیت، انتشار، سیر تکاملی و راههای انتقال، بیماری‌زایی، اصول تشخیص آزمایشگاهی، پیشگیری، کنترل و طبقه بندی انگل‌ها و قارچ‌های بیماری‌زای مهم برای انسان است. همچنین با نقش عوامل مستعدکننده در ایجاد عفونتهای قارچی، بیماری‌زایی، روشهای تشخیص آزمایشگاهی، روشهای کنترل و پیشگیری ریاورچها و انگلها آشنا می‌شوند. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - خانواده‌های مختلف قارچ‌ها و انگل‌های بیماری‌زا و غیر بیماری‌زا را توصیف نماید. - خصوصیات مهم و نحوه تکثیر انگل‌ها و قارچ‌های بیماری‌زای مهم را توضیح دهد. - روشهای انتقال بیماریهای قارچی و انگلی را شرح دهد. - چگونگی کنترل قارچ‌ها و انگل‌های بیماری‌زای مهم را شرح دهد. - اکولوژی قارچ‌ها و انگل‌ها در طبیعت را توصیف کند.		
شرح درس	در این درس، دانشجویان با ویژگیهای مورفولوژیک، چرخه حیاتی، خصوصیات اکولوژیک و اپیدمیولوژیک، همچنین مکانیزمهای بیماری‌زایی انگل‌ها و قارچهای بیماری‌زا برای انسان و راههای مقابله آشنا می‌شود.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس شامل آموزش نظری، مطالعه فردی، بحث گروهی، و انجام سایر تکالیف یادگیری خواهد بود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری: (۲۶ ساعت)			
• انگل شناسی پزشکی ۱- تک یاخته‌های بیماری‌زا برای انسان ۲- کلیات تک یاخته شناسی و انگلهای مالاریا ۳- تاژک داران خونی و نسجی ۴- توکسوپلازما و سایر کوکسیدهای بیماری‌زا ۵- تک یاخته‌های روده‌ای و دستگاه تناسلی ۶- کلیات کرم شناسی و کرمهای منتقله از راه خاک ۷- کرمهای منتقله از راه آب و مواد غذایی ۸- کرمهای منتقله بوسیله بندپایان و حلزونها • قارچ شناسی پزشکی ۱- تعریف قارچ شناسی پزشکی ۲- روشهای تکثیر و تولید مثل قارچ‌ها ۳- روشهای کنترل میزان اسپورهای قارچی در فضا ۴- عفونتهای قارچی سطحی:			

- درماتوفیتوزیس
- پی تی ریازیس و رسیکالر
- کاندیدیازیس
- روشهای کنترل و پیشگیری درماتوفیتوزی در جوامع انسانی
- اتومایکوزیس
- عفونتهای قارچی زیرجلدی:
- ارتباط عوامل محیطی و طبیعی در این بیماریها
- اسپوروتریکوزیس
- کروموپلاستومایکوزیس
- مالیستوما
- عفونتهای قارچی احشایی فرصت طلب
- نقش عوامل مستعد کننده در این بیماریها
- کاندیدیازیس (مخاطی - احشایی)
- کریپتوکوکوزیس
- موکورمایکوزیس
- اسپرزیلوزیس

ب) عملی: (۱۷ ساعت)

- ۱- جنبه های عملی مطالب ذکر شده در دروس نظری میحث انگل شناسی
- مورفولوژی درماتوفیتهای مهم (کلنی و میکروسکوپی)
- تریکوفاتیون روبروم، تریکوفاتیون متاگروفاتیس، میکروسپوروم کانیس، میکروسپوروم جیپسئوم، تریکوفاتیون و یولاسئوم
- ۲- مورفولوژی قارچهای مهم فرصت طلب:
- اسپرزیلوس، فومیگاتوس، موکور، کاندیدا و کریپتوکوکوس
- ۳- مورفولوژی قارچهای مهم زیرجلدی در کشت و بافت
- ۴- اسپوروتریکس شنکئی (فاز مخمری و رشته ای)، مشاهده اسکروتیک بادی در یافت

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ مورای، QR مرجع سریع و خلاصه میکروب شناسی پزشکی مورای، ترجمه مجید ترابی، تهران: انتشارات اندیشه رقیع.
- ✓ جاوتز، خلاصه میکروب شناسی پزشکی جاوتز، ترجمه میلاد عبدی، امیر علیرضائی، مجید ترابی، تهران: انتشارات اطمینان.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون عملی پایان نیمسال
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۰۶		
نام درس	اصول تغذیه	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجو با تعاریف، اهمیت و مفاهیم تغذیه، نقش تغذیه در حفظ سلامت و ارتقاء سطح سلامت افراد، خانواده و جامعه است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - کلیات تاثیر تغذیه بر سلامت را شرح دهد. - گروههای غذایی مواد مغذی، منابع غذایی، و علائم کمبود و مسمومیت آنها را توضیح دهد. - کلیات تغذیه در گروههای مختلف جمعیت را توضیح دهد. - تنظیم توصیه های مختلف تغذیه ای در گروههای هدف مختلف را شرح دهد.		
شرح درس	در این درس دانشجو با کلیات تغذیه، ویژگیهای تغذیه ای انرژی و گروهها غذایی آشنا می شود و اصول کلی تغذیه در گروههای مختلف هدف شامل مادران باردار و شیرده، کودکان و سالمندان را می آموزد تا بر اساس آن بتواند ارزیابی تغذیه ای انجام دهد.		
فعالیت های آموزشی	فعالیت های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
نظری (۳۴ ساعت)			
۱- کلیات تغذیه و سلامتی و توصیه های تغذیه ای ۲- گروههای غذایی ۳- تعریف (غذا- مواد مغذی- گروههای غذایی- تغذیه صحیح و مناسب و سالم) ۴- نقش فیزیولوژیک و منابع مواد مغذی به تفکیک زیر: ○ کربوهیدراتها (انواع، خواص، نقش آن در برنامه های غذایی و بدن، منابع آن) ○ چربی ها (اسیدهای چرب ضروری، انواع آن، خواص آن، نقش آن در برنامه غذایی و بدن، منابع آن) ○ پروتئین (انواع، خواص آن، نقش آن در برنامه غذایی و بدن، منابع مهم آن) ○ ویتامین ها (محلول در آب، محلول در چربی، نقش فیزیولوژیک آن در بدن و منابع آن و کمبودهای ویتامینی) ○ املاح (نقش فیزیولوژیک آن در بدن، منابع آن، کمبودهای ید، آهن و کلسیم) ۵- شاخص های ارزیابی وضعیت تغذیه در ایران ۶- سوء تغذیه (انواع سوء تغذیه، راههای شناسائی سوء تغذیه، درجات سوء تغذیه، وضعیت سوء تغذیه در ایران و جهان، دلایل ایجاد سوء تغذیه در ایران و جهان، دلایل ایجاد سوء تغذیه در گروههای مختلف سنی) ۷- نقش تغذیه در گروههای آسیب پذیر ۸- چاقی ۹- ارزیابی وضعیت تغذیه ۱۰- تغذیه در مادران باردار و شیرده، کودکان و سالمندان			

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ اسکات، ا.، کراوس، م.، ماهان، ال. اصول کلی تغذیه: کراوس. ترجمه: ناهید خلدی، آرزو متقی، فرزاد شیدفر. تهران: انتشارات جامعه نگر، سالمی.
- ✓ آخرین ویرایش دستورالعمل‌های مرتبط معاونت بهداشت

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- نتایج آزمایشهای عملی در هر جلسه و امتحان عملی پایان نیمسال

کد درس	۰۷		
نام درس	مبانی اپیدمیولوژی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات اپیدمیولوژی، شناخت سلاست و بیماری و چگونگی انتشار آن ها در جامعه و تاثیر عوامل مختلف بر بروز و شیوع بیماری ها می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مفاهیم و تعاریف اپیدمیولوژی را شرح دهد. - اصطلاحات اپیدمیولوژی را بخوبی توصیف نماید. - نظام مراقبت و گزارش دهی را بشناسد. - انواع مختلف مطالعات اپیدمیولوژی را توصیف کند. - نحوه کنترل همه گیری ها را تشریح نماید. - سطوح مختلف پیشگیری را توضیح دهد.		
شرح درس	در این درس دانشجویان بهداشت عمومی با مبانی همه گیری شناسی و کاربرد آن در تجزیه و تحلیل مشکلات سلامت جامعه آشنا می شوند و موضوعاتی چون سلامت و بیماری، عوامل مؤثر بر آنها، اهمیت نقش مراقب سلامت در ارتقای سلامت، سطوح مختلف پنجگانه پیشگیری، مدل‌های اپیدمیولوژیک مورد بحث قرار می گیرد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱- تاریخچه و مسیر تغییرات تعاریف اپیدمیولوژی ۲- واژه‌های متداول در اپیدمیولوژی و کاربرد اپیدمیولوژی ۳- مفهوم گذار اپیدمیولوژیک و گذار سلامت ۴- توجیه بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی و مدل‌های مختلف اپیدمیولوژی (مثلث اپیدمیولوژیک، شبکه علیت، مدل چرخ) ۵- تقسیم بندی فاکتورهای اپیدمیولوژیک بر حسب زمان- مکان و شخص (مفهوم ارتباط و علیت) فرضیه و روشهای تدوین آن ۶- منابع اطلاعات در اپیدمیولوژی ۷- سطوح پنجگانه پیشگیری (تعاریف- مثالها- اهداف) ۸- شاخصهای بهداشتی و کاربردهای آن در اپیدمیولوژی ۹- نظام مراقبت (Surveillance System) و گزارش دهی ۱۰- غربالگری (مفهوم- انواع- اهداف- کاربردها و معیارها) آزمونهای غربالگری شامل: اعتبار (حساسیت و ویژگی- ارزش-های اخباری) و تکرارپذیری ۱۱- مفهوم ارتباط و علیت در اپیدمیولوژی ۱۲- انواع مطالعات اپیدمیولوژیک ۱۳- بررسی و کنترل همه گیری ها			

۱۴- نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات سلامت

۱۵- اپیدمیولوژی اجتماعی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ گوردیس، ل. اپیدمیولوژی گوردیس. مترجمان: حسین صباغیان، کورش هلاکوئی، شهرزاد نعمت‌الهی. تهران: انتشارات آوای دانش گستر.

✓ ملک افصلی ح، مجدزاده ر، فتوحی ا و دیگران. روش شناسی پژوهش های کاربردی در علوم پزشکی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و ترائمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۰۸		
نام درس	زبان تخصصی و اصطلاحات بهداشت عمومی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس آشنایی دانشجوی بهداشت عمومی با متون و منابع علمی و واژه‌ها رایج و اصطلاحات انگلیسی مورد نیاز اختصاصی رشته‌های بهداشت عمومی است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - از منابع انگلیسی مرتبط با رشته بهداشت عمومی استفاده کند. - اصطلاحات اختصاصی علمی رشته بهداشت عمومی را توضیح دهد. - برای ارتقای سطح دانش حرفه‌ای خود، از نشریات، کتابها و مجلات علمی به زبان انگلیسی موجود در رشته بهداشت عمومی بهره‌برداری کند.		
شرح درس	این درس دانشجویان را با متون، واژه‌ها و اصطلاحات انگلیسی مورد نیاز در رشته بهداشت عمومی آشنا نموده و توانایی آنها را در درک مفاهیم مرتبط با رشته بهداشت عمومی از کتب و مجلات علمی ارتقاء خواهد داد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱- مقدمه بر اختصارات بهداشت عمومی متداول ۲- پسوندها و پیشوندهای مصطلح در بهداشت عمومی ۳- آموزش استفاده صحیح از فرهنگ لغات بهداشت عمومی ۴- خواندن متون علمی مربوط به بهداشت عمومی و درک مفاهیم و معانی ۵- نوشتن صحیح لغات و اصطلاحات بهداشت عمومی و پزشکی ۶- آموزش ترجمه و خلاصه نویسی متون علمی بهداشت عمومی			
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)			
✓ کوهن، ب، ترمینولوژی پزشکی، تهران: نشر اندیشه رفیع و آرتین طب.			
✓ دیداری، ر. English for the students of Medicine، تهران: سازمان نشر.			
✓ مجلات انگلیسی مرتبط با بهداشت عمومی			
شیوه ارزشیابی دانشجو:			
دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:			
- حضور منظم و فعال در کلاس - ارائه تکالیف کلاسی - آزمون کلاسی شفاهی - آزمون پایان نیمسال			

کد درس	۰۹		
نام درس	آمار حیاتی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس آشنایی با مفاهیم آمار حیاتی، اهمیت و کاربرد آن در علوم بهداشتی و روشهای جمع آوری، طبقه بندی و نمایش داده ها با استفاده از جداول و نمودارهای مناسب است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - داده های بهداشتی را جمع آوری، طبقه بندی و با استفاده از جدول و نمودارهای مناسب نمایش دهد. - شاخصهای مهم مرکزی و پراکندگی را برای داده های جمع آوری شده بهداشتی محاسبه و مفهوم عملی هر یک را شرح دهد. - مفهوم احتمال و اهمیت توزیع نرمال را در اطلاعات بهداشتی توضیح دهد. - شاخص های مهم بهداشتی را محاسبه کند و مفهوم هر یک را تشریح کند. - مفاهیم احتمال، نمونه گیری، برآورد میانگین و نسبت در جامعه و آزمونهای ساده آماری را توضیح دهد.		
شرح درس	در این درس دانشجوی بهداشت عمومی یاد می گیرد با جمع آوری، طبقه بندی و تجزیه و تحلیل داده های بهداشتی بتواند وضعیت موجود برنامه های مختلف را مورد توصیف قرار دهد. شاخصهای بهداشتی را تهیه کند. همچنین در این درس دانشجو ضمن اطلاع از مفاهیم مرتبط با آمار حیاتی، با شاخص های مهم بهداشتی آشنا خواهد شد تا در مراحل مختلف پژوهش های کاربردی از آنها استفاده نماید.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۷- تعریف آمار و اهمیت آن در علوم بهداشتی ۸- انواع متغیرها و مقیاسهای اندازه گیری ۹- روشهای جمع آوری داده ها ۱۰- طبقه بندی و نمایش داده ها بصورت جدول و نمودار (توزیع فراوانی ساده و طبقه بندی شده) ۱۱- مفهوم و محاسبه توزیع تجمعی و کاربرد آن در محاسبه صدکها و چارکها ۱۲- محاسبه شاخص های مرکزی شامل میانگین، میانه و نما ۱۳- محاسبه شاخص های پراکندگی شامل دامنه تغییرات، واریانس، انحراف معیار و ضریب تغییرات ۱۴- مفهوم احتمال و احتمال حاصل ضرب و حاصل جمع ۱۵- توزیع نرمال و اهمیت آن در بیان حدود طبیعی در مشاهدات بهداشتی ۱۶- محاسبه شاخص های مهم بهداشتی و بیان مفهوم امید به زندگی ۱۷- مفهوم سرشماری و نمونه گیری، تکنیک نمونه گیری تصادفی ساده و طبقه‌ای، منظم و خوشه ای ۱۸- قضیه حد مرکزی ۱۹- برآورد حدود اعتماد میانگین و نسبت			

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ محمد، ک. ملک افضلی، ح. روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی. تهران: انتشارات رویان پژوه.
- ✓ روستر، پ. اصول آمار زیستی. ترجمه علی عمیدی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و ترائکی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۰		
نام درس	فن آوری اطلاعات و کاربرد آن در نظام شبکه	نوع درس	نظری- عملی
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری - ۶۸ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱ واحد نظری - ۲ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف این درس، آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربردهای فناوری اطلاعات در نظام شبکه، و توانمندسازی آنان در جستجوی تخصصی اطلاعات، مدیریت داده‌ها، و استفاده از نرم‌افزارهای مرتبط بخصوص نرم افزارهای مورد استفاده در نظام شبکه است. همچنین با مفاهیم پایه فناوری اطلاعات، انفورماتیک پزشکی و داده‌کاوی آشنا خواهند شد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - اطلاعات علمی در وب و استفاده از موتورهای جستجو را انجام دهد. - راه‌های ارتباط و ابزارهای اطلاع‌رسانی در بهداشت عمومی و پزشکی را شرح دهد. - نحوه استفاده از منابع، کتاب‌ها و نظریات علمی را به صورت عملی انجام دهد. - بر نرم‌افزارهای مدیریت اطلاعات و مهارت استفاده از آنها تسلط داشته باشد. - نحوه ثبت اطلاعات بیمار، گزارش‌نویسی و استفاده از نرم‌افزارهای کاربردی را بیاموزد. - پایگاه‌های اطلاعاتی و مدیریت نظام اطلاعات یک مرکز بهداشت یا بیمارستان را مورد نقد و بررسی قرار دهد. - دانش و مهارت استفاده از نرم افزارهای مورد استفاده در نظام شبکه را بیاموزد.		
شرح درس	این درس به دانشجویان کارشناسی بهداشت عمومی مفاهیم و کاربردهای فناوری اطلاعات، انفورماتیک پزشکی، و داده‌کاوی را آموزش می‌دهد. دانشجویان مهارت‌های جستجوی تخصصی اطلاعات در وب و پایگاه‌های اطلاعاتی، استفاده از ابزارهای ارتباطی و اطلاع‌رسانی، ثبت و مدیریت اطلاعات بیمار، و گزارش‌نویسی را فرا می‌گیرند. همچنین، با نرم‌افزارهای مدیریت اطلاعات آشنا شده و توانایی نقد و بررسی پایگاه‌های اطلاعاتی و نظام‌های اطلاعات بهداشتی را کسب می‌کنند تا بتوانند به صورت عملی از منابع علمی و نظریات کاربردی استفاده کنند.		
فعالیت‌های آموزشی	• سخنرانی‌ها و ارائه‌های تعاملی • مطالعه و بحث گروهی: بررسی و تحلیل مقالات علمی مرتبط با فناوری اطلاعات در بهداشت عمومی، مباحثه در مورد کاربردهای مختلف فناوری اطلاعات در پزشکی و بهداشت. • مطالعه موردی: تحلیل و بررسی نمونه‌های واقعی از استفاده فناوری اطلاعات در نظام بهداشتی و نقد و بررسی پایگاه‌های اطلاعاتی و سیستم‌های مدیریت اطلاعات. • کارگاه‌های عملی: تمرین عملی جستجوی اطلاعات در وب و پایگاه‌های تخصصی، انجام پروژه‌های عملی در نصب، راه‌اندازی و استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت اطلاعات مانند SPSS و STATA. • تمرینات کلاسی: انجام تمرین‌های کاربردی در جستجوی اطلاعات، استفاده از ابزارهای ارتباطی و ثبت اطلاعات بیمار و تمرین گزارش‌نویسی و ثبت اطلاعات بهداشتی. - پروژه‌های گروهی: اجرای پروژه‌های گروهی در نقد و بررسی پایگاه‌های اطلاعاتی و مدیریت نظام اطلاعات یک مرکز بهداشت یا بیمارستان و تهیه و ارائه گزارش‌های جامع از نتایج پروژه‌های عملی.		

• آزمون‌های عملی: آزمون‌های کلاسی برای ارزیابی توانایی‌های عملی دانشجویان در استفاده از نرم‌افزارها و ابزارهای فناوری اطلاعات.	
	توضیحات ضروری
محتوای ضروری درس	
الف) نظری: (۱۷ ساعت)	
۱- مقدمه‌ای بر فناوری اطلاعات و انفورماتیک پزشکی (تعاریف و مفاهیم پایه، اهمیت و کاربردها در بهداشت عمومی و پزشکی)	
۲- جستجوی عمومی در وب و مرورگرها (نکات اصلی جستجوی عمومی، معرفی و کار با مرورگرهای مختلف)	
۳- موتورهای جستجو در اینترنت (انواع موتورهای جستجو، روش‌های پیشرفته جستجو)	
۴- ابزارهای ارتباط و اطلاع‌رسانی در بهداشت عمومی و پزشکی (ایمیل، شبکه‌های اجتماعی، وبسایت‌ها، ابزارهای مدیریت پروژه و ارتباط تیمی)	
۵- جستجوی تخصصی اطلاعات علمی (پایگاه‌های اطلاعاتی پزشکی و بهداشت، روش‌های جستجوی تخصصی در کتابخانه دیجیتال)	
۶- نرم‌افزارهای مدیریت اطلاعات: معرفی نرم‌افزارهای مدیریت اطلاعات (مانند SPSS, STATA)، کاربردها و مزایای هر نرم‌افزار)	
۷- ثبت اطلاعات بیمار و گزارش‌نویسی: اصول و استانداردهای ثبت اطلاعات، نرم‌افزارهای کاربردی برای ثبت و مدیریت اطلاعات بیمار	
۸- آشنایی با سواد رسانه	
ب) عملی: (۶۸ ساعت)	
۱- کار با موتورهای جستجو و جستجوی تخصصی: تمرین عملی جستجو در وب و پایگاه‌های اطلاعاتی، حل تمرین‌ها و مثال‌های کاربردی	
۲- استفاده از ابزارهای ارتباط و اطلاع‌رسانی: ایجاد و مدیریت حساب کاربری ایمیل، استفاده از ابزارهای مدیریت پروژه	
۳- کار با نرم‌افزارهای مدیریت اطلاعات: نصب و راه‌اندازی نرم‌افزارها، انجام تمرین‌های عملی در SPSS, STATA	
۴- ثبت اطلاعات بیمار و گزارش‌نویسی عملی: تمرین عملی ثبت اطلاعات بیمار، نوشتن گزارش‌های پزشکی	
۵- نقد و بررسی پایگاه‌های اطلاعاتی و مدیریت نظام اطلاعات: بررسی و تحلیل یک پایگاه اطلاعاتی، ارزیابی نظام مدیریت اطلاعات یک مرکز بهداشت یا بیمارستان	
۶- استفاده از نرم‌افزارهای مورد استفاده در نظام شبکه	
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)	
✓ مقدسی، ح. کیفیت اطلاعاتی در مراقبت بهداشتی. تهران: انتشارات واژه پرداز.	
✓ ویگر، ک. ا. ویکهام، ف. مدیریت سیستم‌های اطلاعات بهداشتی (راهکار عملی برای مدیران مراقبت بهداشتی). ترجمه: زهرا مستانه و دیگران. تهران: انتشارات آثار سبحان.	
✓ منابع آنلاین و وبسایت‌های تخصصی	
✓ دفتر مطالعات، ارتباطات و فناوری نوین مجلس شورای اسلامی ایران. سند بررسی وضعیت سلامت الکترونیک، تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ایران.	
✓ مرکز مدیریت آمار و فناوری اطلاعات. اسناد اداره تنظیم مقررات استانداردها و صدور پروانه، تهران: وزارت بهداشت	
درمان و	
✓ آموزش پزشکی.	

شیوه ارزیابی دانشجوی:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- آزمون کتبی نظری: ارزیابی دانش و درک مفاهیم پایه‌ای و تئوری‌های مطرح شده در کلاس
- تمرین‌ها و پروژه‌های عملی: نمره‌دهی به تمرین‌ها، پروژه‌ها و آزمون‌های عملی انجام شده در طول ترم
- ارزیابی نهایی پروژه نقد و بررسی پایگاه اطلاعاتی: ارزیابی جامع پروژه نقد و بررسی پایگاه اطلاعاتی و مدیریت نظام اطلاعات یک مرکز بهداشت یا بیمارستان

کد درس	۱۱		
نام درس	آشنایی با بیماریهای شایع	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	آناتومی ۰۱، فیزیولوژی ۰۲، باکتری شناسی و ویروس شناسی ۰۴، انگل شناسی و قارچ شناسی ۰۵
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف های کلی	هدف کلی از ارائه این درس آشنایی دانشجویان بهداشت عمومی با بیماریهای شایع دستگاههای مختلف بدن می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مفاهیم سلامت و بیماری را شرح دهد. - پدیده های نوین پزشکی را نام ببرد. - بیماریهای شایع دستگاههای مختلف بدن شامل دستگاه عصبی مرکزی، دستگاه قلبی عروقی، دستگاه تنفسی، دستگاه گوارش، دستگاه غدد درونریز، پوست، دستگاه کلیوی، چشم، گوش، دستگاه اسکلتی عضلانی، سیستم خون و لنف، بیماریهای خودایمنی، سیستم تولید مثل زنان و مردان را شرح دهند.		
شرح درس	دانش آموختگان رشته بهداشت عمومی با گذراندن سرفصلهای زیر با تعاریف سلامت و بیماری، بیماریهای شایع یا مهم دستگاههای مختلف بدن و تشخیص افتراقی علائم هر کدام از بیماریهای فوق با سایر بیماریها آشنا خواهند شد. بیماریهای مطروحه در این درس بیماریهایی هستند که علیرغم شیوع بالا در جامعه در زمره بیماریهایی هستند که برای آنها برنامه پیشگیری و کنترل ملی وجود ندارد ولی لازم است که دانش آموختگان این رشته اطلاعات کلی در مورد آنها داشته باشند.		
فعالیت های آموزشی	فعالیت های یادگیری این درس باید ترکیب متوازنی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱- تعاریف سلامت و بیماری ۲- پدیده های نوین پزشکی: - سلول های بنیادی - ژنتیک و مهندسی ژنتیک - بارور ساختن در محیط آزمایشگاه - پیوند اعضا ۳- یادآوری مختصری از آناتومی و فیزیولوژی دستگاههای مختلف بدن و علائم و بیماری های شایع آنها به شرح ذیل: - دستگاه عصبی مرکزی - دستگاه قلبی عروقی - دستگاه تنفسی - دستگاه گوارش - دستگاه غدد درونریز - پوست			

- دستگاه کلیوی - چشم - گوش - دستگاه اسکلتی عضلانی - دستگاه گردش خون و لنف - بیماریهای خودایمنی - دستگاه تولید مثل زنان و مردان
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ) ✓ هاریسون، ت. چکیده اصول طب داخلی هاریسون، ترجمه: بهرام قاضی جهانی، حامد باطنی، تهران: انتشارات اشعارت.
شیوه ارزیابی دانشجو: دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد: - حضور منظم و فعال در کلاس - ارائه تکالیف کلاسی - آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای - آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های - آزمون میان دوره ای کتبی - آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۲		
نام درس	نظام‌های سلامت در دنیا و ایران (برنامه پزشکی / سلامت خانواده و نظام ارجاع)	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش‌نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس، آشنا کردن دانشجویان با جنبه‌های مختلف سیستم‌های بهداشتی در سراسر جهان و مقایسه مدل‌های مختلف نظام سلامت با تأکید بر نقاط قوت و ضعف هر یک است. در پایان این درس، دانشجو باید قادر باشد: - اهمیت آشنایی با نظام‌های سلامت را بیان کند. - ویژگی‌ها و مشخصات نظام‌های سلامت را شرح دهد. - اهداف و عملکرد نظام‌های سلامت را بیان کند. - مشکلات مرتبط با نظام‌های سلامت در جهان را شرح دهد. - چگونگی ارزیابی و مقایسه نظام‌های سلامت را بیان کند. - انواع نظام‌های سلامت رایج در جهان را بیان کند. - نظام سلامت کشورهای مختلف را شرح دهد.		
شرح درس	این درس به بررسی ساختار، عملکرد و اهداف نظام‌های سلامت در کشورهای مختلف جهان می‌پردازد و معیارهای ارزیابی و تحلیل مقایسه‌ای این نظام‌ها را آموزش می‌دهد. دانشجویان با مطالعه نظام‌های سلامت در کشورهای مختلف با نقاط قوت و ضعف هر کدام آشنا می‌شوند. همچنین، مکانیزم‌های کنترل، سیاست‌ها و تنظیم مقررات در نظام‌های سلامت و نحوه ارزشیابی عملکرد آن‌ها مورد بحث قرار می‌گیرد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازنی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
نظری (۲۴ ساعت)			
۱. آشنایی با اهداف، کارکردها و برنامه‌های نظام‌های سلامت در جهان			
۲. بررسی کارکردهای نظام سلامت در کشورهای مختلف			
۳. آشنایی با مفاهیم و ابزارهای ارزیابی عملکرد نظام‌های سلامت در جهان			
۴. آشنایی با سیاست‌ها، مأموریت‌ها و برنامه‌های توسعه در بخش سلامت			
۵. آشنایی با سیاست‌های کلی بخش سلامت مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام و چشم‌انداز نظام سلامت کشور			
۶. آشنایی با نظام سلامت کشور، اهداف، کارکردها و اهرم‌های کنترل در آنها			
۷. تاریخچه ارائه خدمات بهداشتی درمانی و سازمان‌های مرتبط در ایران			
۸. آشنایی با سازماندهی، ساختار و تشکیلات سازمان‌های بهداشت درمانی در ایران			
۹. بررسی نقاط قوت و ضعف کارکردهای نظام سلامت در ایران و کشورهای مختلف			
۱۰. کیفیت مراقبت			

۱۱. کارکرد خرید خدمت در نظام سلامت
۱۲. برنامه تحول نظام سلامت وزارت بهداشت ایران
۱۳. برنامه سلامت خانواده و نظام ارجاع
۱۴. تاریخچه و پیامدهای برنامه تنظیم خانواده
۱۵. قانون جوانی جمعیت
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)
✓ بسته سلامت سطح اول، ویژه استفاده در واحدهای ارائه خدمت در مناطق شهری، حاشیه شهر و روستایی.
✓ اصلاحات در نظام سلامت راهنمای عدالت و کارایی. جمعی از مؤلفین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
✓ زارع، ح. مطالعه تطبیقی نظام سلامت در دنیا (هر دو جلد). تهران: انتشارات سازمان بیمه خدمات درمانی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی (آموزش انقلاب اسلامی).
✓ دستورالعمل اجرایی پزشک خانواده و بیمه روستایی.
شیوه ارزشیابی دانشجویان:
دانشجویان با روش‌های زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:
- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره‌ای
- آزمون میان دوره‌ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۳		
نام درس	اصول مدیریت نظام سلامت	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس آشنایی با مفاهیم اولیه و کلیات مدیریت، و نقش آن در بهبود عملکردها در ارائه مراقبتهای سلامت می باشد. در پایان این درس دانشجو باید قادر باشد: - مفاهیم اولیه مدیریت، اهداف، ساختار، رفتار، وظایف و کارکردهای سازمانی را شرح دهد. - تشکیلات بهداشتی درمانی کشور، جنبه های اقتصادی- اجتماعی PHC و نحوه مدیریت آنها را بیان کند. - معیارها و ضوابط لازم برای پایش و نظارت بر فعالیت ها، تهیه بازخوردهای اطلاعاتی جهت بهبود عملکردها در ارائه مراقبتهای سلامت را توضیح دهد.		
شرح درس	دانش آموختگان با گذراندن سرفصل های زیر قادر خواهند بود با مفاهیم اولیه مدیریت، اهداف، ساختار، رفتار، وظایف و کارکردهای سازمانی آشنا شده. تشکیلات بهداشتی درمانی کشور، جنبه های اقتصادی- اجتماعی PHC و نحوه مدیریت آنها را درک نمایند. معیارها و ضوابط لازم برای پایش و نظارت بر فعالیت ها، تهیه بازخوردهای اطلاعاتی جهت بهبود عملکردها در ارائه مراقبتهای سلامت را بشناسند و بتوانند آنها را با ساختار و کارکرد سازمانهای سلامت بین المللی قابل مقایسه نمایند.		
فعالیت‌های آموزشی	سخنرانی و ارائه مطالب توسط مدرس بحث‌های گروهی و مشارکت فعال دانشجویان مطالعه و مرور منابع تعیین شده انجام تکالیف و پروژه‌های کلاسی		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
نظری: (۳۴ ساعت)			
۱- مقدمه‌ای بر مدیریت نظام‌های سلامت: تعاریف و مفاهیم ۲- تاریخچه و تکامل مدیریت نظام‌های سلامت ۳- اصول و چارچوب‌های مدیریت نظام‌های سلامت ۴- ساختار سازمانی و سلسله مراتب در نظام‌های سلامت ۵- رهبری و مدیریت در نظام‌های سلامت ۶- برنامه‌ریزی استراتژیک در نظام‌های سلامت ۷- مدیریت منابع انسانی در نظام‌های سلامت ۸- مدیریت مالی و بودجه‌بندی در نظام‌های سلامت ۹- ارزیابی و بهبود کیفیت در خدمات سلامت ۱۰- مدیریت خطر و بحران در نظام‌های سلامت ۱۱- سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در نظام‌های سلامت			

- ۱۲- فناوری اطلاعات در مدیریت نظام‌های سلامت
- ۱۳- سیستم‌های اطلاعات بهداشتی و کاربرد آن‌ها
- ۱۴- چالش‌های نوین در مدیریت نظام‌های سلامت
- ۱۵- مدیریت تغییر در نظام‌های سلامت
- ۱۶- مشارکت جامعه و سیاست‌های عمومی در نظام‌های سلامت

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ رضائیان، علی، میانی سازمان و مدیریت، تهران: انتشارات سازمان مطاعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
- ✓ عبادی فرد آذر، ف. شجاعی تهرانی، ح. و دیگران، اصول خدمات بهداشتی، تهران: انتشارات عبادی فر.
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران، کتاب جامع بهداشت عمومی، تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره‌ای
- آزمون میان دوره‌ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۴		
نام درس	کلیات بهداشت عمومی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	آشنایی دانشجویان با اصول و مبانی بهداشت عمومی و مراقبت‌های سلامت، شناسایی عوامل مؤثر بر سلامت فردی و جمعی، و ارتقاء دانش و مهارت‌های لازم برای پیشگیری از بیماری‌ها و ارتقاء سلامت جامعه. در پایان این درس دانشجو باید قادر باشد: - تعریف، ابعاد و طیف سلامت را توضیح دهد. - مراقبت‌های بهداشتی اولیه، اهداف و اصول آن را شرح دهد. - عوامل تعیین کننده سلامت جمعیت های خاص (بر اساس گروههای سنی) را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. - پیاده سازی ارتباطات مؤثر با استفاده از رسانه های مختلف برای انتقال نتایج کار خود به عموم و ذینفعان سطح اول خدمات بهداشت عمومی را تشریح نماید. - با اعمال آموزش و توانمندسازی جامعه در زمینه سلامت و بسیج جامعه برای شناسایی و حل مشکلات بهداشت عمومی در سطح اول آشنا شود. - با استفاده از اصول علمی علوم بهداشت عمومی در حیطه های تخصصی رشته آشنا شود. - با برنامه ریزی و مدیریت منابع مالی برای خدمات بهداشتی اولیه آشنا شود. - با انطباق توسعه علم و فناوری بهداشت و درمان آشنا شود.		
شرح درس	این درس به معرفی مبانی بهداشت عمومی و مراقبت سلامت، اصول پیشگیری از بیماری‌ها، و ارتقاء سلامت می‌پردازد. دانشجویان با مفاهیم بهداشت عمومی، روش‌های ارزیابی سلامت جامعه، و برنامه‌های پیشگیری و کنترل بیماری‌ها آشنا می‌شوند. این درس همچنین به بررسی عوامل خطر بیماری‌ها، تعیین کننده‌های اجتماعی سلامت، و استراتژی‌های ارتقاء سلامت می‌پردازد.		
فعالیت‌های آموزشی	سخنرانی و ارائه مطالب توسط مدرس بحث‌های گروهی و مشارکت فعال دانشجویان مطالعه و مرور منابع تعیین شده انجام تکالیف و پروژه‌های کلاسی		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
• مفاهیم و تعاریف بهداشت عمومی: ۱- تعریف بهداشت عمومی ۲- تاریخچه بهداشت عمومی ۳- اهمیت و نقش بهداشت عمومی در سلامت جامعه • عوامل مؤثر بر سلامت: ۴- عوامل زیست محیطی ۵- عوامل اجتماعی			

۶- عوامل اقتصادی

۷- عوامل ژنتیکی

• پیشگیری از بیماری‌ها:

۸- سطوح مختلف پیشگیری

۹- برنامه‌های ایمن‌سازی و واکسیناسیون

۱۰- مراقبت‌های اولیه بهداشتی

• ارتقاء سلامت:

۱۱- استراتژی‌های ارتقاء سلامت

۱۲- آموزش سلامت

۱۳- توانمندسازی جامعه

۱۴- نقش رسانه‌ها و ارتباطات در ارتقاء سلامت

• ارزیابی سلامت جامعه:

۱۵- شاخص‌های سلامت

۱۶- روش‌های جمع‌آوری و تحلیل داده‌های بهداشتی

۱۷- نظرسنجی‌ها و مطالعات اپیدمیولوژیک

• برنامه‌های بهداشتی:

۱۸- برنامه‌های ملی و بین‌المللی بهداشتی

۱۹- سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با سلامت

۲۰- بررسی برخی برنامه‌های موفق بهداشتی در جهان

• تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت:

۲۱- نقش عوامل اجتماعی در سلامت

۲۲- نابرابری‌های بهداشتی

۲۳- سیاست‌های بهداشتی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

✓ صادقی حسن‌آبادی، ع. کلیات بهداشت عمومی. شیراز: انتشارات گپ.

✓ آخرین ویرایش دستورالعمل‌های مرتبط معاونت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- حضور منظم و فعال در کلاس

- ارائه تکالیف کلاسی

- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره‌ای

- آزمون میان دوره‌ای کتبی

- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۵		
نام درس	آشنایی با معاینه فیزیکی و آزمون های تشخیصی	نوع درس	نظری- عملی
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	آناتومی ۰۱ - فیزیولوژی ۰۲
تعداد واحد	۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی		
هدف های کلی	هدف از این درس آشنایی دانشجوی بهداشت عمومی با روش شناسایی نیازها و وضعیت عملکردی مراجع از طریق معاینه فیزیکی و اخذ شرح حال و آزمونهای تشخیصی بر اساس دستورالعمل های مراقبت می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: ۱- اهمیت ارزیابی جامع سلامت را توضیح دهد. ۲- اصول مصاحبه و اداره کردن یک جلسه مصاحبه با بیمار را بیان کند. ۳- مصاحبه با همراهان و بستگان بیماران ناتوان در برقراری ارتباط را انجام دهد. ۴- روشهای متفاوت معاینه دستگاههای مختلف بدن را تشریح نماید. ۵- از ابزارهای مختلف سنجش سلامت استفاده کند. ۶- بررسی وضعیت سلامت اعضا و اندام های مختلف را انجام دهد. ۷- آزمایش ها و تکنیک های پاراکلینیکی مرتبط با بررسی هر یک از دستگاه های بدن را تفسیر کند. ۸- مباحث اخلاقی در ارزیابی سلامت را در عمل اجرا کند.		
شرح درس	در این درس دانشجویان با چگونگی گرفتن شرح حال، ارزیابی و معاینه سلامت سیستم های مختلف بدن و بررسی ابعاد چندگانه سلامت و کاربرد تکنیک های مصاحبه و معاینه آشنا می شوند. همچنین به صورت عملی کاربرد این تکنیک ها را تمرین نموده و مهارت کسب می نمایند.		
فعالیت های آموزشی	فعالیت های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، آموزش عملی در اتاق پراتیک و انجام پروسیجرها بر روی افراد را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری: (۱۷ ساعت)			
۱۱- اهمیت ارزیابی جامع سلامت ۱۲- اصول مصاحبه، گرفتن شرح حال و اداره کردن یک جلسه مصاحبه ۱۳- مصاحبه با همراهان و بستگان بیماران ناتوان در برقراری ارتباط ۱۴- اخذ شرح حال بر اساس فرم های استاندارد ۱۵- روش های ارزیابی سلامت و معاینات بالینی ۱۶- ابزارهای مختلف سنجش سلامت ۱۷- بررسی وضعیت سلامت اعضا، دستگاهها و اندام های مختلف (از سر تا انگشت پا) ۱۸- آزمایش ها و تکنیک های پاراکلینیکی مرتبط با بررسی هر یک از دستگاه ها ۱۹- مباحث اخلاقی در ارزیابی سلامت			
ب) عملی: (۳۴ ساعت)			
۱- انجام مصاحبه بالینی با تکنیک ایفای نقش			

۲- اندازه گیری و ثبت علائم حیاتی
۳- پرکردن فرم استاندارد شرح حال
۴- انجام معاینات بالینی با روش های مشاهده، لمس، سمع و دق
۵- انجام معاینات بالینی سیستم های مختلف بدن (قلب و عروق، تنفس، شکم، سیستم عضلانی- اسکلتی، سیستم اعصاب مرکزی و محیطی)
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)
✓ اقبالی، م. شاه قلیان، ن. بابایی، س. بررسی وضعیت سلامت و نشانه شناسی. تهران: انتشارات بشری، تحفه.
✓ بیتز، ب. معاینات بالینی و روش های گرفتن شرح حال، ترجمه: منوچهر قارونی و دیگران، تهران: انتشارات اندیشه رفیع.
شیوه ارزشیابی دانشجو:
دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و ترائیکی ارزیابی خواهند شد:
- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- انجام عملی پروسیجرها
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۶		
نام درس	سبک زندگی سالم از دیدگاه طب ایرانی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	این درس به بررسی اصول و مفاهیم مرتبط با مدیریت عوامل ضروری برای حفظ سلامتی و تأثیرات مثبت سبک زندگی سالم بر بهبود سلامت عمومی با تأکید بر دانش آموزان می‌پردازد. در این درس، مفاهیم نظری و کاربردهای عملی مدیریت عوامل ضروری برای حفظ سلامتی از دیدگاه طب ایرانی و اهمیت سبک زندگی سالم در جلوگیری از بیماری‌ها و ارتقای سلامت عمومی بررسی می‌شود. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مفهوم عوامل ضروری برای حفظ سلامتی از دیدگاه طب ایرانی و نقش آنها در پیشگیری از بیماری‌ها و مشکلات سلامت عمومی را تشریح نماید. - اصول مدیریت سبک زندگی از دیدگاه طب ایرانی از جمله شناسایی، ارزیابی، و کنترل عوامل ضروری برای حفظ سلامتی از دیدگاه طب ایرانی را توضیح دهد. - تأثیر سبک زندگی سالم از جمله تغذیه، خواب، فعالیت بدنی، تعادل سیستم جذب و دفع مواد در بدن و کنترل استرس بر بهبود سلامت فردی و جامعه‌ای را بیان نماید. - راهکارهای عملی برای ترویج سبک زندگی سالم در جامعه و بهبود نتایج سلامت عمومی را در دانش آموزان توضیح دهد.		
شرح درس	با توجه به وجود پشتوانه فرهنگی غنی در مکتب طب سنتی ایرانی مبنی بر تأثیر سبک زندگی سالم در حفظ و ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماری‌ها که آخرین دیدگاه‌های سازمان جهانی بهداشت نیز آن را تأیید نموده و بکارگیری طب‌های سنتی را با توجه به اقبال مردمی مورد تأکید قرار داده است؛ همچنین ضرورت توجه به پیشگیری سطح اول و اهمیت آن در ارتباط با ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماری‌های مربوط به سبک زندگی و همچنین کاهش بار بیماری‌ها بر نظام سلامت، لزوم ارائه درس سبک زندگی سالم در این راستا ضروری است.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید شامل آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی در مورد ابعاد سبک زندگی در طب ایرانی و تأثیر آن در حفظ سلامتی و پیشگیری از بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری باشد.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس	۱- اهمیت نقش سبک زندگی در علم پزشکی امروزی و همچنین در طب سنتی ایرانی ۲- مفهوم عوامل ضروری و غیر ضروری برای حفظ سلامتی از دیدگاه طب ایرانی ۳- آشنایی با عوامل ضروری برای حفظ سلامتی از دیدگاه طب ایرانی ۴- تعریف و انواع عوامل ضروری (سته ضروری) برای حفظ سلامتی یا به عبارت دیگر ابعاد سبک زندگی در طب ایرانی ۵- ارتباط عوامل و ابعاد سبک زندگی در طب ایرانی با بیماری‌ها و مشکلات سلامت عمومی		

- ۶- نقش آب و هوا در سلامتی و نحوه مدیریت سبک زندگی در زمان آلودگی هوا
- ۷- اهمیت آداب خوردن و آشامیدن و نوع غذا در حفظ سلامتی
- ۸- مدیریت تغذیه برای حفظ سلامتی در گروه‌های سنی مختلف
- ۹- نقش ورزش و فعالیت بدنی در حفظ سلامتی از دیدگاه طب ایرانی
- ۱۰- مدیریت فعالیت بدنی و ورزش متناسب با شرایط فردی از دیدگاه طب ایرانی
- ۱۱- نقش خواب مناسب و مدیریت شرایط برای داشتن خواب خوب از دیدگاه طب ایرانی
- ۱۲- نقش سیستم نگهداری مواد ضروری و دفع مواد زائد (پاکسازی) در حفظ سلامتی و مدیریت آن
- ۱۳- نقش حالات روحی روانی در حفظ سلامتی از دیدگاه طب ایرانی
- ۱۴- روشهای مدیریت حالات روحی- روانی از دیدگاه طب ایرانی
- ۱۵- راهکارهای ترویج سبک زندگی سالم در جوامع مختلف
- ۱۶- آشنایی با برنامه‌های جاری در کشور ایران برای کنترل عوامل موثر سبک زندگی
- ۱۷- ارزیابی اثربخشی برنامه‌های ترویج سبک زندگی سالم
- ۱۸- نحوه ارزیابی عوامل سبک زندگی از دیدگاه طب ایرانی (پژ کردن شناسنامه سبک زندگی تحت عنوان خدمت طب ایرانی در سامانه الکترونیک سلامت)
- ۱۹- راهکارهای کنترل و اصلاح سبک زندگی با مدیریت عوامل ضروری برای حفظ سلامتی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ محمدی کناری، ح. و دیگران. سبک زندگی سالم بر اساس آموزه‌های طب ایرانی. تهران: انتشارات طب گستر.
- ✓ گروه نویسندگان. کتابچه آموزشی طرح «نهضت سواد سلامت آموزی».
- ✓ گروه نویسندگان. سری کتابچه‌های «سبک زندگی سلامت محور» ویژه مربیان بهداشت و ویژه دانش آموزان.
- ✓ ناصری، م. حفظ سلامتی از دیدگاه طب سنتی ایران. تهران: انتشارات طب سنتی ایران.

شیوه ارزیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۷		
نام درس	تعیین کننده های اجتماعی سلامت	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف های کلی	هدف از این درس آشنایی با تاریخچه، اهداف و ابعاد عوامل اجتماعی موثر بر سلامت و بررسی تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم هر یک از این عوامل بر سلامت افراد جامعه می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - تعریف کاملی از عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت ارائه کند. - حیطه های موثر بر سلامت را نام ببرد. - نقش عوامل اجتماعی تعیین کننده سلامت را تحلیل کند. - راهکارهایی برای بهبود تعیین کننده اجتماعی سلامت پیشنهاد کند.		
شرح درس	در این درس دانشجو باید از طریق حضور در کلاس درس، کارگاه آموزشی، و انجام تکالیف گروهی و فردی به اهداف مشخص دست یابد.		
فعالیت های آموزشی	فعالیت های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری	مدرس این درس لازم است باشد یا برنامه های و زات بهداشت برای تعیین کننده های اجتماعی سلامت آشنایی کافی داشته باشد.		
محتوای ضروری درس			
۱- تعاریف و مفاهیم عوامل اجتماعی موثر بر سلامت ۲- تاریخچه عوامل اجتماعی موثر بر سلامت در ایران و جهان ۳- اهداف و اثرات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت ۴- مسکن و سلامت ۵- محیط زیست و سلامت ۶- تغذیه و سلامت ۷- حمل و نقل و سلامت ۸- اشتغال و سلامت ۹- سواد و سلامت ۱۰- امنیت اجتماعی و سلامت ۱۱- سبک زندگی و سلامت ۱۲- تکامل دوران کودکی و سلامت ۱۳- اوقات فراغت (تفریحات) و سلامت ۱۴- حمایت اجتماعی از شهروندان ۱۵- بلایا و حوادث (بحران) و سلامت ۱۶- اهداف نظام سلامت و روابط آن با کارکردهای نظام سلامت ۱۷- آشنایی با دستگاه های اجرایی موثر بر سلامت در سطح کشور و استان ۱۸- آشنایی با شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کار گروه های ذیل این شورا ۱۹- آشنایی با برنامه های کشوری مرتبط با تعیین کننده های اجتماعی سلامت			

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ منتظری، ع. مؤلفه‌های اجتماعی سلامت، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- ✓ اویسی، س. و دیگران. تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت. قزوین: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی قزوین.
- ✓ آخرین ویرایش دستورالعمل‌های مرتبط وزارت بهداشت

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۸		
نام درس	برنامه های ملی بیماریهای واگیردار	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۵۱ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۳ واحد نظری		
هدف های کلی	هدف کلی از ارائه این درس آشنایی دانشجویان بهداشت عمومی با بیماریهای واگیر مهمی که وزارت بهداشت برای آنها برنامه های پیشگیرانه و کنترلی دارد، می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - اصطلاحات و تعاریف مرتبط با بیماریهای واگیر را بیان نماید، - کلیاتی در باره مبارزه با بیماریهای واگیر شرح دهد. - کلیات مراقبت از بیماریهای واگیری که برنامه ملی کشوری دارند، را تشریح نمایند، - روشهای پیشگیری و کنترل بیماریهای واگیر مختلف را توضیح دهند، - سیر طبیعی بیماریهای واگیر (دوره کمون، بالینی، بهبودی، نقامت، دوره نهفته، و ...) را توضیح دهد.		
شرح درس	دانش آموختگان این رشته با گذراندن سرفصلهای زیر با بیماریهای واگیر شایع و مهم و علل و عوامل ایجاد کننده و اهداف و راههای کنترل و مبارزه با این بیماریها آشنا خواهند شد.		
فعالیت های آموزشی	فعالیت های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱- کلیاتی در باره مبارزه با بیماریهای واگیر شامل: - زنجیره عفونت - چگونگی ایجاد یک عفونت - راههای انتقال و انتشار عفونت - استراتژی های انتقال و انتشار عفونتها - نظام دیده بانی یا مراقبت (Surveillance) بیماریها - روشهای کشف و کنترل اپیدمیها ۲- آشنائی با بیماریهای واگیر مهم از نظر بار بیماریها و عوامل خطر و برنامه های ملی مبارزه با آنها شامل بیماریهای: - بیماریهای قابل کنترل از طریق واکسیناسیون ▪ سرخک ▪ سرخجه ▪ دیفتری ▪ کزاز ▪ سیاه سرفه ▪ فلج اطفال ▪ هپاتیت ▪ مننژیت ▪ آنفولانزا			

- آبله مرغان و زونا
- سل
- بوتولیسم
- عفونتهای منتقله از طریق آب و غذا
- تب تیفوئید
- انواع اسهال
- وبا
- اسهال خونی

- بیماریهای آمیزشی
- سوزاک
- سیفلیس
- ایدز
- کلامیدیا
- ویروس پاپیلومای انسانی

- بیماریها مشترک بین انسان و حیوان
- تب مالت
- مالاریا
- لشمائیوز جلدی و احشائی
- هاری
- سیاه زخم
- کیست هیداتیک

- تب خونریزی دهنده ویروسی کریمه-کنگو (CCHF)
- تب دنگی و بیماری های منتقله توسط پشه آندس

۳- کلیاتی در زمینه بیماریهای نوپدید و بازپدید

۴- کرونا ویروس ها (کوید- ۱۹)

۵- مراقبت در اپیدمی ها و طغیان بیماریهای واگیر

۶- آشنایی با عفونتهای بیمارستانی و مراقبت آنها

۷- بیوتروریسم

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ دستورالعمل های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد مراقبت بیماریها

✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس

- ارائه تکالیف کلاسی

- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای

- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های

- آزمون میان دوره ای کتبی

- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۱۹		
نام درس	برنامه های ملی بیماریهای غیرواگیر	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۵۱ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۳ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف کلی از ارائه این درس آشنایی دانشجویان بهداشت عمومی با برنامه های ملی کنترل بیماریهای غیرواگیر و مزمن است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - کلیاتی در باره عوامل خطر بیماریهای غیرواگیر را توضیح دهد. - کلیاتی در باره نحوه بروز و اپیدمیولوژی بیماریهای غیرواگیر را شرح دهد. - کلیاتی در باره راههای پیشگیری و کنترل بیماریهای غیرواگیر را توضیح دهد. - برنامه های ملی کنترلی بیماریهای غیرواگیر را بیان نماید. - برنامه ملی "ایران" را تشریح نماید.		
شرح درس	دانش آموختگان این رشته با گذراندن سرفصلهای زیر با بیماریهای غیر واگیر شایع و علل و عوامل ایجاد کننده و اهداف و راههای کنترل و مبارزه با این بیماریها آشنا خواهند شد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱- کلیاتی در باره مبارزه با بیماریهای غیر واگیر شامل: - اهمیت بیماریهای غیر واگیر با تاکید بر گذار سلامتی و بیماری و تغییر ساختار جمعیت - نظام دیده بانی یا مراقبت (surveillance) در بیماریهای غیر واگیر - اولویت های نظام سلامت و بار بیماریها - اهداف جهانی و ملی مبارزه با بیماریهای غیر واگیر - استراتژی های مبارزه با بیماریهای غیر واگیر			
۲- آشنائی با برنامه ایران و عوامل خطر و بیماریها و رویدادهائی که وزارت بهداشت و درمان برای مبارزه با آنها برنامه های مدون دارد شامل: - عوامل خطر مهم بیماریهای غیر واگیر متجمله عوامل خطر چهارگانه و استراتژی های پیشنهادی سازمان بهداشت جهانی برای کنترل آنها (Best Buys) - بیماریهای قلبی عروقی (شامل بیماریهای عروق کرونر قلبی، سندرم متابولیک، بیماریهای عروقی مغزی، پرفشاری خون) - سرطان ها با تاکید بیشتر بر سرطان های روده بزرگ، پستان، دهانه رحم - دیابت - آسم و بیماریهای مزمن تنفسی ریوی - حوادث و سوانح با تاکید بیشتر بر تصادفات رانندگی - بیماریهای تیروئید			

- اختلالات ناشی از کمبود ید IDD
- برنامه کم کاری تیروئیدی نوزادان

- ۳- سرطانهای وابسته به جنس
- ۴- بیماریهای مزمن سیستم عصبی
- ۵- انواع آنمی و تالاسمی
- ۶- پوکی استخوان
- ۷- بیماریهای روان با تاکید بیشتر بر افسردگی، اضطراب و اسکیزوفرنی
- ۸- بیماریهای مزمن کلیوی
- ۹- بیماریهای خود ایمنی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ عزیزی، ف.، جانقربائی، م.، حاتمی، ح.، اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع در ایران. تهران: انتشارات اشتیاق.
- ✓ آخرین ویرایش دستورالعملهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد مراقبت بیماری های غیرواگیر (ایران).
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۲۰		
نام درس	سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۵۱ ساعت نظری - ۲۴ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۳ واحد نظری - ۱ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجویان با جنبه‌های اساسی و بنیادین مراقبت از سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد با تأکید بر برنامه‌های کشوری و انتظارات از مراقب سلامت در این ارتباط می‌باشد. در پایان این درس، دانشجویان باید بتوانند: - سلامت روانی و اجتماعی را تعریف کنند. - اهمیت موضوعهای حوزه سلامت روانی، اجتماعی را توضیح دهد. - سطوح پیشگیری در برنامه‌های حوزه سلامت روانی، اجتماعی را توضیح دهد. - عوامل خطر ساز و محافظت کننده را در حوزه سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد در سطوح فردی، خانوادگی، اجتماعی، محیطی و اقتصادی توضیح دهد. - راهکارهای کاهش آسیب و ارتقاء سلامت روانی و اجتماعی را شرح دهد. - مهمترین برنامه‌های حوزه سلامت روانی وزارت بهداشت را توضیح دهد. - مهمترین برنامه‌ها و اولویتهای حوزه سلامت اجتماعی وزارت بهداشت را شرح دهد. - مهمترین برنامه‌ها در حوزه پیشگیری از سوء مصرف مواد و الکل را بداند. - به عنوان مراقب سلامت آزمونهای غربالگری حوزه سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد را تشریح نماید.		
شرح درس	شرح درس نظری: در بخش نظری درس سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد، مهمترین برنامه‌های حوزه سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. شرح درس عملی: در درس عملی، دانشجویان با آزمونهای مورد استفاده در نظام شبکه برای غربالگری اختلالات روانی اجتماعی، روان سنجی و نیز نشانه شناسی رفتاری آشنا خواهند شد. همچنین مراقبتهای کاهش آسیب مصرف مواد و الکل به آنها آموزش داده خواهد شد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری (۵۱ ساعت)			
۱- آشنایی با تعاریف و مفاهیم سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد ۲- عوامل خطر در سلامت روان ۳- عوامل محافظت کننده در سلامت روان ۴- آشنایی با الگوی سلامت روانی اجتماعی ۵- خودمراقبتی در سلامت روان			

- ۶- اورژانس های اختلالات روانی و مهارت های ارتباطی مرتبط
 - ۷- آشنایی با انواع خشونت در جامعه
 - ۸- خشونت خانگی و راه های پیشگیری از آن
 - ۹- آزمون ها و جایگاه آنها در غربالگری و تشخیص اختلالات روانی
 - ۱۰- نشانه شناسی رفتاری در خصوص آسیب های روانی و اجتماعی
 - ۱۱- اصول روان سنجی و تشخیص بالینی
 - ۱۲- مراقبت اختلالات مصرف دخانیات، الکل و مواد در نظام مراقبت های بهداشتی اولیه
 - ۱۳- آشنایی با انواع مواد، عوارض مواد و پیامدهای مصرف آن
 - ۱۴- آشنایی با انواع دخانیات و عوارض آن و پیامدهای مصرف دخانیات
 - ۱۵- آشنایی با سیاست های پیشگیری از اعتیاد
 - ۱۶- آشنایی با الکل و پیامدهای مصرف آن
 - ۱۷- آشنایی با سیاست های ملی و بین المللی کنترل و کاهش آسیب مصرف مواد و دخانیات
 - ۱۸- آشنایی با سیاست های ملی و بین المللی کنترل و کاهش آسیب مصرف الکل
 - ۱۹- آشنایی با الگوی ارائه خدمات سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد
- (ب) عملی (۳۴ ساعت)
- ۱- جایگاه مصاحبه بالینی در تشخیص اختلالات روانی اجتماعی
 - ۲- آزمون ها و اصول نشانه شناسی رفتاری
 - ۳- انجام آزمون های ادغام شده مرتبط با سلامت روانی اجتماعی و اعتیاد در شبکه

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ بسته آموزشی کارشناس مراقب سلامت خانواده در حوزه سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد/ ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر سلامت روانی
- ✓ محتشمی، ج. نوغانی، ف. درسنامه پرستاری بهداشت روان (هر دو جلد). تهران: انتشارات آرتین طب.
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.
- ✓ آخرین ویرایش دستورالعمل های مرتبط وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روش های زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- نتایج آزمون های عملی در هر جلسه و امتحان عملی پایان نیمسال

کد درس	۲۱
نام درس	روش تحقیق در علوم بهداشتی
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی
تعداد واحد	۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس آشنایی دانشجویان با روشهای تحقیق و طراحی و اجرای تحقیقات کاربردی بر اساس نیازهای نظام سلامت می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - به تبیین و انتخاب مسئله تحقیق بپردازد. - اهداف و فرضیه های تحقیق را بر اساس مسئله و عنوان تحقیق تدوین کند. - متغیرهای تحقیق و روش اندازه گیری آنها را مشخص نماید. - انواع مطالعات را بر اساس فرضیه ها و سوالات تحقیق بکار بگیرد. - ملاحظات اخلاق در تحقیق را توضیح دهد. - قادر به تنظیم زمان و تعیین بودجه تحقیق باشد.
شرح درس	در این درس دانشجو از طریق حضور در کلاس درس، کارگاه آموزشی، و انجام تکالیف گروهی و فردی، توانایی لازم برای پاسخگویی به بخشی از سوالات و فرضیات حوزه سلامت را از طریق تحقیق بدست می آورند.
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید حضور منظم در کلاس های درس و شرکت در مباحث علمی در کلاس و ترکیبی از آموزش نظری، مطالعه فردی و تدوین پروپوزال را شامل شود.
توضیحات ضروری	
محتوای ضروری درس	
الف) نظری: (۱۷ ساعت)	
۱- تعاریف، کلیات و انواع رویکردهای تحقیق شامل تحقیقات کمی و کیفی ۲- نحوه تعیین اولویت تحقیق و انتخاب موضوع بر اساس سوالات و چالش های نیازمند تحقیق ۳- نحوه نگارش عنوان، بیان مساله و بررسی متون ۴- نحوه تنظیم اهداف، پرسش ها و یا فرضیه های تحقیق ۵- نحوه تعریف و نقش متغیرها، لزوم انتخاب نوع مطالعات براساس فرضیه ها یا سوالات تحقیق ۶- مطالعات توصیفی در علوم بهداشتی ۷- مطالعات تحلیلی در علوم بهداشتی ۸- طرح های مداخله ای در علوم بهداشتی نحوه طراحی RCT ۹- مطالعات تحقیق در نظام سلامت (HSR) ۱۰- شیوه های جمع آوری داده ها (مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، چک لیست، و ...) ۱۱- نحوه تهیه و روایی و پایایی ابزارهای تحقیق در علوم بهداشتی ۱۲- روش های محاسبه حجم نمونه براساس نوع مطالعه و انواع متغیرها ۱۳- روش های نمونه گیری ۱۴- ملاحظات اخلاقی، اخذ رضایت نامه آگاهانه، plagiarism ۱۵- متغیرها، مقیاس ها و نحوه اندازه گیری آنها- نحوه استفاده از نرم افزار ۱۶- نحوه تجزیه تحلیل داده ها بر اساس انواع فرضیه ها و پرسشهای تحقیق ۱۷- نحوه گزارش نتایج در گزارش تحقیق یا پایان نامه و چگونگی نشر آن و تهیه مقاله	
ب) عملی: (۳۴ ساعت)	

۱- تهیه یک پروپوزال تحقیقات

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ سعیدی ژیلان ع، اکبری صدیقه، ا. روش تحقیق در علوم پزشکی و بهداشت، تهران: انتشارات جامعه‌نگر، چاپ چهارم.
- ✓ محمد، ک. ملک‌افضلی، ج. روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی، تهران: انتشارات دریاچه نو.
- ✓ گوردیس، ل. اپیدمیولوژی گوردیس، مترجمان: حسین صباغیان، کورش هلاکوئی، شهرزاد نعمت‌اللهی، تهران: انتشارات

آوای

دانش گستر.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون‌های کلاسی تعاملی رایانه‌های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- ارائه تکالیف کلاسی و پروپوزال تدوین شده

کد درس	۲۲		
نام درس	جوانی جمعیت و فرزند آوری	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس آشنایی دانشجویان با عوامل مؤثر ساختار جمعیت و اهمیت و نقش جمعیت و ساختار آن در سلامت و توسعه جامعه می باشد. در پایان این درس، دانشجویان باید قادر باشند: - شاخص های باروری و جمعیت شناسی را بیان نماید. - سیر تحولات رشد جمعیت در ایران بیان کند. - نقش عوامل اثرگذار بر باروری و رشد جمعیت را بیان کند. - مفهوم پنجره جمعیت و اهمیت آن در رشد و توسعه اقتصادی اجتماعی کشور را شرح دهد. - قانون جوانی جمعیت و لزوم اجرای آن را توضیح دهد. - روش های آموزش زوجین نحوه انجام مشاوره را توضیح دهد. - برنامه ابلاغی جوانی جمعیت، وظایف و نقش نظام سلامت در دستیابی به اهداف آن را توضیح دهد. - موانع و تسهیل کننده های ازدواج و فرزند آوری را بیان کند. - راهکارهای عملی برای افزایش نرخ باروری کلی را توضیح دهد.		
شرح درس	این درس به بررسی عوامل مؤثر بر باروری و رشد جمعیت، مسائل و سیاست‌های جمعیتی می‌پردازد. دانشجویان از طریق حضور در کلاس‌های نظری، کارگاه‌های آموزشی، و انجام تکالیف گروهی و فردی با محتوای تئوری و کاربردی این درس آشنا می‌شوند.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی و انجام تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری	مدرس این درس لازم است دکتری سلامت باروری و یا MPH مادر و کودک باشد و با برنامه های وزارت بهداشت برای سلامت مادران و نوزادان آشنایی کافی داشته باشد.		
محتوای ضروری درس			
۱- تعاریف و شاخص های باروری و جمعیت شناختی ۲- سیاست‌های جمعیتی، ضوابط و معیارهای مسایل جمعیتی ۳- تاریخچه تغییرات جمعیتی و رشد جمعیت در ایران ۴- عوارض کاهش باروری و نرخ جایگزینی در کشور ۵- عوامل تاثیرگذار بر کاهش باروری (اجتماعی- اقتصادی- فرهنگی و...) ۶- خانواده سالم و طبیعی ۷- خانواده های نوپدید در غرب و عوارض آنها ۸- نقش کرامت مادری، جایگاه ارزشمند پدری و فرزندپروری و نقش آنها در سلامت روان ۹- حفظ حیات جنین ۱۰- مشکلات بهداشتی خانواده های بدون فرزند و معایب تک فرزندی ۱۱- قانون جوانی جمعیت و الزامات آن ۱۲- راهکارهای مؤثر جهت افزایش فرزندآوری			

۱۳- نقش پرستل بهداشتی در ارتقای فرزندآوری

۱۴- برنامه جوانی جمعیت، اجزای آن و وظایف اجرایی نظام سلامت در این خصوص

۱۵- برنامه های ابلاغی وزارت بهداشت در خصوص قانون و برنامه های جوانی جمعیت

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

✓ فوردی، ف. جمعیت و توسعه: درآمدی انتقادی، ترجمه: حسین قدرتی، شفیعه قدرتی. تهران: انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی.

✓ تولیدات مکتوب مورد تأیید مرکز جوانی جمعیت، مدارس و سلامت خانواده

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس

- ارائه تکالیف کلاسی

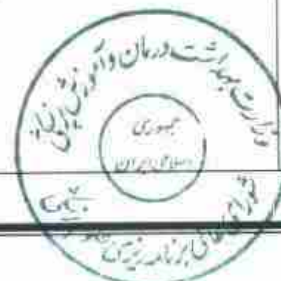
- آزمون های کلاسی شفاهی و کتبی

- آزمون میان دوره ای کتبی

- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۲۳		
نام درس	مراقبت‌های ادغام یافته سلامت نوزادان و کودکان	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۵۱ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	آناتومی ۱ - فیزیولوژی ۲ - آشنایی با معاینه فیزیکی و آزمون‌های تشخیصی ۱۵
تعداد واحد	۳ واحد نظری - ۱ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجو با مفاهیم، رشد و تکامل، تغذیه، نیازها و مشکلات سلامت و بیماری کودکان در دوره‌های سنی مختلف از زمان تولد تا ۱۸ سالگی و کسب توانمندی انجام مداخلات لازم بر اساس برنامه‌های کشوری مرتبط با سلامت کودکان می‌باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: الف) در مراقبت از نوزاد و کودک زیر هفت سال: - گامهای لازم برای مراقبت، حمایت، آموزش و رشد و تکامل مطلوب کودک از دوره نوزادی تا زیر هفت سال را شرح دهد. - غربالگری‌های لازم در چهارچوب دستورالعمل کشوری برای کودکان به ظاهر سالم را توضیح دهد. ب) در مواجهه با هر یک از علائم و خصوصیات شایع کودکان سالم و بیمار: - تعریف آن را بیان نماید. - معاینات فیزیکی لازم برای رویکرد به آن را بر اساس دستورالعمل کشوری شرح دهد. - گامهای ضروری برای مدیریت مشکل کودک سالم و بیمار را بر اساس دستورالعمل کشوری شرح دهد. ج) در مورد بیماریهای شایع و مهم کودکان: - تعریف و علائم بیماری را شرح دهد. - مشکلات بیماران مبتلا به بیماریهای مهم و شایع را توضیح دهد. - روشهای طبقه بندی و تشخیص بیماری را بر اساس دستورالعمل کشوری شرح دهد. - مهمترین اقدامات پیشگیری در سطوح مختلف، مشتمل بر مراقبت و توانبخشی بیمار را بر اساس دستورالعمل کشوری در حد مورد انتظار از مراقب سلامت توضیح دهد. د) در مورد تغذیه با شیر مادر: - اهمیت و اصول تغذیه با شیر مادر را شرح دهد. - جنبه‌های مختلف مزایای تغذیه با شیر مادر را توضیح دهد. - آموزشهای لازم برای تداوم شیردهی را شرح دهد. - چگونگی مدیریت مشکلات شیردهی را توضیح دهد. - چالشهای شیردهی در نوزاد نارس را بررسی و آموزشهای لازم را به مادر ارائه دهد.		

شرح درس نظری: در این درس با استفاده از آخرین دستورالعمل‌های کشوری، نحوه ارائه مراقبت‌های مناسب جهت بهبود رشد و تکامل کودکان و مدیریت کودک بیمار آموزش داده می‌شود. همچنین بر آموزش به والدین برای بهبود تغذیه، رشد و تکامل کودکان تاکید می‌شود. این درس بر سه بخش مراقبت‌های ادغام یافته کودک سالم، مراقبت‌های ادغام یافته کودک بیمار و نیز تغذیه با شیر مادر اختصاص دارد. شرح درس عملی: در درس عملی، دانشجویان با برنامه های کشوری مراقبت‌های ادغام یافته کودک سالم ویژه غیرپزشک، مراقبت‌های ادغام یافته ناخوشی های اطفال ویژه غیر پزشک و برنامه های کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر آشنا خواهند شد و نحوه ثبت در نرم افزار مربوطه و تفسیر وضعیت به آنها آموزش داده خواهد شد.	شرح درس
فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.	فعالیت‌های آموزشی
مدرس این درس لازم است متخصص کودکان یا پزشکی متخصص در حیطه های بهداشتی باشد که دوره MPH را گذرانده باشد و با برنامه های رزات بهداشت برای سلامت کودکان آشنایی کافی داشته باشد.	توضیحات ضروری
محتوای ضروری درس	
الف) نظری: (۵۱ ساعت)	
۱- تعریف سلامت و بیماری در کودکان، بار بیماری‌های کودکان در ایران، و آشنایی با برنامه های سلامت کودکان در ایران ۲- شاخص های سلامت کودکان و تفسیر آنها ۳- آشنایی با تاریخچه و روند شکل گیری برنامه های کشوری مرتبط با سلامت کودکان مراقبت‌های ادغام یافته کودک سالم ۴- ارتباط با مادر و گرفتن شرح حال و معاینه فیزیکی کودک سالم و بیمار ۵- خصوصیات نوزاد سالم ۶- مراقبت از نوزاد ۷- آموزش به خانواده برای مراقبت جسمی و عاطفی از نوزاد ۸- غربالگری بیماری‌های کودکان بر اساس برنامه های کشوری (بینایی، شنوایی، کم کاری تیروئید، بیماری‌های متابولیک ارثی، ژنتیک، آسم، فشار خون ...) ۹- کم خونی ها ۱۰- اهمیت تکامل کودکان و ابزارهای غربالگری و تشخیصی اختلالات تکامل کودکان (ASQ, Red Flags, SE, Bayley) ۱۱- مراقبت‌های لازم برای بهبود تکامل کودکان ۱۲- شاخص های رشد فیزیکی و تفسیر اختلالات رشد کودکان ۱۳- ارزیابی سلامت دهان و دندان ۱۴- بیماری‌های مادرزادی و ژنتیکی ۱۵- مراقبت‌های دوره ای کودک سالم از روز سوم بعد از تولد تا پنج سالگی ۱۶- اهمیت ۱۰۰۰ روز طلایی در سلامت کودکان ۱۷- پایش و ارزشیابی برنامه های کشوری مرتبط با سلامت کودکان مراقبت‌های ادغام یافته ناخوشی‌های اطفال ۱۸- خصوصیات نوزاد آسیب پذیر، علائم خطر فوری ۱۹- عوامل خطر دوره نوزادی و شیرخواری	

- ۲۰- عفونتهای دستگاه تنفسی فوقانی و تحتانی
- ۲۱- بیماریهای اسهالی و مایع درمانی خوراکی
- ۲۲- بیماریهای بثورى تب دار کودکان
- ۲۳- تغذیه و سوء تغذیه در کودکان
- ۲۴- عفونتهای دوره نوزادی و بعد از نوزادی
- ۲۵- مشاوره یا مادر شیرخوار بیمار
- ۲۶- ارزیابی، طبقه بندی و درمان کودک مصدوم، مسمومیت و سوختگی
- ۲۷- زردی و تشنج در کودکان
- ۲۸- مارگزیدگی و عقرب گزیدگی
- ۲۹- احیای نوزادان
- برنامه کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر
- ۳۰- آناتومی و فیزیولوژی پستان
- ۳۱- فیزیولوژی تولید و ترشح شیر
- ۳۲- خواص و مزایای شیر مادر
- ۳۳- مشکلات شیردهی
- ۳۴- تغذیه با شیر مصنوعی
- ۳۵- نقش شیر مادر در رشد و تکامل شیرخوار
- ۳۶- تداخلات دارویی با شیر مادر
- ۳۷- بیماریهای مادر و شیردهی
- ۳۸- چالش های شیردهی در نوزاد نارس

(ب) عملی: (۳۴ ساعت)

- دانشجویان با برنامه های کشوری مراقبتهای ادغام یافته کودک، سالم و ویژه غیرپزشک، مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های اطفال ویژه غیر پزشک و برنامه های کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر آشنا خواهند شد و نحوه ثبت در نرم افزار مربوطه و تفسیر وضعیت به آنها آموزش داده خواهد شد.

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ دستورالعمل کشوری مراقبتهای ادغام یافته کودک سالم - ویژه غیرپزشک، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اداره سلامت کودکان.
- ✓ دستورالعمل کشوری مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های اطفال - ویژه غیرپزشک، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اداره سلامت کودکان.
- ✓ دستورالعمل کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر
- ✓ برکاتی، ح. و دیگران. احیای پایه کودکان و شیرخواران. تهران: انتشارات اندیشه ماندگار.
- ✓ دستورالعمل نظام مراقبت از مرگ کودکان ۵۹-۱ ماهه
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های

- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۲۴
نام درس	مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران و حفظ حیات جنین
مدت آموزش	۲۴ ساعت نظری - ۲۴ ساعت عملی
تعداد واحد	۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی
هدف‌های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجو با مفاهیم اساسی رشد و تکامل جنین، سلامت زنان شامل پیش از بارداری، روند طبیعی دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان و کسب توانمندی انجام مداخلات لازم بر اساس برنامه های کشوری مرتبط با سلامت مادران می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: الف) در مراقبت از جنین: - گامهای لازم برای حمایت و رشد و تکامل مطلوب حاصل بارداری از دوره قبل از لقاح، لقاح، رویان، جنین تا زمان تولد را شرح دهد. - مراقبت های لازم از زمان قبل از ازدواج تا پایان دوره بارداری برای حفظ و ارتقای سلامت جنین در چهارچوب دستورالعمل کشوری را توضیح دهد. ب) در مراقبت از مادر: - گامهای لازم برای حمایت، آموزش و کمک به مادر جهت پیشبرد سالم روند باروری را شرح دهد. - گامهای لازم برای مراقبت مطلوب از مادر از دوره قبل از ازدواج، پیش از بارداری، بارداری، زایمان و پس از زایمان را در چهارچوب دستورالعمل کشوری و بر اساس وظایفی که بر عهده مراقب سلامت و بهورز زن گذاشته شده است، توضیح دهد. ج) در مواجهه با هر یک از علانم و خصوصیات شایع مشکلات مادر و جنین: - تعریف و علانم بیماری را شرح دهد. - مراقبتهای لازم برای رویکرد به آن را بر اساس دستورالعمل کشوری شرح دهد. - گامهای ضروری برای مدیریت مشکل مادر و جنین را بر اساس دستورالعمل کشوری شرح دهد. - روشهای طبقه بندی، تشخیص بیماری و ارجاع بیمار را بر اساس دستورالعمل کشوری شرح دهد. - مهمترین اقدامات پیشگیری در سطوح مختلف، مشتمل بر مراقبت و توانبخشی مادر را بر اساس دستورالعمل کشوری در حد مورد انتظار از مراقب سلامت توضیح دهد.
شرح درس	شرح درس نظری: این درس با استفاده از آخرین دستورالعملهای کشوری، نحوه ارائه مراقبتهای مناسب جهت بهبود رشد و تکامل جنین و مراقبت از مادر باردار آموزش داده می شود. همچنین بر آموزش به مادران برای پیشگیری از سقط جنین تاکید می شود. این درس بر سه بخش مراقبت از جنین، مراقبت از مادر و نیز پیشگیری از سقط جنین اختصاص دارد. شرح درس عملی: در درس عملی، دانشجویان با برنامه کشوری مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران ویژه کارشناس و بهورز

آشنا خواهند شد و نحوه ثبت در نرم افزار مربوطه و تفسیر وضعیت به آنها آموزش داده خواهد شد.	
فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.	فعالیت‌های آموزشی
مدرس این درس لازم است یکی از تخصص‌های مرتبط را داشته باشد (شامل متخصص زنان و زایمان، دکترای بهداشت باروری، پزشک متخصص در حیطه بهداشتی یا پزشکی اجتماعی) و با برنامه های وزارت بهداشت برای سلامت مادران آشنایی کافی داشته باشد. همچنین با توجه به اینکه برخی از دانش آموختگان رشته کارشناسی بهداشت عمومی به عنوان بهورز در خانه های بهداشت بکار گرفته می شوند، لازم است برای دانشجویان دختر، همه بخشهای نظری، عملی و کارآموزی این درس با جدیت آموزش داده شود تا در غیاب کارشناس مامایی، دانش و مهارت لازم برای مراقبت زن باردار را با مطابق با دستورالعمل کشوری کسب نمایند.	توضیحات ضروری
محتوای ضروری درس	
الف) نظری (۳۴ ساعت)	
• کلیات	
۱- تعریف سلامت و بیماری در مادران، بار بیماریهای مادر و جنین در ایران، و آشنایی با برنامه های سلامت مادران در ایران	
۲- شاخص های سلامت مادر و جنین و تفسیر آنها	
۳- استانداردهای مراقبت مادر و جنین	
۴- نقش مراقب سلامت در سلامت مادر و جنین	
• لقاح، رشد و تکامل جنین	
۱- بلوغ تخمک و اسپرم، لقاح و تشکیل تخم، لانه گزینی تخم لقاح یافته، رشد و تکامل جنین در دوره های رویانی و جنینی	
۲- تکامل جفت، بند ناف، مایع آمنیوتیک، و پرده های جنینی	
۳- بررسی سلامت جنین	
• مراقبت پیش از بارداری	
۱- ایجاد تقاضا برای مراقبت پیش از بارداری	
۲- مراقبتهای پیش از بارداری: تشکیل پرونده، معاینه بالینی و ارجاع مناسب بر اساس دستورالعمل کشوری	
• بارداری	
۱- علائم و نشانه های بارداری	
۲- تغییرات فیزیولوژیک دوران بارداری: تغییرات جسمی، روانی، و سازگاری با بارداری	
۳- مراقبتهای دوران بارداری	
۴- ایمن سازی دوران بارداری	
۵- مشکلات شایع دوران بارداری و مدیریت آنها بر اساس برنامه کشوری	
• مراقبتهای زایمان	
• مراقبتهای پس از زایمان	
• مراقبت مرگ مادر و بیماریها و ناتوانی	
ب) عملی (۳۴ ساعت)	
آشنایی دانشجویان با برنامه کشوری مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران ویژه کارشناس و بهورز و نحوه ثبت در نرم افزار مربوطه و تفسیر داده ها	

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ دستورالعمل کشوری مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران ویژه کارشناس و بهورز.
- ✓ دستورالعمل نظام مراقبت مرگ مادر.
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۲۵		
نام درس	سلامت نونهالان، نوجوانان، جوانان و بهداشت مدارس	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۴۲ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	آناتومی ۱-۲- فیزیولوژی ۱-۲- آشنایی با معاینه فیزیکی و آزمون‌های تشخیصی ۱۵
تعداد واحد	۲/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف این درس آشنایی دانشجویان با برنامه‌های ارتقاء سلامت دانش آموزان، نوجوانان، جوانان، والدین و کارکنان مدرسه و ارتقاء سطح بهداشت مدارس مقاطع مختلف تحصیلی می باشد. در پایان این درس انتظار می رود دانشجو قادر باشد: - غربالگری تغذیه و پایش رشد نوجوانان و جوانان را تشریح کند. - مشاوره و مراقبت پیش از بارداری را شرح دهد. - بررسی های لازم از نظر اختلالات خونی و هیپاتیت در نوجوانان و جوانان را توضیح دهد. - غربالگری های وضعیت بینایی، شنوایی در نوجوانان و جوانان را شرح دهد. - ارزیابی سلامت روان در نوجوانان و جوانان را توضیح دهد. - ارزیابی مشکلات تیروئید در نوجوانان و جوانان را توضیح دهد. - ارزیابی رفتارهای پرخطر از نظر مصرف دخانیات و مواجهه با دود در نوجوانان و جوانان را شرح دهد. - ارزیابی وضعیت پوست و مو از نظر پدیکلوز و گال در نوجوانان و جوانان را توضیح دهد. - ارزیابی از نظر سلامت اجتماعی در نوجوانان و جوانان را شرح دهد. - ارزیابی از نظر روند بلوغ و اختلالات بلوغ در هر دو جنس را توضیح دهد. - ارزیابی از نظر اختلالات اسکلتی در نوجوانان و جوانان را توضیح دهد. - ارزیابی از نظر ارگونومی دانش آموز را شرح دهد. - آموزش های مرتبط با ازدواج به هنگام و سالم، ترویج زایمان طبیعی، پیشگیری از ناباروری را توضیح دهد. - مشاوره و مراقبت پیش از بارداری را توضیح دهد.		
شرح درس	با توجه به اینکه سرمایه گذاری بر روی سلامت نوجوانان و جوانان در محیط های آموزشی به عنوان یکی از مهم ترین مداخلات نظام های سلامت است، در این درس سلامت و بیماری در گروه سنی ۷ تا ۴۰ سال به دانشجویان رشته بهداشت عمومی آموزش داده می شود و برنامه های نظام شبکه برای تامین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت دانش آموزان، نوجوانان، والدین و کارکنان مدرسه و ارتقاء سطح بهداشت مدارس مقاطع مختلف تحصیلی تدریس می شود.		
فعالیت‌های آموزشی	سخنرانی و ارائه مطالب توسط مدرس بحث‌های گروهی و مشارکت فعال دانشجویان کارگاه‌های عملی و تمرین‌های عملی در سالن پراتیک دانشکده انجام تکالیف و پروژه‌های کلاسی		

مدرس این درس باید دارای تخصص در حوزه بهداشت عمومی و سالمندشناسی باشد.	توضیحات ضروری
محتوای ضروری درس	
الف) نظری (۴۳ ساعت) ۱- تعریف و اهمیت سلامت نوجوانان، جوانان و دانش آموزان ۲- ویژگی‌های جسمی، روانی و عاطفی دوره نوجوانی و جوانی ۳- تغذیه و پایش رشد نوجوانان و جوانان ۴- ارزیابی جامع سلامت نوجوانان، جوانان و دانش آموزان (تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه، ارزیابی فعالیت بدنی، سلامت روان، سلامت اجتماعی، اختلالات خونی، وضعیت بینایی و شنوایی، مشکلات تیروئید، مصرف دخانیات و مواجه با دود، پدیکلوز و گال، سلامت اجتماعی، اختلالات اسکلتی و عضلانی، ارگونومی دانش آموزان،) ۵- تکامل در مراحل مختلف سنین ۵-۱۸ سالگی ۶- بلوغ و پیامدها و اختلالات آن ۷- خودمراقبتی در نوجوانان و جوانان ۸- مشاوره و مراقبت پیش از بارداری ۹- برنامه کشوری سلامت نوجوانان و جوانان و بهداشت مدارس ۱۰- مراقبتهای سلامت روان در مدارس و اختلالات رفتاری در سنین مدرسه ۱۱- سلامت روان و سوء مصرف مواد در نوجوانان و جوانان ۱۲- کودکان نیازمند مراقبت های خاص در مدرسه ۱۳- کلیاتی درباره سلامت روانی دانش آموزان و مسائل نوجوانان در ایران ۱۴- نقش مشارکت دانش آموزان و معلمان در ارتقای سطح بهداشت مدارس ۱۵- حوادث ترافیکی و مرگ و میر ناشی از آن ۱۶- آشنایی با الگو و روشهای ارزیابی دوره ای، طبقه بندی، اقدامات پیشگیری و درمانی، مشاوره، پیگیری و مراقبت و ارجاع در برنامه سلامت نوجوانان و مدارس ۱۷- خشونت علیه کودکان در مدرسه در همه اشکال آن شامل قلدری، ارباب و سرکوب	
ب) عملی (۱۷ ساعت) ۱- ارزیابی‌های دوره‌ای شامل گرفتن شرح حال و سوابق پزشکی ۲- معاینات غربالگری در مدرسه ۳- نحوه ارجاع و پیگیری موارد خاص ۴- تمرین‌های عملی در زمینه تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه ۵- ارزیابی فعالیت بدنی و اجرای برنامه‌های تمرینی ۶- ارزیابی سلامت روان و اجتماعی ۷- خودمراقبتی و آموزش به نوجوانان و جوانان	
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ) ✓ بسته خدمات نوین سلامت نوجوانان و جوانان در سامانه سیب	

✓ بوکلت سلامت خانواده

✓ بسته خدمت سلامت نوجوانان جوانان و مدارس

✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- آزمون عملی در خصوص کسب توانمندیها

کد درس	۲۶		
نام درس	سلامت گروه های سنی میانسالان و سالمندان	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری - ۲۴ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	آناتومی ۰۱ - فیزیولوژی ۰۲ - آشنایی با معاینه فیزیکی و آزمون های تشخیصی ۱۵
تعداد واحد	۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی		
هدف های کلی	هدف این درس آشنایی دانشجویان با برنامه های ارتقاء سلامت میانسالان و سالمندان و نحوه ارائه خدمات جامع سلامت محور با تاکید بر نظام سلامت ایران است. در پایان این درس انتظار می رود دانشجو قادر باشد: - اصول بهداشت و تامین سلامت سالمندان در دوران سالمندی را تشریح کند. - عواملی که موجب افزایش طول عمر با کیفیت در سالمندان می شود را نام ببرد. - تغییرات فیزیولوژیک دوران سالمندی و میانسالی را توضیح دهد. - بیماری های شایع و مهم دوران میانسالی و سالمندان را شرح دهد. - مهمترین مشکلات مرتبط با سلامت در میانسالان و سالمندان را توضیح دهد. - مهمترین اقدامات و برنامه های ملی مرتبط با سلامت میانسالان و سالمندان را تشریح کند. - مهارت های لازم برای ارائه مراقبت به میانسالان و سالمندان را بر اساس برنامه های کشوری بکارگیرد. - کرامت سالمندی را تشریح نماید.		
شرح درس	دانشجویان در این درس با استراتژی های ارتقاء سلامت میانسالان و سالمندان (نحوه ارائه خدمات جامع سلامت محور، کنترل عوامل خطر قابل مداخله، آموزش و توانمندسازی در راستای بهبود رفتار و ارتقاء شیوه زندگی و تقویت خودمراقبتی)، بیماری های دوران میانسالی و سالمندی در زنان و مردان و نحوه کنترل و پیشگیری از آنها آشنا شده همچنین اطلاعاتی را در زمینه ارزیابی دوره ای شامل گرفتن شرح حال و سوابق پزشکی، معاینات غربالگری، نحوه ارجاع و پیگیری کسب می نمایند.		
فعالیت های آموزشی	سخنرانی و ارائه مطالب توسط مدرس بحث های گروهی و مشارکت فعال دانشجویان کارگاه های عملی و تمرین های عملی در سالن پراتیک دانشکده انجام تکالیف و پروژه های کلاسی		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری (۱۷ ساعت)			
۱- تعریف میانسالی			
۲- تعریف سالمندی			
۳- عوامل موثر بر تغییرات جمعیت میانسالی و سالمندی			
۴- ویژگی های دوره میانسالی و سالمندی			

- ۵- فرزندآوری و پیشگیری از ناباروری در میانسالان
 - ۶- سلامت زنان در دوران باروری و یائسگی
 - ۷- سرطانهای شایع دوره میانسال و سالمندی در هر دو جنس
 - ۸- سندروم‌های سالمندی
 - ۹- آشنایی با اصطلاحات سالمندشناسی و طب سالمندی
 - ۱۰- ارزیابی جامع سلامت میانسالان و سالمندان (تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه، ارزیابی فعالیت بدنی، سلامت روان، سلامت اجتماعی)
 - ۱۱- پیشگیری از سکته‌های قلبی و مغزی از طریق خطرسنجی و مراقبت ادغام یافته دیابت، فشارخون بالا و اختلالات چربی‌های خون، غربالگری اولیه درگیری با مصرف دخانیات، مواد و الکل (در گروه‌های سنی هدف)
 - ۱۲- خدمات سلامت زنان در یائسگی و سالمندی
 - ۱۳- خودمراقبتی در میانسالی و سالمندی
 - ۱۴- آزمایش‌های عمومی و پاراکلینیک تکمیلی و اختصاصی
 - ۱۵- غربالگری بیماری‌های شایع دوره میانسالی و سالمندی
 - ۱۶- حقوق در سالمندی (ارث، نفقه، قیمومیت)
 - ۱۷- چالش‌ها و فرصت‌های سالمندی جمعیت
 - ۱۸- برنامه کشوری سلامت میانسالی و سالمندی (نحوه کار با بوکلت چارت میانسالی و سالمندی شامل: معاینات دوره‌ای، نتیجه ارزیابی، طبقه‌بندی و اقدامات لازم)
 - ۱۹- آشنایی با سند ملی سالمندان (سال ۱۳۹۹)
- ب) عملی (۳۴ ساعت)

- ۲۰- ارزیابی‌های دوره‌ای شامل گرفتن شرح حال و سوابق پزشکی
- ۲۱- معاینات غربالگری
- ۲۲- نحوه ارجاع و پیگیری موارد خاص
- ۲۳- تمرین‌های عملی در زمینه تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه
- ۲۴- ارزیابی فعالیت بدنی و اجرای برنامه‌های تمرینی
- ۲۵- مدیریت و کنترل عوامل خطر مانند دیابت، فشارخون بالا و اختلالات چربی‌های خون
- ۲۶- ارزیابی سلامت روان و اجتماعی
- ۲۷- خدمات سلامت زنان در دوره یائسگی
- ۲۸- خودمراقبتی و آموزش به میانسالان و سالمندان

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ بسته خدمات نوین سلامت میانسالان و سامانه سیب.
- ✓ راهنمای فعالیت جسمانی میانسالان در سلامت و بیماری، اداره سلامت میانسالان.
- ✓ غراهانی، ع. و دیگران. راهنمای بهبود شیوه زندگی سالم در سالمندی (هر چهار جلد). تهران: انتشارات تندیس.
- ✓ سند ملی سالمندان.
- ✓ مراقبت‌های بهداشتی از سالمندان: کتابچه راهنما برای کارکنان مراقبت‌های اولیه بهداشتی. ترجمه: فرانک تفرشی.

شهناز عباس نیا، تهران: انتشارات سازمان بهزیستی کشور.

✓ حاتمی، ح. و دیگران، کتاب جامع بهداشت عمومی، تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزیابی دانشجوی:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- آزمون عملی در خصوص کسب توانمندیها

کد درس	۲۷		
نام درس	حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین	نوع درس	نظری- عملی
مدت آموزش	۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجویان با حشرات و بندپایان مهم حیطه پزشکی و بیماریهای منتقله توسط آنها، همچنین پیشگیری و کنترل بیماریهای ناقل زاد می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - حشرات و بندپایان ناقل بیماریها و مرتبط با بیماریها را تشریح کند. - روشهای پیشگیری و کنترل حشرات و بندپایان ناقل بیماریها و بیماریها را توضیح دهد.		
شرح درس	شرح درس نظری: با توجه به شرایط آب و هوایی ایران و گسترش بسیاری از بیماریهای منتقله توسط حشرات در ایران و کشورهای همسایه، دانشجوی بهداشت عمومی باید بتواند حشره یا بندپای بیماری زا و مزاحم را شناسایی کرده و روشهای پیشگیری و کنترل آن را بداند. شرح درس عملی: در درس عملی، دانشجویان با شناسایی انواع مختلف حشرات و بندپایان بیماریزا و مرتبط با بیماریها آشنا می شوند.		
فعالیت‌های آموزشی	بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری (۲۶ ساعت)			
۱- تعریف حشره شناسی پزشکی و روشهای انتقال بیماری توسط حشرات و بندپایان			
۲- کلیاتی در مورد بندپایان و طبقه بندی آنها			
۳- مورفولوژی، بیولوژی و انتشار، اهمیت پزشکی و پیشگیری و کنترل انواع مختلف حشرات مهم در پزشکی (خانواده کولیسیده با تاکید بر آدس ها، خانواده پسیکودیده، خانواده هایمنوپترا، مکس های مولد میاز، خانواده فیتراپترا، خانواده سیفوناپترا و سایر بندپایان)			
۴- روشهای مبارزه با حشرات و سقیر بندپایان شامل مبارزه شیمیایی، بیولوژیکی، ژنتیکی و بهسازی محیط			
۵- مبارزه با حشرات و بندپایان در شرایط اضطراری و بحرانی			
۶- تاثیر کاربرد انواع حشره کشها و جونده کشها بر آلودگی محیط (آب، خاک، گیاهان و مواد غذایی)			
۷- اکولوژی جوندگان مهم و نقش آنها به عنوان مخزن بیماریهای انسانی			
۸- روشهای مختلف مبارزه عملی با جوندگان و معرفی جونده کشهای مهم			
۹- حشرات و بندپایان زهری و سمی شامل زنبور، سوسکهای تاول زا، مورچه های آتشین، عنکبوت‌های زهری و عقرب (طبقه بندی- مورفولوژی- بیولوژی- اهمیت پزشکی- پیشگیری و کنترل)			
ب) عملی (۱۷ ساعت)			
۱- مشاهده حشرات و بندپایان مهم پزشکی و شناخت ویژگیهای مهم تشخیصی آنها با استفاده از میکروسکوپ یا استریو			

میکروسکوپ

۲- آنالیز وضعیت یک بیماری مرتبط

۳- مصرف بهینه حشره کشها

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ زعیم، م. سیدی رشتی، م. صائبی، م. کلیات حشره شناسی پزشکی، تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران

✓ دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد مراقبت بیماریها

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- آزمون عملی پایان نیمسال و ارائه گزارش کار آزمایشگاه

کد درس	۲۸		
نام درس	آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس توانمند سازی دانشجویان در طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه های جامع ارتقاء سلامت و آموزش بهداشت بمنظور ارتقاء رفتار های سالم در جامعه است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - اهمیت، مفاهیم و اصول آموزش بهداشت را توضیح دهد. - نیاز سنجی در آموزش بهداشت و ارتقا سلامت را توصیف نماید. - انواع مداخلات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را تشریح کند. - ارزشیابی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را توضیح دهد. - موانع و چالش های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را شرح دهد. - انواع مداخلات آموزش بهداشت در افزایش نرخ باروری کلی را توضیح دهد.		
شرح درس	در این درس فراگیر با مفاهیم آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و اهمیت اجرای اقدامات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت با توجه به ابعاد مختلف و رویکردها در سطح فرد، محیط، سازمان و جامعه آشنا می شود و قادر خواهد شد با توجه به مفهوم جامع سلامت و عوامل موثر بر آن مداخلات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را در محل های خدمت طراحی و اجرا کند.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی و انجام پروژه های عملی و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱- مفاهیم، تعاریف و ابعاد سلامت و عوامل موثر بر آن ۲- اهمیت و نقش رفتارهای فردی در ارتقای سلامت و سبک زندگی ۳- تعاریف، تاریخچه، اهمیت و اصول آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ۴- منشورهای ارتقای سلامت (اوتاوا و) ۵- مفاهیم اساسی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت مانند(آگاهی، نگرش و رفتار و روشهای سنجش آنها- توانمندسازی، مشارکت و حمایت همه جانبه) ۶- رویکردهای مختلف آموزش و ارتقای سلامت ۷- تئوری ها و مدل‌های ی برنامه ریزی و مطالعه رفتار در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت (مدل برنامه ریزی پرسید- پرسید - اعتقاد بهداشتی) ۸- نیاز سنجی در آموزش بهداشت و ارتقا سلامت ۹- انواع مداخلات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ۱۰- ارزشیابی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ۱۱- موانع و چالش های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت			

- ۱۲- ویژگیهای ارائه خدمات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در مراکز بهداشتی درمانی، مدارس، محیط‌های کار و اجتماع
- ۱۳- نقشها، وظایف و صلاحیتهای حرفه ای شاغلین در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت
- ۱۴- انواع مداخلات آموزش بهداشت در افزایش نرخ باروری کلی
- ۱۵- اهمیت و نقش رفتارهای فردی در ارتقاء فرزندآوری

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ آقا ملایی، ت. آموزش بهداشت. اهواز: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان.
- ✓ بهداری، ط. رمضانخانی، ع. زرقی، ر. مبانی ارتقاء سلامت. تهران: انتشارات نظری.
- ✓ صفاری، م. شجاعی زاده، د. اصول و مبانی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت. تهران: انتشارات سمات.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و ترائمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۲۹		
نام درس	تکنولوژی آموزشی	نوع درس	عملی
مدت آموزش	۳۴ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس آشنایی دانشجوی بهداشت عمومی با جنبه های نرم افزاری و سخت افزاری طراحی و اجرای برنامه های آموزشی است. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - تکنولوژی آموزشی را تعریف کند. - مراحل طراحی منظم آموزشی را تشریح نماید. - بر اساس اصول و مفاهیم، اهداف آموزشی را بر حسب موضوع و در حیطه های مختلف تدوین نماید. - انواع وسایل کمک و رسانه های آموزشی را توضیح داده و مهارت لازم برای تهیه و تولید رسانه های آموزشی را بر حسب امکانات کسب نماید. - ارتباطات و نقش آن در آموزش را توضیح دهند. - برنامه های آموزش سلامت را ارزشیابی نمایند.		
شرح درس	از آنجا که بکار گیری یافته های علمی در تکنولوژی آموزشی نتیجه آموزش را مطمئن تر می نماید، آشنایی دانشجویان بهداشت عمومی با اصول و مبانی تکنولوژی آموزشی در هنگام ارائه آموزش بهداشت به گروههای مختلف جامعه، یک امر ضروری بنظر می رسد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱ واحد عملی: (۳۴ ساعت)			
۱- تهیه محتوای آموزش متناسب با اهداف آموزشی و ویژگی های فراگیران ۲- بکارگیری انواع استراتژی ها و روشهای آموزش ۳- ارزشیابی برنامه های آموزشی ۴- انواع رسانه های آموزشی و نحوه تهیه آنها ۵- کاربرد تکنولوژی های نوین و هوش مصنوعی در آموزش ۶- طراحی یک برنامه آموزشی در حوزه سلامت ۷- تهیه رسانه های آموزشی (پمفلت، پوستر و ... در رابطه با موضوعات سلامت)			
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)			
✓ صفاری، م. و دیگران. تکنولوژی آموزشی در حوزه سلامت. تهران: انتشارات آثار سبحان. ✓ علی آبادی، خ. مقدمات تکنولوژی آموزشی. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور. ✓ فردانش، ف. مبانی نظری تکنولوژی آموزشی. تهران: انتشارات سمت. ✓ احدیان، م. مقدمات تکنولوژی آموزشی. تهران: نشر بشاری. ✓ اصول استانداردهای تدوین رسانه و مداخلات. دفتر ارتباطات و آموزش سلامت وزارت بهداشت درمان و آموزش			

پزشکی

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت زیر ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۳۰		
نام درس	کمک‌های اولیه و فوریتهای پزشکی	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	آناتومی ۰۱ - فیزیولوژی ۰۲ - آشنایی با معاینه فیزیکی و آزمون های تشخیصی ۱۵
تعداد واحد	۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی		
هدفهای کلی	هدف کلی این درس آشنایی با مهارتهای تشخیص سریع و صحیح مشکلات حیاتی و انجام اقدامات اولیه لازم برای تثبیت شرایط فیزیولوژیک افراد نیازمند به خدمات اورژانسی می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مفاهیم علمی و عملی در فوریت ها را توضیح دهد. - ارزیابی جامع نیازهای سلامتی مددجویان و خانواده های آنان را شرح دهد. - مهارت لازم در زمینه اجرای برنامه های کمکهای اولیه و اقدامات لازم در شرایط اضطرار را کسب نماید.		
شرح درس	این درس به دانشجویان بهداشت عمومی آموزش می دهد که چگونه در شرایط اضطراری و حوادث مختلف، اقدامات اولیه و فوری را برای حفظ و بهبود وضعیت فیزیولوژیک افراد انجام دهد. این موارد شامل شناسایی و تشخیص سریع مشکلات حیاتی، اجرای مهارتهای مانند RCR (به عنوان مثال CPR)، کنترل خونریزیها، مدیریت شوک از طریق استفاده از داروها و تجهیزات اورژانسی مناسب می باشد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازنی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد حوادث و انجام پروسیجرها و مانورهای عملی و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
رئوس مطالب نظری: (۳۴ ساعت)			
۱- کلیات حوادث، طبقه بندی و آثار حوادث ۲- اهداف و مهارت های مورد نیاز برای انجام کمک های اولیه ۳- مفهوم و سیستم های مختلف تریاژ در حوادث ۴- برقراری ارتباط مناسب با مصدوم و تیم پزشکی ارزیابی سریع مصدوم در مواقع بحرانی ۵- اصول و شرایط انجام احیای قلبی - ریویدر گروه‌های مختلف سنی ۶- آشنایی با شوک و مدیریت آن ۷- بررسی های لازم در شرایط بحرانی ۸- تجهیزات مورد نیاز و نحوه استفاده از آنها در شرایط اورژانس ۹- شکستگی ها، دررفتگی ها، روش های بیحرکت کردن اندام ها و روش های حمل بیمار ۱۰- اصول مراقبت از زخم، خونریزی و قطع عضو ۱۱- انواع پانسمان و بانداژ ۱۲- علائم و نشانه های تروماهای نافذ و غیرنافذ سر و گردن، قفسه سینه، شکم ۱۳- ملاحظات در حوادث در جمعیت در معرض خطر (کودکان، جوانان، زنان باردار، معلولین و سالمندان)			

- ۱۴- علائم و نشانه های مسمومیت دارویی و غیردارویی و روش های مقابله با آن
- ۱۵- علائم و نشانه های سرمازدگی و گرم‌زدگی، گزیدگی ها و مداخلات مورد نیاز
- ۱۶- علائم و نشانه های قرار گرفتن در معرض تشعشعات هسته ای
- ۱۷- روش های کنترل آتش سوزی
- ۱۸- انواع سوختگی و درجه بندی آنها

رئوس مطالب عملی (۳۴ ساعت):

- ۱- مدیریت خونریزی ها و استفاده از انواع بانداز
- ۲- انجام احیای قلبی - ریوی بر روی ماکت
- ۳- استفاده از انواع داروها و تجهیزات اورژانسی به صورت صحیح
- ۴- گرفتن علائم حیاتی از کودک و بزرگسال
- ۵- مانورهای مورد نیاز در مواقع آسپیراسیون
- ۶- مراقبت های مورد نیاز در موارد سوختگی
- ۷- مراقبت های مورد نیاز در زمان تشنج
- ۸- مراقبت ها و مداخلات فوری در گزیدگی ها
- ۹- مراقبت در موارد ورود جسم نافذ به درون بدن

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ فیاض، م. درسینامه جامع فوریت های پزشکی. تهران: معاونت آموزشی و امور دانشجویی وزارت بهداشت.
- ✓ ثقفی نیا، م.، خاتمی، م.، اسمداهی، ر. مبانی تریاژ: اولویت دهی مصدومین در حوادث. تهران: انتشارات مؤسسه آموزش عالی علمی-کاربردی هلال.
- ✓ یلدسو، ب. پوتر، ر. پری، ر. اورژانس های طبی میانی پیش بیمارستانی: ترجمه مهدی ابوذری و دیگران. تهران: انتشارات سیمین دخت.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- کارگروهی و عملی و آزمون عملی از مهارت های دانشجوی

کد درس	۳۱		
نام درس	ایمن سازی	نوع درس	نظری- عملی
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری - ۲۴ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ایمنی شناسی ۰۲- جاکتری شناسی و ویروس شناسی ۰۴- انگل شناسی و قارچ شناسی ۰۵
تعداد واحد	۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی		
هدف های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجو با برنامه کشوری واکسیناسیون و کسب مهارت انجام واکسیناسیون می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - برنامه جاری واکسیناسیون کشوری برای گروه های هدف مختلف را شرح دهد. - مسئولیت و پاسخگویی در قبال جنبه های حرفه ای، اخلاقی و قانونی تجویز واکسن را توضیح دهد. - اصول کلیدی مربوط به تامین، ذخیره سازی، نگهداری و ارائه واکسن را تشریح کند. - مراحل لازم قبل، حین و پس از تزریق واکسن را به تفکیک واکسن های مختلف توضیح دهد. - روش های تجویز واکسن های مختلف را توضیح دهد. - عوارض برنامه واکسیناسیون و عوارض واکسن ها را شرح دهد. - واکنش آنافیلاکسی و نقش خود را در درمان اضطراری آنافیلاکسی توضیح دهد.		
شرح درس	شرح درس نظری: این درس با استفاده از آخرین دستورالعمل برنامه و راهنمای ایمن سازی مصوب کمیته کشوری ایمن سازی جهت بهبود سلامت گروه های هدف برنامه ایمن سازی آموزش داده می شود. همچنین عوارض جانبی پس از ایمن سازی با تفصیل بیشتری آموزش داده می شود. شرح درس عملی: در درس عملی، دانشجویان با محتوای برنامه و راهنمای ایمن سازی مصوب کمیته کشوری ایمن سازی و زنجیره سرما آشنا خواهند شد و نحوه ثبت مراقبت ایمن سازی، زنجیره سرما و عوارض جانبی پس از ایمن سازی در نرم افزار و فرم های مربوطه به آنها آموزش داده خواهد شد.		
فعالیت های آموزشی	فعالیت های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری (۱۷ ساعت)			
۱- تاریخچه ایمن سازی در ایران و جهان ۲- مناقشات جاری و جنبه های اخلاقی در مورد ایمن سازی ۳- انواع مختلف واکسن ها و مواد ایمنی بخش ۴- کلیات بیماری های قابل پیشگیری با واکسن ۵- اصول کلی واکسیناسیون			

- ۶- فرایند واکسیناسیون ایمن
 - ۷- برنامه ایمن سازی کشور
 - ۸- واکسیناسیون در شرایط و گروههای خاص
 - ۹- نکات کاربردی در خصوص واکسنها (واکسن های مورد استفاده در برنامه کشوری و سایر واکسن ها)
 - ۱۰- آشنایی با موارد منع استفاده از واکسنهای مورد استفاده در برنامه کشوری ایمن سازی
 - ۱۱- ایمن سازی غیر فعال (برای کزاز، دیفتري، هاری، بوتولسم، مار گزیدگی، عقرب گزیدگی، ...)
 - ۱۲- عوارض جانبی احتمالی ایمن سازی و شوک آنافیلاکسی
 - ۱۳- روشهای پیشگیری و مدیریت عوارض جانبی واکسنها و برنامه ایمن سازی
 - ۱۴- روشهای نگهداری و جابجایی مناسب واکسنها و فرآورده های ایمونوبیولوژیک (زنجیره سرما)
 - ۱۵- پایش و ارزشیابی برنامه ایمن سازی
 - ۱۶- نظام ثبت داده های مرتبط با ایمن سازی و عوارض ایمن سازی
- ب) عملی (۳۴ ساعت)

- ۱- آشنایی با واکسنها و شرایط نگهداری آنها
- ۲- آشنایی با روش های کنترل عفونت و رعایت شرایط استریل
- ۳- آشنایی با فرایند واکسیناسیون ایمن
- ۴- آشنایی با نحوه ثبت در نرم افزار و فرمهای مربوطه

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ برنامه و راهنمای ایمن سازی، مصوب کمیته کشوری ایمن سازی.
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی، تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- آزمون عملی پایان نیمسال

کد درس	۳۲		
نام درس	بهداشت محیط	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس، آشنا نمودن دانشجویان با آلودگی‌های آب و مشکلات ناشی از آنها و راه جلوگیری از این آلودگی‌ها، فاضلاب و اثرات آن بر محیط، روش‌های بهداشتی جمع‌آوری و نگهداری زباله، و انواع آلوده‌کننده‌های هوا می‌باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - ویژگی‌های آب سالم، گندزدایی، روش‌های صحیح نمونه برداری از آب، و اصول و مقررات بهداشتی آب سالم را شرح دهد. - فاضلابها، اثرات فاضلاب‌ها بر محیط و راه‌های ساده تصفیه و دفع فاضلاب‌ها را توضیح دهد. - مدیریت کاهش تولید و افزایش بازیافت زباله را تشریح کند. - معیارهای بهداشتی در اماکن عمومی و مسکن را توضیح دهد. - انواع آلاینده‌های هوا و اثرات بهداشتی آنها را توضیح دهد.		
شرح درس	دانشجویان بهداشت عمومی در این درس با ویژگی‌های آب سالم، چگونگی تصفیه آب، روش‌های صحیح نمونه برداری از آب، همچنین با فاضلابها، تغییرات کمی و کیفی فاضلابها، اثرات فاضلاب‌ها بر محیط و راه‌های ساده تصفیه و دفع فاضلاب‌ها آشنا می‌شوند. در ارتباط با مسکن، با معیارهای بهداشتی اماکن عمومی و مسکن آشنا می‌شوند و انواع آلوده‌کننده‌های هوا و منابع انتشار آنها و همچنین اثرات نامساعد زندگی انسانها و محیط زیست تدریس می‌شود.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری (۳۴ ساعت)			
• بهداشت محیط آب			
۱- شناخت قوانین کیفی آب شرب (استانداردهای فیزیکی، شیمیایی، و میکروبی)			
۲- اصلاح خواص ظاهری آب- حذف رنگ و بو و مزه			
۳- روش‌های گندزدایی آب شرب			
۴- اصلاح خواص شیمیایی- فلور زنی و حذف فلوئور و آهن و منگنز			
۵- سختی و سختی گیری			
۶- عناصر جزئی در آب و فلزات سنگین			
۷- بهداشت آب‌های سطحی			
۸- ظرفیت خود پالایی رودخانه و پالایش طبیعی			
۹- استانداردهای پساب جهت دفع در آب‌های سطحی			
۱۰- بیماری‌های ناشی از آب			

۱۱- روش صحیح نمونه برداری آب و انجام اقدامات لازم در مواقع آلودگی نمونه

۱۲- اقدامات بهداشتی اولیه در رابطه با آب در مواقع بحران

• بهداشت محیط فاضلاب- زباله

- ۱- فاضلاب- (تعریف - انواع- منابع - تغییرات و ...)
- ۲- مشخصات فاضلابها (فیزیکی، بیولوژیکی، و شیمیایی) و انواع فاضلاب
- ۳- پارمترهای مهم COD-BOD-VSS-SS و تقسیم بندی فاضلابها
- ۴- روشهای تصفیه فاضلاب (آشنالگیری- شن گیری ته نشینی - تصفیه بیولوژیکی و دفع لجن ها)
- ۵- استاندارد کیفیت پساب ها - دفع و یا استفاده مجدد از پساب و لجن ها
- ۶- زباله (تعریف - ترکیب - انواع- منابع و ...)
- ۷- خطرات ناشی از دفع غیر بهداشتی زباله
- ۸- روشهای جمع آوری زباله
- ۹- نحوه آموزش مردم در خصوص مشارکت آنها در اجرای روشهای صحیح جمع آوری زباله
- ۱۰- بازیافت مواد زائد جامد

۱۱- روشهای دفع زباله و نقش آن در پیشگیری از بیماریها

• بهداشت محیط مسکن، هوا

- ۱- تعریف مسکن
- ۲- استانداردهای فضای فیزیکی مدارس از نظر ساختار و فضا و ...
- ۳- عوارض ناشی از زندگی در مساکن نامناسب و مسائل بهداشتی روانی
- ۴- تسهیلات و تجهیزات ایمنی در مسکن
- ۵- تعمیرات و نگهداری ساختمانها، نور، حرارت، رطوبت، تهویه
- ۶- بهداشت مسکن: کلیاتی در مورد اماکن عمومی، استخرها و شناگاهها، بیمارستانها، آسایشگاهها، هتل ها، رستورانها سایر اماکن عمومی
- ۷- مقررات و آئین نامه های بهداشتی
- ۸- ترکیب هوا، تعاریف و اصطلاحات، اثرات جو بر انتشار آلودگی ها، تاریخچه سوانح ناشی از آلودگی هوا
- ۹- منابع آلودگی هوا، اثرات آلودگی هوا بر انسان، کنترل آلودگی ها

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ امیریکی، ح. اصول بهداشت محیط. تهران: انتشارات رفیع.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان ترمسال

کد درس	۳۳		
نام درس	بهداشت حرفه ای و ارگونومی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجوی بهداشت عمومی با مشکلات بهداشتی کارگران و مشکلات ایمنی و ارگونومی محیط‌های مختلف شامل خانه، مدرسه، کارگاه و کارخانه می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مفاهیم، اهداف و دامنه عمل بهداشت حرفه ای را شرح دهد. - عوامل زیان آور محیط‌های مختلف کاری مختلف را توضیح دهد. - نقش عوامل فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی مؤثر در سلامت افراد شاغل در محیط‌های کاری مختلف را تشریح کند. - نقش عوامل زیان آور محیط‌های مختلف کاری در ناباروری را توضیح دهد. - مفهوم، اهداف و اصول ارگونومی را توضیح دهد. - اختلالات اسکلتی، عضلانی، روانی ناشی از حضور در محیط‌های مختلف کاری را توضیح دهد. - اصول و راهکارهای پیشگیری از اختلالات اسکلتی- عضلانی (مدیریتی، اجرایی، و رفتاری) را بیان نماید. - اصول و روشهای پیشگیری از بیماریها و حوادث ناشی از حضور در محیط‌های مختلف کاری را توضیح دهد.		
شرح درس	این درس با توضیح مفاهیم، اهداف و دامنه عمل بهداشت حرفه ای، دانشجویان را با عوامل زیان آور محیط‌های مختلف کاری از خانه و مدرسه تا کارگاهها و کارخانجات و نیز نقش عوامل فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی مؤثر آشنا نموده و اختلالات اسکلتی، عضلانی، روانی ناشی از حضور در محیط‌های مختلف کاری و همچنین اصول و روشهای پیشگیری از بیماریها و حوادث ناشی از حضور در محیط‌های مختلف را آموزش می دهد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
نظری (۳۴ ساعت)			
۱- تعاریف، مفاهیم، اهداف و دامنه عملکرد بهداشت حرفه ای ۲- عوامل زیان آور محیط کار (فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی و ارگونومی) ۳- بیماریها و عوارض ناشی از عوامل زیان آور محیط کار (فیزیکی، شیمیایی، سموم و مسمومیت های شغلی و گرد و غبار) ۴- کلیات ارگونومی (مهندسی عوامل انسانی) ۵- اختلالات اسکلتی- عضلانی ناشی از حضور در محیط‌های کاری مختلف از خانه، مدرسه تا کارگاههای مختلف ۶- اختلالات روانی ناشی از حضور در محیط‌های کاری مختلف از خانه، مدرسه تا کارگاههای مختلف (استرس، نوبت			

کاری)

- ۷- کلیات روشهای ارزیابی اندازه گیری عوامل زیان آور محیطهای کاری مختلف از خانه، مدرسه تا کارگاههای مختلف
- ۸- ایمنی و حوادث ناشی از حضور در محیطهای کاری مختلف از خانه، مدرسه تا کارگاههای مختلف
- ۹- اصول و روشهای پیشگیری از اختلالات اسکلتی - عضلانی در محیطهای کاری مختلف از خانه، مدرسه تا کارگاههای مختلف
- ۱۰- عوامل فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی مؤثر در سلامت باروری افراد شاغل
- ۱۱- ناباروری های ناشی از عوامل شیمیایی، سموم و مسمومیتهای شغلی
- ۱۲- بازدید از محیطهای کاری مختلف از خانه، مدرسه تا کارگاههای مختلف و تهیه گزارش بررسی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ چوبینه، ع. کلیات مهندسی بهداشت حرفه ای. شیراز: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
- ✓ حدود شغلی (OEL). وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۳۴		
نام درس	اصول مشاوره و مهارت‌های ارتباطی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس، آشنا کردن دانشجویان بهداشت عمومی با اصول مشاوره و مهارت‌های ارتباطی برای بکارگیری این اصول و مهارت‌ها در ارائه خدمت به مراجعین مختلف و بهبود کیفیت مراقبت می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: الف) در ارائه خدمات بهداشتی: - اهمیت و ضرورت مشاوره در ارائه خدمات بهداشتی و مراقبت را توضیح دهد. - گام‌های لازم برای انجام مشاوره موفق را شرح دهد. - تکنیک‌های مشاوره فردی و گروهی را بیان نماید. - با توجه به اصول کلی مشاوره مراجعان را در حیطه‌های مختلف سبک زندگی راهنمایی نماید. ب) در مواجهه با مراجعان: - اهمیت ارتباط موثر در فرایند ارائه مراقبت را بیان کند. - گام‌های ضروری برای برقراری ارتباط مناسب با مراجعان را شرح دهد. - عوامل موثر بر فرآیند ارتباط را شرح دهد. - موانع برقراری ارتباط درمانی موثر را شرح دهد. - شیوه صحیح رفتار با مراجعان دشوار را توضیح دهد. - به نحوه سالم و سازنده با مراجعان ارتباط برقرار نماید. ج) در ارتباط با سایر اعضای تیم مراقبت‌های بهداشتی: - اهمیت ارتباط بین حرفه‌ای و تعامل مناسب با همکاران را شرح دهد. - شیوه‌های صحیح تبادل اطلاعات در بین اعضای تیم مراقبت را بیان نماید. - نحوه صحیح نقد کردن را شرح دهد. - اهمیت نقد پذیری و شیوه‌های بهبود عملکرد پس از پذیرش نقد را شرح دهد. - به شکل مطلوب و مناسب با سایر اعضای تیم ارتباط برقرار کند.		
شرح درس	مراقب سلامت کارآموزان و آگاه به فنون ارتباطی و مشاوره می‌تواند به مراجعان کمک کند تا در برابر شرایط ناخوشایند و تنش‌زا به نحو موثری عمل نمایند و با تغییرات رفتاری سبک زندگی سالم سازگاری یابند. در این درس به فرآیند ارتباط و مشاوره به عنوان یکی از مهارت‌های اساسی تیم مراقبت بهداشتی پرداخته خواهد شد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، بحث گروهی و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			

نظری: (۳۴ ساعت)

- ۱- تعریف مشاوره، اصول و ضرورت مشاوره
- ۲- مهارت‌ها و مراحل محوری اجرای مشاوره موفق
- ۳- مشاوره با مراجعان دشوار
- ۴- تکنیک‌های مشاوره فردی و گروهی
- ۵- زمینه‌های مشاوره در عرصه‌های مراقبت بهداشتی
- ۶- مهارت‌های ارتباطی
- ۷- تعریف ارتباط و مهارت‌های ارتباطی
- ۸- اجزای فرایند ارتباط
- ۹- هدف از برقراری ارتباط
- ۱۰- سطوح ارتباط
- ۱۱- انواع ارتباط (ارتباط یک طرفه، دو طرفه، ارتباط تعاملی، ارتباط کلامی و غیر کلامی و...)
- ۱۲- خرده مهارت‌های ارتباط مؤثر (گوش دادن فعال، بازخورد، زبان بدن و...)
- ۱۳- ویژگی‌های ارتباط مراقبت مؤثر
- ۱۴- عوامل مؤثر در ارتباط مراقبتی
- ۱۵- موانع برقراری ارتباط درمانی مؤثر
- ۱۶- اهمیت ارتباط مؤثر در فرایند ارائه مراقبت
- ۱۷- ارتباط با سایر اعضای تیم بهداشت و درمان
- ۱۸- مدیریت مشکلات ارتباطی
- ۱۹- نقدورزی و نقد پذیری در ارائه خدمات
- ۲۰- مدل‌های مختلف مشاوره (GATHER, REDI, WHO model)

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ گدار، د. مفاهیم بنیادی و مباحث تخصصی در مشاوره: آموزش و کاربرد مهارت‌های خود در مشاوره فردی. ترجمه: سیمین حسینیان. تهران: انتشارات کمال تربیت.
- ✓ حسینی بیرجندی، م. اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره. تهران: انتشارات رشد.
- ✓ بولتون، ر. روان‌شناسی روابط انسانی (مهارت‌های مردمی). ترجمه: حمید رضا سهرابی. تهران: انتشارات رشد.
- ✓ قربانی، ن. سبک‌ها و مهارت‌های ارتباطی. تهران: انتشارات بینش نو.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون‌های کلاسی تعاملی رایانه‌های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۳۵		
نام درس	داروشناسی (مبانی و داروشناسی کاربردی)	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۲۶ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی		
هدف‌های کلی	درس داروشناسی با تأکید بر مبانی نظری و کاربردهای عملی داروها، به بررسی اثرات دارویی، مکانیسم‌های عمل داروها، و کاربردهای آنها در درمان بیماری‌ها می‌پردازد. این درس به دانشجویان کارشناسی بهداشت عمومی این امکان را می‌دهد که مفاهیم نظری را با کاربردهای عملی در زمینه داروشناسی آموزش ببینند. در این درس بر داروهایی تأکید می‌شود که در نظام شبکه مورد استفاده قرار می‌گیرند. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مفاهیم و اصول مبانی داروشناسی را توضیح دهد. - مکانیسم عمل داروها و اثرات آنها بر سلامت انسان را شرح دهد. - کاربردهای عملی داروها در درمان بیماری‌ها را آموزش ببیند. - مهارت‌های عملی در استفاده از داروها و موارد کاربرد آنها را توسعه دهد.		
شرح درس	شرح درس نظری: این درس کلیات مفاهیم داروشناسی، مکانیسم اثر داروها، عوارض جانبی داروها، موارد مصرف بالینی داروها آموزش داده می‌شود. شرح درس عملی: در درس عملی، دانشجویان با گروه‌های مختلف داروها و شکلهای مختلف داروها و نحوه نگهداری آنها آشنا خواهند شد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری (۲۶ ساعت)			
۱- مفاهیم اولیه داروشناسی و تاریخچه آن ۲- کلیات فارماکولوژی ۳- اشکال مختلف دارویی و نحوه اثر آنها ۴- ساختار و عملکرد سلولی داروها ۵- فرایندهای جذب، توزیع، متابولیسم و دفع داروها در بدن ۶- مکانیسم عمل داروها و اثرات آنها بر سلول‌ها و سیستم‌های بیولوژیکی ۷- آشنایی با دسته‌های مختلف داروهای مورد استفاده در نظام شبکه ۸- فرایند درمان منطقی ۹- تقسیم بندی داروها- منشأ دارو ۱۰- راههای تهیه دارو- مراحل تهیه دارو ۱۱- استانداردهای دارویی			

۱۲- چگونگی جذب و پخش و اثر داروها در بدن بطور خلاصه، استفاده نابجا از دارو و طریقه نگهداری دارو (سوسپانسیونها، شربت‌ها، قطره‌ها، و آمپول‌ها)

۱۳- تداخلات دارویی

۱۴- مقاومت دارویی

۱۵- عوارض دارویی

۱۶- ویتامین‌ها و املاح

۱۷- واکسن‌ها و سرم‌ها

۱۸- داروهای مؤثر بر سیستم اعصاب و مرکزی (خواب آور- آرامبخش- بیهوش کننده- بیحس کننده موضعی) مسکن‌ها و ضد دردها- حشره کش‌ها و اسپری‌ها داروهای ضد میکروبی شامل ضد باکتریها به ویژه داروهای ضد سل ضد قارچها و ضد انگلها و ضد ویروسها)

(ب) عملی (۳۴ ساعت)

۱- آشنایی با معایب و مزایای داروهای مختلف

۲- کاربردهای عملی داروها در درمان بیماری‌ها

۳- روش‌های استفاده از داروها و تجربه‌ی عملی در استفاده از آنها

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

✓ کلینیکال فارماکولوژی، مباحث عمومی اولیه.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون‌های کلاسی تعاملی رایانه‌ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال
- آزمون عملی پایان نیمسال

کد درس	۳۶		
نام درس	تغذیه در مراقبتهای بهداشتی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	اصول تغذیه ۶-
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف این درس گسترش دانش کارشناس بهداشت عمومی در زمینه تعاریف، اهمیت و مفاهیم تغذیه، تغذیه مناسب در دوره های مختلف زندگی به منظور پیشگیری از سوء تغذیه و آشنا کردن آنها با انواع رژیمهای غذایی در سلامت و بیماری می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - گروههای مختلف مواد غذایی را شرح دهد. - ترکیبات مواد غذایی مختلف را بیان نماید. - نقش مواد غذایی در ارتقای سطح سلامت را توضیح دهد. - بررسی وضعیت تغذیه گروههای سنی هدف مختلف را بیان نماید. - بررسی وضعیت تغذیه زنان باردار و شیرده را بیان نماید. - رژیمهای غذایی مختلف را شرح دهد. - تن سنجی و غربالگری تغذیه گروههای هدف مختلف را تشریح نماید.		
شرح درس	در این درس نقش تغذیه در سلامت و بیماری، منابع مواد مغذی و نقش فیزیولوژیک آنها در بدن، گروههای مختلف مواد غذایی، ترکیبات مواد غذایی، بررسی و غربالگری اختلالات تغذیه ای و مراقبت تغذیه در گروههای هدف مختلف آموزش داده می شود.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
نظری: (۱۷ ساعت)			
۱- تعاریف، واژه ها، اهمیت تغذیه در سلامت و مشکلات تغذیه ای شایع در ایران و جهان ۲- نقش فیزیولوژیک و منابع مواد مغذی به تفکیک زیر: ▪ کربوهیدراتها: انواع، خواص، نقش در برنامه های غذایی و منابع آن ▪ چربیها- اسیدهای چرب ضروری: انواع، خواص، نقش در برنامه های غذایی و منابع آن ▪ پروتئینها: انواع، خواص، نقش در برنامه های غذایی و منابع آن ▪ ویتامین ها: محلول در آب، محلول در چربی، نقش فیزیولوژیک آن در بدن و منابع آن و کمبودهای ویتامینی ▪ املاح: نقش فیزیولوژیک آن در بدن، منابع آن کمبودهای ید، آهن و کلسیم ۳- شاخص های ارزیابی وضعیت تغذیه در ایران ۴- سوء تغذیه: انواع، راههای شناسائی سوء تغذیه ها، درجات سوء تغذیه، وضعیت سوء تغذیه در ایران و جهان، دلایل ایجاد سوء تغذیه در ایران و جهان، نقش تغذیه در گروههای آسیب پذیر			

- ۵- غربالگری تغذیه و پایش رشد گروه‌های سنی مختلف
- ۶- تن سنجی، شاخص‌های پایش رشد و تغذیه
- ۷- روش‌های ارزیابی الکوی تغذیه در گروه‌های سنی مختلف
- ۸- ارزیابی وضعیت تغذیه در گروه‌های سنی مختلف از نوزادی تا سالمندی
- ۹- ارزیابی وضعیت تغذیه و رژیم غذایی مناسب در دوران بارداری و شیردهی
- ۱۰- مراقبت تغذیه‌ای در شرایط چاقی مادران، کودکان، نوجوانان، میانسالان و سالمندان
- ۱۱- نقش تغذیه در باروری سالم
- ۱۲- آموزش و مشاوره تغذیه
- ۱۳- نقش آداب و سنن و سبک زندگی در مشکلات تغذیه‌ای
- ۱۴- شناخت غذا و تنظیم برنامه غذایی
- ۱۵- آشنایی با انواع رژیم‌های غذایی درمانی
- ۱۶- رژیم‌های غذایی مختلف مناسب در سلامت و بیماری

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ بسته جامع خدمات تغذیه در برنامه تحول سلامت.
- ✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی، تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روش‌های زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره‌ای
- آزمون‌های کلاسی تعاملی رایانه‌ای
- آزمون میان دوره‌ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۳۷		
نام درس	بهداشت و ایمنی مواد غذایی	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	اصول تغذیه ۰۶
تعداد واحد	۱ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف این درس شناخت کارشناس بهداشت عمومی از موضوعات اساسی مرتبط با مفاهیم و اهمیت سلامت مواد غذایی و چگونگی نگهداری سالم آنها آشنا و عوامل مسمومیت‌های غذایی و میکروارگانیسم‌های موجود آورنده آنها می باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - اصول سلامت مواد غذایی را شرح دهد. - میکروارگانیسم‌های مهمی که موجب فساد و تغییرات شیمیایی مواد غذایی میشوند، را بیان نماید. - مسمومیت‌های غذایی را توضیح دهد. - روشهای تشخیص مواد غذایی فاسد و مشکوک به فساد را بیان نماید. - تقلب‌های غذایی را شرح دهد.		
شرح درس	در این درس دانشجویان با اصول، مفاهیم و اهمیت سلامت مواد غذایی و چگونگی نگهداری سالم آنها آشنا شده و عوامل مسمومیت‌های غذایی و میکروارگانیسم‌های موجود آورنده آنها، و تغییرات نامطلوب مواد غذایی تحت تاثیر عوامل فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیک و غیره را فرا خواهند گرفت.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازنی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس	نظری: (۱۷ ساعت) ۱۷- کلیات، اصول، مفاهیم و تعریف سلامت مواد غذایی ۱۸- اصول نگهداری سالم و بهداشتی مواد غذایی و تاثیر شرایط محیطی بر مواد غذایی ۱۹- تعریف و ماهیت بیماری‌های با منشأ مواد غذایی ۲۰- آماده سازی و عرضه بهداشتی مواد غذایی ۲۱- آشنایی با افزودنی‌های مجاز و غیرمجاز مواد غذایی و اهمیت آنها ۲۲- اصول سیستم‌های HACCP (تجزیه و تحلیل خطر در نقاط کنترل بحرانی) ۲۳- میکروارگانیسم‌هایی که در سلامت مواد غذایی اهمیت دارند. ۲۴- مسمومیت‌های مواد مختلف غذایی (انواع مسمومیت‌ها مانند بوتولیسم و ...) ۲۵- تقلب‌های غذایی ۲۶- تاثیر موارد غیرمجاز بر ناباروری ۲۷- سازمان‌های مسئول و مجاز در مراقبت و نظارت بر سلامت مواد غذایی		
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)	✓ کریم، گیتی. آزمون‌های میکروبی مواد غذایی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. ✓ کریم، گیتی. خندقی، ج. محمدی، خ. شیر و فراورده های آن. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.		

- ✓ فرج زاده آلان، د. بهداشت مواد غذایی، تهران: انتشارات حیدری.
✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی، تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۳۸		
نام درس	اقتصاد بهداشت	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۳۴ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	اصول مدیریت نظام سلامت ۱۳
تعداد واحد	۲ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف این درس شناخت کارشناس بهداشت عمومی از موضوعات اساسی مطرح در اقتصاد بهداشت و آشنایی با عرضه‌های کاربرد اصول علم اقتصاد در مدیریت سلامت و تخصیص منابع می‌باشد. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مفاهیم تقاضا و عرضه مراقبت‌های بهداشتی را توضیح دهد. - ارزیابی اقتصاد خرد در سطح درمان را تشریح نماید. - ویژگی‌های بازار مراقبت سلامت را بازگو نماید. - با نظام‌های پرداخت آشنایی کافی داشته باشد.		
شرح درس	شرح درس نظری: در این درس دانشجویان با موضوعاتی نظیر تقاضا و عرضه مراقبت‌های بهداشتی، ارزیابی اقتصاد خرد در سطح درمان، ویژگی‌های بازار مراقبت سلامت، نظام‌های پرداخت و ... آشنا می‌شوند.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازنی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد بیماری و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
نظری: (۳۴ ساعت)			
۲۸- نقش و جایگاه اقتصاد بهداشت و درمان در نظام سلامت			
۲۹- تفاوت‌ها و مشابهت‌های بازار سلامت و سایر بازارها			
۳۰- روش‌های مختلف ارزیابی اقتصادی در سلامت (تکنیک‌های هزینه اثربخشی، هزینه مطلوبیت و ...)			
۳۱- روش‌های مختلف تامین مالی سلامت			
۳۲- مکانیسم‌های مختلف پرداخت به ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی			
۳۳- اصول و مبانی بیمه و نظام‌های بیمه سلامت			
۳۴- دلایل نیاز به اصلاحات نظام سلامت			
۳۵- اصول اندازه‌گیری و ارتقاء کارایی در سلامت			
۳۶- مفاهیم عدالت در سلامت			
۳۷- نظریه و کاربرد توابع تولید و هزینه در اقتصاد سلامت			
۳۸- مقدمه‌ای بر اقتصاد کلان سلامت و نقش دولت در بازار سلامت			
۳۹- با روش‌های مختلف مدل سازی اقتصادی در نظام سلامت			
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)			
✓ رضایپور، ع.، عبادی فرد آذر، ف.، اقتصاد مراقبت سلامت، تهران: انتشارات عبادی فرد.			
✓ ویتر، سوفی. اقتصاد بهداشت: برای کشورهای در حال توسعه (راهنمای عملی). ترجمه: ابوالقاسم پوررضا. تهران: انتشارات			

مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی.

✓ واندرلینگ، د. و دیگران. درسنامه اقتصاد سلامت. ترجمه: شهرام توفیقی و دیگران. تهران: انتشارات واژه پرداز.

✓ حاتمی، ح. و دیگران. کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت تکوینی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره ای
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۳۹		
نام درس	اخلاق حرفه‌ای و پاسخگویی در واحدهای ارائه خدمت	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف کلی این درس آشنایی دانشجویان با مفاهیم اخلاق حرفه‌ای، ضرورت توجه به اخلاق حرفه‌ای در ارائه خدمت، و ارکان اصلی اخلاق حرفه‌ای می‌باشد. در پایان این درس دانشجویان باید بتوانند: (الف) در تعاریف مفاهیم پایه و تبیین کلیات اخلاق حرفه‌ای و پاسخگویی در واحدهای ارائه خدمت: - اخلاق حرفه‌ای و پاسخگویی در واحدهای ارائه خدمات بهداشت عمومی را تعریف کنند. - تاریخچه و انواع رویکردهای اخلاق حرفه‌ای در واحدهای ارائه خدمات بهداشت عمومی را توضیح دهد. - سیر رشد اخلاقی در حرفه را شرح دهد. (ب) در تبیین اصول اخلاق حرفه‌ای: - اصل احترام به حق انتخاب مراجع در مراقبت بهداشتی را شرح دهد. - اصل رعایت عدالت در مراقبت بهداشتی را شرح دهد. - اصل مفید بودن در مراقبت بهداشتی را شرح دهد. - اصل مضر نبودن در مراقبت بهداشتی را شرح دهد. - چالش حق انتخاب فرد و اولویت به رفاه مراجع را شرح دهد. (ج) در تبیین مسئولیتهای حرفه‌ای و پاسخگویی: - کلیه مسئولیتهای حرفه‌ای شامل شایستگی حرفه‌ای، صداقت با مراجع، رازداری، بهبود کیفیت و دسترسی به مراقبت، توزیع عادلانه منابع، تضاد منافع، دانش علمی، و حفظ رابطه مناسب با مراجع را تشریح کند.		
شرح درس	هدف از این درس آموزش دانشجویان و یادگیری مسائل اخلاق حرفه‌ای به منظور انجام وظیفه در راستای تبدیل شدن به کارگزاران اخلاقی مسئولیت پذیر، کارشناسان شایسته و انسانی و شهروندانی آگاه و متعهد است. این درس به بررسی چارچوب‌های هنجاری و مسائل اخلاقی مربوط به عملکرد و خط مشی بهداشت عمومی می‌پردازد.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید حضور منظم در کلاس‌های درس و شرکت در مباحث علمی در کلاس و ترکیبی از آموزش نظری، مطالعه فردی و تدوین پروپوزال، را شامل شود. روش‌های پیشنهادی: سخنرانی، ارائه سناریو، ایفای نقش، پرسش و پاسخ		
توضیحات ضروری	مدرس این درس لازم است سابقه تحصیل در بهداشت عمومی را داشته باشد تا با وظایف و برنامه‌های جاری و کدهای اخلاقی مرتبط با اجرای برنامه‌های وزارت بهداشت آشنایی کافی داشته باشد.		
محتوای ضروری درس			
۱- آشنایی با تعاریف، کلیات، مفاهیم پایه و انواع رویکردهای اخلاق حرفه‌ای و پاسخگویی در واحدهای ارائه خدمت ۲- سیر رشد اخلاقی در حرفه ۳- اصل احترام به حق انتخاب مراجع در مراقبت بهداشت عمومی ۴- اصل رعایت عدالت در مراقبت بهداشت عمومی ۵- اصل مفید بودن در مراقبت بهداشت عمومی ۶- اصل مضر نبودن در مراقبت بهداشت عمومی ۷- نحوه برخورد با چالش حق انتخاب فرد در تعارض با سلامت عمومی ۸- نحوه رعایت اخلاق در انجام همه وظایف حرفه‌ای و پاسخگویی در واحدهای ارائه خدمت			

- ۹- تعارض واکنشهای ناخواسته احتمالی مراقبت‌ها با اهداف حفظ و ارتقای سلامتی
- ۱۰- موارد تعارضات و حل آن بین مفید بودن و مضرت‌بودن در مراقبت بهداشت عمومی
- ۱۱- عوامل مؤثر در ایجاد تعارضات و حل آن هنگام انجام برنامه‌های موظف
- ۱۲- نحوه برخورد با خطاها در مراحل مختلف مراقبت‌های بهداشت عمومی
- ۱۳- حقوق جامعه در پوشش مراقبت‌های بهداشتی
- ۱۴- نحوه توانمندسازی جامعه در درک و بیان نیازهای مراقبتی واقعی
- ۱۵- مثال‌ها و سناریوهایی حاوی موارد مرتبط با اخلاق حرفه‌ای
- ۱۶- دلایل اخلاقی موافق و مخالف سیاست‌ها و مداخلات بهداشت عمومی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ لاریجانی، باقر. پزشکی و ملاحظات اخلاقی. تهران: انتشارات برای فردا.
- ✓ ضیافتی صباغ، زهرا. اخلاق زیستی و حقوق بشر در شکل‌گیری نظام حقوق بهداشت جهانی.
- ✓ گشتایی، معصومه. اخلاق در سلامت عمومی. فصلنامه اخلاق پزشکی.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون کلاسی شفاهی میان دوره‌ای
- آزمون‌های کلاسی تعاملی رایانه‌ای
- آزمون میان دوره‌ای کتبی
- آزمون پایان ترمسال

کد درس	۳۰		
نام درس	مراقبت های سلامت در بلایا و فوریت ها	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	کمکهای اولیه و فوریتهای پزشکی ۳۰
تعداد واحد	۱ واحد نظری		
هدفهای کلی	هدف کلی این درس آشنایی فراگیران با مفاهیم رایج در مدیریت حوادث و بلایا، تمرکز بر اثرات سلامتی آنها، فرایند مدیریت بلایا در نظام سلامت و کاهش خطر بلایا و ارتقاء تاب آوری نظام سلامت و مراقبت سلامت در حین بلایا می باشد. در پایان این درس دانشجو باید بتواند: - اهمیت اقدامات بهداشتی و مراقبت های سلامت در شرایط اضطراری را توضیح دهد. - پیامدهای بهداشت عمومی ناشی از بلایا و برنامه ریزی ها و مداخلات مرتبط در مراحل چهارگانه مدیریت بلایا در بخش سلامت را توضیح دهد. - مهارت لازم در خصوص اجرای برنامه های بهداشتی و کمک های اولیه کسب نماید. - عوامل بروز حوادث و چگونگی پیشگیری از آن و مدیریت بحران و ویژگی های آن را تشریح نماید.		
شرح درس	ایجاد مهارت در دانشجویان در زمینه اجرای مراقبت های سلامت در چارچوب برنامه های بهداشتی و کمک های اولیه در شرایط اضطراری و شناخت عوامل بروز حوادث و اقدامات ضروری جهت پیشگیری از آنها و شناخت مدیریت بحران و ویژگی های آن.		
فعالیتهای آموزشی	فعالیتهای یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی موارد مشابه در حوادث و انجام سایر تکالیف یادگیری را شامل شود.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۱- تعاریف حوادث، طبقه بندی و آثار آن ۲- سازمان های مسئول ملی و بین المللی مرتبط با حوادث ۳- کلیات برنامه نظام سلامت در حوادث و بلایا ۴- مدیریت بحران شامل سازماندهی، هماهنگی و تقسیم وظایف در شرایط اضطراری ۵- روش جمع آوری مجروحین، کمک های اولیه و چگونگی نقل و انتقال آسیب دیدگان ۶- شیوه اسکان آوارگان، کنترل بیماری های واگیر و مبارزه با حشرات و بندپایان ۷- روش های ضدعفونی، دفع فاضلاب و جمع آوری اجساد (انسان و حیوان)، بهداشت آب و غذا در حوادث ۸- مشکلات مرتبط با سلامت روانی و عاطفی در جمعیت های آسیب دیده ۹- آموزش بهداشت و جلب مشارکت حادثه دیدگان در سازماندهی و حل مشکلات			
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)			
✓ عصار، م. راهنمای بهسازی محیط در بلاهای طبیعی. ترجمه: ابوالحسن ندیم. تهران: انتشارات نشر دانشگاهی.			
✓ دانشمور، د. ج. اقدامات ایمنی مناسب در زمان شیوع بیماری های واگیر. ترجمه: گروه مترجمین معاونت پژوهشی وزارت بهداشت.			
✓ غلامی، ز. و دیگران. راهنمای عملیات بهداشت محیط در شرایط اضطراری و بلایا. مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت.			

✓ برنامه ملی پاسخ نظام سلامت در بلایا و فوریته‌ها، تهران: انتشارات آذر برزین.

✓ حاتمی، ح. و دیگران، کتاب جامع بهداشت عمومی، تهران: انتشارات ارجمند.

شیوه ارزیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۴۱		
نام درس	سلامت دهان و دندان	نوع درس	نظری - عملی
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی	پیش نیاز	آناتومی ۱ - فیزیولوژی ۲
تعداد واحد	۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی		
هدف‌های کلی	هدف این درس، آشنایی کامل دانشجوی بهداشت عمومی با مشکلات و بیماریهای سلامت دهان و دندان گروههای سنی مختلف و زنان باردار و شیرده است. همچنین، دانشجویان دانش و مهارت کافی برای انجام برخی از مراقبتهای مجاز در زمینه سلامت دهان و دندان را کسب خواهند نمود تا بتوانند به عنوان مراقب سلامت دهان فعالیت نموده و نیز به آموزش چگونگی مراقبت از دهان و دندان ها به گروههای هدف و سنی مختلف خواهند پرداخت. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - آناتومی و فیزیولوژی دهان و دندان را تشریح کند. - جزئیات دندانهای شیری و دائمی را توضیح دهد. - بیماریهای مختلف دهان و دندان و مراقبت آنها را تشریح کند. - مهارت‌های عملی برای حفظ و ارتقای بهداشت دهان و دندان را بکار گیرد.		
شرح درس	رعایت سلامت دهان و دندان نقش مهمی در پیشگیری از بیماریها و حفظ سلامتی فرد دارد و این امر در کودکان زیر ۱۴ سال، زنان باردار و زنان شیرده اهمیت بیشتری دارد. در این درس آشنایی با فضای دهان، دندانهای شیری و دائمی و اصول سلامت دهان و دندان شامل فلوراید، مسواک زدن صحیح، استفاده از دهان شویه ها، معاینات منظم، استفاده از نخ دندان و ... مورد تأکید قرار می گیرد. علاوه بر آموزش نظری، نحوه کار در خانه های بهداشت، مراکز خدمات جامع سلامت، مدارس و واحدهای دندانپزشکی مراکز و چگونگی ارائه آموزش سلامت دهان و دندان به گروههای سنی مختلف، انجام معاینات و مراقبت ها آموزش داده می شود.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازنی از آموزش نظری و عملی، مطالعه فردی و بحث گروهی می باشد		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
الف) نظری: (۱۷ ساعت)			
۱- تعریف سلامت دهان و دندان و اهمیت پیشگیری ۲- شناخت دهان و بخش های مختلف و نقش های آن ها ۳- شناخت دندان های شیری و دائمی، دوره های دندان، اجزاء و ساختمان دندان ها ۴- بیماری های شایع دهان و دندان ها ۵- عوامل ایجاد کننده بیماری های دهان و دندان ۶- راه های پیشگیری از بیماری های دهان و دندان ۷- نقش فلوراید در سلامت دهان و دندان و انواع و روشهای استفاده از آن ۸- نقش تغذیه در سلامت دهان و دندان			

- ۹- عوامل میکروبی داخل دهان
- ۱۰- آشنایی با انواع محصولات بهداشت دهان و دندان و کاربرد و نحوه استفاده
- ۱۱- تأثیر معاینات دوره‌ای در سلامت دهان و دندان
- ۱۲- نقش عوامل اقتصادی-اجتماعی در سلامت دهان و دندان
- ۱۳- اهمیت سلامت دهان و دندان در سلامت همه جانبه و پیشگیری از بیماریهای عمومی
- ۱۴- شناخت شاخص‌های مهم سلامت دهان و دندان
- ۱۵- رویکرد عوامل خطر مشترک در بیماری‌های دهان و بیماری‌های عمومی
- ۱۶- ارتقای سلامت دهان و دندان در گروه‌های سنی مختلف
- ۱۷- آموزش بهداشت دهان و دندان و رسانه‌های آموزشی
- ۱۸- شناخت مدل‌های رفتاری در سلامت دهان و دندان
- ۱۹- شناخت باورهای غلط در زمینه دهان و دندان
- ۲۰- برنامه‌های کشوری سلامت دهان و دندان
- ۲۱- آشنایی با نظام سلامت دهان و دندان و نیروهای مرتبط آن
- ۲۲- آشنایی با گروه‌های هدف و سنی در سلامت دهان و دندان و مراقبت‌های هر گروه
- ۲۳- چگونگی معاینات دهان و دندان
- ۲۴- نحوه تشخیص بیماری‌های شایع دهان و دندان
- ۲۵- آسیب‌های وارده به دهان و دندان‌ها و راه‌های پیشگیری و مواجهه با آسیب
- ۲۶- ضایعات مخاطی و سرطان‌های دهان و عوامل موثر بر آن‌ها از جمله دخانیات
- ۲۷- آشنایی با کلیات رشته دندان پزشکی
- ۲۸- آشنایی با بیماری‌های منتقله و کنترل عفونت در دندانپزشکی

(ب) عملی: (۳۴ ساعت)

- ۱- کسب مهارت چگونگی آموزش بهداشت دهان و دندان به گروه‌های سنی مختلف از جمله کودکان و مادران
- ۲- کسب مهارت چگونگی برخورد با گروه‌های سنی مختلف بویژه کودکان
- ۳- انجام روش‌های خودمراقبتی بهداشت دهان و دندان مانند مسواک زدن
- ۴- تولید رسانه‌های آموزشی بهداشت دهان و دندان برای گروه‌های سنی
- ۵- کسب مهارت در انجام معاینات دهان و دندان برای یکدیگر و گروه‌های سنی
- ۶- کسب مهارت در انجام وارنیش فلوراید برای یکدیگر و گروه‌های سنی
- ۷- تشخیص بیماری‌های دهان و دندان

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- ✓ در برنامه سلامت دهان و دندان
- ✓ بسته خدمتی مراقبت‌های سلامت دهان و دندان برای گروه‌های سنی
- ✓ آخرین ویرایش دستورالعمل‌های مرتبط وزارت بهداشت

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دستی و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه ای
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون عملی پایان نیمسال
- آزمون کتبی پایان نیمسال

کد درس	۴۲		
نام درس	اصول مشارکت اجتماعی و توانمندسازی جامعه محور	نوع درس	نظری
مدت آموزش	۱۷ ساعت نظری	پیش نیاز یا همزمان	ندارد
تعداد واحد	۱ واحد نظری		
هدف‌های کلی	هدف از این درس آموزش دانشجویان بهداشت عمومی در زمینه‌های نظری و عملی مشارکت اجتماعی و توانمندسازی جامعه است تا بتوانند در فرآیندهای بهبود سلامت جامعه به عنوان عوامل فعال مشارکت داشته باشند. در پایان این درس دانشجوی باید بتواند: - مفاهیم و اصول مشارکت اجتماعی در بهبود سلامت جامعه را تشریح کند. - روش‌ها و ابزارهای عملی برای توانمندسازی جامعه در زمینه بهبود سلامت را نام ببرد. - نقش اجتماعی دانشجویان بهداشت عمومی در پروژه‌های مشارکتی را ارزیابی و تحلیل کند. - مهارت‌های عملی برای ارتقای سلامت جامعه از طریق مشارکت اجتماعی را بکار گیرد. - مردم‌سازی جمعیت و نقش سازمانهای مردم نهاد در افزایش باروری را توضیح دهد.		
شرح درس	از آنجایی که در توسعه جامعه، مشارکت اجتماعی مبتنی بر تقاضا اهمیت خاص دارد لازم است دانشجویان به طور مستقیم با اعضای جامعه، ذینفعان، و سازمان‌های و نهادهای دولتی و غیر دولتی برای توانمند سازی اجتماعی و مشارکت اجتماعی بیشتر آشنا شوند.		
فعالیت‌های آموزشی	فعالیت‌های یادگیری این درس باید ترکیب متوازی از آموزش نظری، مطالعه فردی و بحث گروهی، بررسی‌های مبتنی بر شواهد از مطالعات توانمندسازی اجتماعی در سطح ملی و بین‌المللی می باشد.		
توضیحات ضروری			
محتوای ضروری درس			
۲۹- تعاریف توانمندسازی و توانمندسازی جامعه محور ۳۰- مفهوم و اهمیت مشارکت اجتماعی در بهبود سلامت ۳۱- اصول اساسی توانمندسازی جامعه در حوزه سلامت ۳۲- نقش نظام سلامت در تسهیل مشارکت اجتماعی ۳۳- نظریه‌ها و مدل‌های توانمندسازی (نظریه توانمندسازی اسپریترز، مدل توانمندسازی روچا، الگوی بومی سازی اجتماعی) ۳۴- چارچوب توانمندسازی بانک جهانی ۳۵- تسهیلگری در مشارکت اجتماعی و قانون مشارکت را توضیح دهد ۳۶- مقایسه کاربرد توانمندسازی اجتماع محور را در چند برنامه مداخله ای سلامت ۳۷- مردمی سازی جمعیت و نقش سازمانهای مردم نهاد در افزایش باروری			
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)			
✓ سعیدی، م. درآمدی بر مشارکت مردمی و سازمانهای غیر دولتی. تهران: انتشارات سمت. ✓ گوتماخر، س. و دیگران، سداخلات سلامت اجتماع محور: اصول و کاربردها. ترجمه: اکرم کریمی‌شاهنجرینی. تهران: انتشارات مجسمه. ✓ مسعودی فرید، ح. دستورالعمل اجرایی مدل اجتماع محور ارتقای سلامت اجتماعی. تهران: انتشارات وزارت بهداشت.			

شیوه ارزشیابی دانشجو:

دانشجویان با روشهای زیر بصورت دست و تراکمی ارزیابی خواهند شد:

- حضور منظم و فعال در کلاس
- ارائه تکالیف کلاسی
- آزمون های کلاسی تعاملی رایانه های
- آزمون میان دوره ای کتبی
- آزمون پایان نیمسال

کد درس	۲۳		
نام درس	کارآموزی در عرصه (۱)	نوع درس	کارآموزی در عرصه
مدت آموزش	۴۵۹ ساعت	پیش نیاز	برنامه های ملی بیماری‌های واگیردار ۱۸، برنامه های ملی بیماری‌های غیرواگیر ۱۹، سلامت روان، اجتماعی و اعتیاد ۲۰، آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ۲۸، ایمن سازی ۳۱، بهداشت محیط ۳۲، بهداشت حرفه ای و ارگونومی ۳۳
تعداد واحد	۹ واحد کارآموزی در عرصه		
محیط کارآموزی	مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه‌های بهداشتی، خانه های بهداشت، بازدید منزل خانواده به عنوان گیرنده خدمات سلامت، مدارس، و مراکز عرضه خدمات بهداشت محیط از قبیل بیمارستانها، کارگاهها و اماکن عمومی.		
هدف‌های کلی	به کار گیری آموخته های نظری و مهارت علمی و عملی در مراقبت از بیمارها بر اساس شرح وظایف مراقب سلامت تحت نظارت مستقیم استاد، بمنظور ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیمارها در گروههای هدف. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مهارت مداخلات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت به گروههای هدف مختلف را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبتهای بهداشت محیط (در حیطه های آب، فاضلاب، مسکن و هوا) در حد مورد انتظار از مراقب سلامت را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبتهای بهداشت حرفه ای و ارگونومی در حد مورد انتظار از مراقب سلامت را کسب نماید. - مهارت ارائه خدمات ایمن سازی شامل تجویز واکسن، رعایت زنجیره سرد، مراقبت عوارض ایمن سازی، ثبت و تکمیل فرمهای مرتبط را کسب نماید. - مهارت مراقبت بیماریهای واگیردار و غیرواگیری که در برنامه های کشوری وجود دارد، در حد مورد انتظار از مراقب سلامت را کسب نماید. - مهارت مراقبت برنامه های سلامت روانی اجتماعی و اعتیاد، در حد مورد انتظار از مراقب سلامت را کسب نماید. - مهارت مراقبت برنامه های بهداشت دهان و دندان، در حد مورد انتظار از مراقب سلامت را کسب نماید.		
شرح کارآموزی	در این درس دانشجویان با حضور در مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاههای بهداشتی، مدارس و خانه های بهداشت مهارت طراحی آموزشی، تولید و استفاده از انواع رسانه های آموزشی و ارزشیابی برنامه های آموزشی را در موضوعات مختلف و نیز برای گروههای مختلف هدف مراقبت، کسب می نمایند. در کارآموزی ایمن سازی، دانشجویان بصورت عملی توانایی ارائه خدمات ایمن سازی برای گروههای مختلف سنی از نوزادان تا بزرگسالان شامل اجرای فرایندهای واکسیناسیون برای همه گروههای هدف، اجرای فرایندهای مرتبط با زنجیره سرما، رسم نمودار پایش ماهانه پوشش واکسن ها و آنالیز آن، مراقبت عوارض ایمن سازی، ثبت و تکمیل فرمهای مرتبط را بدست می آورند. در کارآموزی بیماریهای واگیردار و غیرواگیر، تمرکز بر یادگیری مهارتهای پایه در مراقبت از بیمارهایی است		

که واجد برنامه مراقبت کشوری هستند و کسب مهارت عملی برای عملیاتی نمودن وظایفی که در هر برنامه به عهده مراقب سلامت گذاشته شده است. نمونه هایی از آن مراقبت‌ها عبارتند از: گرفتن نمونه مدفوع برای التور، گرفتن نمونه خلط، گرفتن لام خون محیطی (بررسی از نظر مالاریا و لیشمانیا)، ارزیابی گروه سنی ۶-۱۷ سال از نظر پویش (مو (کال)، بررسی مو در گروه سنی ۶-۱۷ سال از نظر وجود حشره شپش و تخم شپش، نمونه برداری حشره شناسی، معاینه پستان (ویژه بنوان دانشجو) و انجام تست خون مخفی در مدفوع.

در کارآموزی مراقبت برنامه های سلامت روانی اجتماعی و اعتیاد، دانشجویان مهارت‌های پایه این برنامه ها را در حد انتظار از مراقب سلامت بدست می آورند. با حضور در مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه‌های بهداشتی، و خانه های بهداشت و تحت نظارت مستقیم استاد، عملاً با مصاحبه بالینی در تشخیص اختلالات روانی اجتماعی و انجام آزمون‌ها و اصول نشانه شناسی رفتاری آشنا شده و راساً آزمون‌های ادغام شده مرتبط با سلامت روانی اجتماعی و اعتیاد در شبکه را انجام می دهند.

در کارآموزی مراقبت برنامه های بهداشت دهان و دندان، دانشجویان مهارت های لازم برای ارائه همه مراقبت‌های مرتبط زیر نظر استاد را کسب می کنند. بخشی از این مهارت‌ها عبارتند از: مهارت چگونگی آموزش بهداشت دهان و دندان به گروه های سنی مختلف از جمله کودکان و مادران، مهارت چگونگی برخورد با گروه های سنی مختلف بویژه کودکان، انجام روش های خودمراقبتی بهداشت دهان و دندان مانند مسواک زدن، تولید رسانه های آموزشی بهداشت دهان و دندان برای گروه های سنی، مهارت در انجام معاینات دهان و دندان برای گروه های سنی، مهارت در انجام وارنیش فلوراید برای گروه های سنی، و تشخیص بیماری های دهان و دندان.

در کارآموزی مراقبت‌های بهداشت محیط و بهداشت حرفه ای، ضمن افزایش آگاهی و آشنایی عملی با اصول بازدید منزل و کارگاه و بهداشت محیط، دانشجویان با استفاده از آموخته های نظری و اصول مراقبت بهداشتی اولیه و بر اساس شرح وظایف تعیین شده برای مراقب سلامت با استفاده از مهارت تفکر انتقادی، خلاق و حل مسئله، خدمات بهداشتی مورد نظر و پیگیری مراقبت‌ها را در خانواده از طریق بازدید از منزل، کارگاه و مراکز ارائه خدمات بهداشت محیط و حرفه ای تحت نظارت مستمر مربی مربوطه و با رعایت موازین اخلاق حرفه ای ارائه می دهند. بخشی از مهارت‌های مورد انتظار عبارتند از: اندازه گیری کلر باقیمانده آب، اندازه گیری PH آب، اندازه گیری ید نمک طعام، نمونه برداری آب، گندزدایی دستی آب با کلر در مقیاس کوچک، گندزدایی فاضلاب، تهیه خاکبرگ از ضایعات گیاهی، آموزش سموم مناسب برای مبارزه با ناقلین و حشرات بیماریزا، آموزش اصول مناسب بهداشت مسکن، ارزیابی ارگونومی شغلی صنایع خانگی، پایش سموم شغلی مرتبط با کشاورزی، و تعیین مواجهه با عوامل زیان آور فیزیکی.

توضیحات
ضروری

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور منظم و فعال در عرصه های مرتبط و ارزیابی گزارشهای مکتوب در مورد عرصه های کارآموزی
- تکمیل لاگ بوک مربوطه
- ارزشیابی عملکرد دانشجو در ارائه خدمات بهداشتی مورد انتظار با استفاده از فرمهای تدوین شده از قبیل آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی.

کد درس	۴۴		
نام درس	کارآموزی در عرصه (۲)	نوع درس	کارآموزی در عرصه
مدت آموزش	۴۵۹ ساعت	پیش‌نیاز	جوانی جمعیت و فرزندآوری ۲۲، مراقبتهای ادغام یافته سلامت نوزادان و کودکان ۲۳، مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران و حفظ حیات جنین ۲۴، سلامت نونهالان، نوجوانان، جوانان و بهداشت مدارس ۲۵، سلامت گروه های سنی میانسالان و سالمندان ۲۶
تعداد واحد	۹ واحد کارآموزی در عرصه		
محیط کارآموزی	مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه‌های بهداشتی، خانه های بهداشت، بیمارستانها، بازدید منزل خانواده به عنوان گیرنده خدمات سلامت، مدارس، سرای سالمندان و مراکز عرضه خدمات بهداشت محیط از قبیل بیمارستانها، کارگاهها و اماکن عمومی.		
هدف‌های کلی	به کار گیری آموخته های نظری و مهارت علمی و عملی در مراقبت‌های ادغام یافته حمایت از خانواده، جوانی جمعیت و فرزند آوری و مراقبتهای ادغام یافته همه گروه‌های سنی از جنینی تا کهن سالی بر اساس شرح وظایف مراقب سلامت تحت نظارت مستقیم استاد، بمنظور ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماریها در گروه‌های سنی هدف. در پایان این درس، دانشجو باید بتواند: - مهارت ارائه مراقبت‌های ادغام یافته حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و فرزند آوری به گروه‌های هدف را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران و حفظ حیات جنین را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبت‌های ادغام یافته سلامت نوزادان و کودکان را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبت‌های ادغام یافته سلامت نونهالان، نوجوانان و مدارس را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبت‌های ادغام یافته سلامت جوانان را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبت‌های ادغام یافته سلامت میانسالان را کسب نماید. - مهارت ارائه مراقبت‌های ادغام یافته سلامت سالمندان را کسب نماید.		
شرح کارآموزی	در کارآموزی مراقبت‌های ادغام یافته حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و فرزند آوری، ضمن افزایش آگاهی و آشنایی عملی با عوامل تاثیرگذار بر کاهش باروری، دانشجویان با استفاده از آموخته های نظری و بر اساس شرح وظایف تعیین شده برای مراقب سلامت با استفاده از مهارت تفکر انتقادی، خلاق و حل مسئله، راهکارهای موثر جهت افزایش فرزندآوری و برنامه جوانی جمعیت و وظایف اجرایی نظام سلامت در این خصوص را تحت نظارت مستمر مربی مربوطه و با رعایت موازین اخلاق حرفه ای ارائه می دهند. در کارآموزی مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران و حفظ حیات جنین، بانوان دانشجو ضمن حضور در مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه‌های بهداشتی، خانه های بهداشت و بخش زایمان بیمارستانها، بصورت عملی مهارت مراقبتهای مورد انتظار از مراقب سلامت در ارتباط با مراقبتهای پیش از باردار، بارداری و پس از زایمان را تحت نظارت مستمر مربی مربوطه و با رعایت موازین اخلاق حرفه ای بدست می آورند. بخشی از مهارتهایی که مورد انتظار است عبارتند از: رسم نمودار وزن گیری مادر باردار و تفسیر آن، اندازه‌گیری ارتفاع رحم مادران باردار، شنیدن صدای قلب جنین، ارزیابی حرکات جنین، و آموزش به مادر در		

طول بارداری.

در کارآموزی مراقبت‌های ادغام یافته سلامت نوزادان و کودکان، تمرکز بر یادگیری مهارت‌های پایه در مراقبت از نوزادان و کودکان می‌باشد. دانشجویان با استفاده از دانشی که در دروس نظری بدست آورده‌اند، مهارت عملی استفاده از بوکت‌های مراقبت‌های ادغام یافته کودک سالم ویژه غیرپزشک، مراقبت‌های ادغام یافته ناخوشی‌های اطفال ویژه غیر پزشک و برنامه‌های کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر را متناسب با وظایفی که در هر برنامه به عهده مراقب سلامت گذاشته شده است، تحت نظارت مستقیم مربی و با رعایت موازین اخلاق حرفه‌ای بدست می‌آورند. بخشی از مهارت‌هایی که مورد انتظار است عبارتند از: تغذیه نوزاد با شیر دوشیده مادر یا شیر مصنوعی، وضعیت دهی مادر و نوزاد در هنگام شیردهی، ارزیابی نوزاد از نظر علائم خطر، ارزیابی وزن برای سن، ارزیابی قد برای سن، ارزیابی وزن برای قد، ارزیابی محیط دور بازو، ارزیابی کودک از نظر دور سر، ارزیابی وضعیت تغذیه، آموزش تغذیه، ارزیابی سلامت و شیردهی مادر، ارزیابی کودک از نظر مصرف مکمل‌ها، غربالگری تکامل کودک، ارزیابی کودک از نظر بیماری‌های متابولیک ارثی، ارزیابی واکسیناسیون کودک، ارزیابی کودک از نظر وضعیت شنوایی و بینایی.

در کارآموزی مراقبت‌های ادغام یافته نونهالان، نوجوانان، جوانان و مدارس، دانشجویان مهارت‌های پایه این برنامه‌ها را در حد انتظار از مراقب سلامت بدست می‌آورند. با حضور در مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه‌های بهداشتی، خانه‌های بهداشت و مدارس و تحت نظارت مستقیم استاد، عمل‌های مهارت‌های مورد انتظار را بخصوص در مدارس کسب می‌کنند شامل: ارزیابی‌های دوره‌ای، معاینات غربالگری در مدرسه، نحوه ارجاع و پیگیری موارد خاص، تمرین‌های عملی در زمینه تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه، ارزیابی فعالیت بدنی و اجرای برنامه‌های تمرینی، ارزیابی سلامت روان و اجتماعی، خودمراقبتی و آموزش به نونهالان، نوجوانان و جوانان. به علاوه، انتظار می‌رود در گروه سنی نوجوانان و جوانان، دانشجویان بصورت عملی مهارت‌های مهمی را زیر نظر مربی بصورت مستقیم کسب نمایند شامل: ارزیابی از نظر سلامت اجتماعی، ارزیابی از نظر روند بلوغ و اختلالات بلوغ، ارزیابی از نظر اختلالات اسکلتی، ارزیابی از نظر ارگونومی دانش آموزان، آموزش‌های مرتبط با ازدواج به هنگام و سالم، ترویج زایمان طبیعی، پیشگیری از ناباروری، مشاوره و مراقبت پیش از بارداری.

در کارآموزی مراقبت‌های ادغام یافته سلامت میانسالان (شامل پیش میانسالی و میانسالی)، دانشجویان ضمن حضور در مراکز خدمات جامع شهری و روستایی، پایگاه‌های بهداشتی و خانه‌های بهداشت و با بهره‌گیری از دانش نظری، مهارت‌های مورد انتظار از مراقب سلامت را برای مراجعین گروه‌های سنی میانسالی زیر نظر استاد کسب می‌کنند. بخشی از این مهارت‌ها عبارتند از: ارزیابی‌های دوره‌ای، معاینات غربالگری، نحوه ارجاع و پیگیری موارد خاص، تمرین‌های عملی در زمینه تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه، ارزیابی فعالیت بدنی و اجرای برنامه‌های تمرینی، مدیریت و کنترل عوامل خطر مانند دیابت، فشارخون بالا و اختلالات چربی‌های خون، ارزیابی سلامت روان و اجتماعی، خدمات سلامت زنان در دوره یائسگی و خودمراقبتی و آموزش به میانسالان. در راستای اهمیت ارائه مراقبت‌های مرتبط با جوشی جمعیت، انتظار می‌رود دانشجویان مهارت‌های مرتبط را از طریق ارائه خدمات به گروه‌های سنی میانسالان زیر نظر مستقیم مربی کسب نمایند شامل: مشاوره فرزندآوری و پیشگیری از ناباروری.

در کارآموزی مراقبت‌های ادغام یافته سلامت گروه‌های سالمندان (شامل سالمندی، سالخوردگی و کهن

سالی، دانشجو با استفاده از دانش نظری، به بررسی و شناخت وضعیت مددجویان گروه‌های مختلف سالمندی از نظر عوامل خطر و بیماری‌های مزمن شامل دیابت، پرفشاری خون، بیماری‌های اسکلتی-عضلانی و بیماری‌های روحی و روانی پرداخته و بر اساس محتوای برنامه کشوری مراقبت‌های ادغام یافته سلامت گروه‌های سالمندان، انتظاراتی که از کارشناس مراقب سلامت می‌رود، تدابیر لازم را به مرحله اجرا خواهد گذارد. علاوه بر این به دانشجو کمک می‌شود که با بهره‌گیری از تفکر خلاق برنامه و محتوای مراقبت‌های ادغام یافته سلامت گروه‌های سالمندان، مراقبت‌هایی از طیف وسیع پیشگیری تا توانایی را اجرا و ارزیابی نماید. آموزش به مددجو و خانواده و ادامه مراقبت در منزل از ارکان این کارآموزی است. بخشی از مهارت‌های مورد انتظار در این کارآموزی عبارتند از: ارزیابی‌های دوره‌ای، معاینات غربالگری، نحوه ارجاع و پیگیری موارد خاص، تمرین‌های عملی در زمینه تن سنجی و ارزیابی الگوی تغذیه، ارزیابی فعالیت بدنی و اجرای برنامه‌های تمرینی، مدیریت و کنترل عوامل خطر مانند دیابت، فشارخون بالا و اختلالات چربی‌های خون، ارزیابی سلامت روان و اجتماعی، خدمات سلامت زنان در دوره یائسگی، و خودمراقبتی و آموزش به سالمندان.	
	توضیحات ضروری
شیوه ارزشیابی دانشجو: - حضور منظم و فعال در عرصه‌های مرتبط و ارزیابی گزارش‌های مکتوب در مورد عرصه‌های کارآموزی - تکمیل لاگ برگ مربوطه - ارزشیابی عملکرد دانشجو در ارائه خدمات بهداشتی مورد انتظار با استفاده از فرم‌های تدوین شده از قبیل آزمون مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی.	

فصل چهارم

استانداردهای برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

استانداردهای برنامه آموزشی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه های اختصاصی، عرصه های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه های آموزشی خارج دپارتمان دوره های چرخشی، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیت ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.

* ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.

* ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، گایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.

* ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشند.

* ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.

- * ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- * ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دیارتمان وجود داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.
- * ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.
- * ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.
- * ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشند.
- * ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.
- * ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

ارزشیابی برنامه
(Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

نحوه انجام ارزشیابی، ارزشیابی تراکمی می باشد. واحد مسئول ارزشیابی، کمیته های ارزشیابی دانشکده با نظارت کمیته مرکزی ارزشیابی دانشگاه می باشد.

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ۳ سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به تدوین برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص های ارزشیابی برنامه:

شاخص:	معیار:
★ میزان رضایت دانش آموختگان از برنامه:	۸۰ درصد
★ میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه:	۹۰ درصد
★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:	۹۰ درصد
★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان
★ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش آموختگان با پرسشنامه های از قبل تدوین شدن
- استفاده از پرسشنامه های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا تدوین برنامه و سایر دبیرخانه های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می باشند.

نحوه تدوین برنامه:

مراحل تدوین این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه ای، پیشنهادات و نظرات صاحب نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته تدوین برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش نویس برنامه آموزشی تدوین شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

ضمائم

برنامه آموزشی رشته بهداشت عمومی در مقطع کارشناسی پیوسته

منشور حقوق بیمار در ایران

- ۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
- ارائه خدمات سلامت باید:
 - ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
 - ۲-۱) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
 - ۳-۱) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
 - ۴-۱) بر اساس دانش روز باشد؛
 - ۵-۱) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
 - ۶-۱) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
 - ۷-۱) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
 - ۸-۱) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
 - ۹-۱) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
 - ۱۰-۱) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
 - ۱۱-۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
 - ۱۲-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
 - ۱۳-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
 - ۱۴-۱) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.
- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
 - ۱-۲) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
 - ۱-۲-۲) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
 - ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
 - ۳-۱-۲) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛

- ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛
- ۲-۱-۵) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان؛
- ۲-۱-۶) کلیه اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان؛
- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد؛
- ۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛
- ۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛
- ۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛
- ۳-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۳-۲) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛
- ۳-۲-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.
- ۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.
- ۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛
- ۴-۲) در کلیه مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛

- ۳-۴) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛
- ۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد، همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.
- ۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.
- ۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛
- ۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛
- ۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.
- در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود، البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.
- چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه علوم پزشکی باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقا الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- ۱- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
- ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- ۳- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- ۶- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده یا متعارف باشد.
- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد.
- ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل و اتاق زایمان ممنوع می باشد.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها یا لاک و پرچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- استفاده از ادوکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، دانشجویان و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و درحضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.
- ۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.